

ที่ มท ๐๔๐๒.๔/ว ๕๕๕๐

ถึง ข้าราชการสังกัดกรมการพัฒนาชุมชน

ด้วยกรมศิลปากร ประสงค์รับโอนข้าราชการ รายนางสาวเบญจวรรณ อุทโท ตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ไปรับราชการตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักศิลปากรที่ ๕ ปราจีนบุรี กรมศิลปากร และคณะกรรมการประเมินบุคคลและผลงาน กรมศิลปากร ได้ดำเนินการประเมินบุคคล เรียบร้อยแล้ว และได้มีมติให้ นางสาวเบญจวรรณ อุทโท เป็นผู้ผ่านการประเมินบุคคล รายละเอียด ตามประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือก โดยกรมการพัฒนาชุมชนได้เผยแพร่ประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกและผลงานของข้าราชการรายดังกล่าว เพื่อเปิดโอกาสให้มีการทักท้วงเกี่ยวกับผลงาน รายละเอียดตามที่ส่งมาพร้อมนี้

กองการเจ้าหน้าที่

กลุ่มงานบรรจุแต่งตั้ง

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๓๗๘

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๙๑๔

ประกาศกรมศิลปากร

เรื่อง รายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกเข้ารับการประเมินผลงานเพื่อโอนมาดำรงตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ (กรณีการโอนมาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ ต่างสายงานและเป็นสายงานที่ไม่ได้จัดอยู่ในกลุ่มตำแหน่งเดียวกันกับสายงานในตำแหน่งที่ผู้นั้นดำรงอยู่ หรือเคยดำรงอยู่ในระดับเดียวกัน)

ด้วยคณะกรรมการประเมินบุคคลและผลงาน ได้ดำเนินการประเมินบุคคลเพื่อโอนมาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ ๔๕๒ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักศิลปากรที่ ๕ ปราจีนบุรี และได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๖ โดยผ่านความเห็นชอบจากอธิบดีกรมศิลปากรแล้ว

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕๗ และมาตรา ๖๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ กฎ ก.พ. ว่าด้วยการย้าย การโอน หรือการเลื่อนข้าราชการพลเรือนสามัญไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งประเภทวิชาการ ในหรือต่างกระทรวงหรือกรม พ.ศ. ๒๕๖๔ หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๐๖/ว ๑๔ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๖ มติ อ.ก.พ. กระทรวงวัฒนธรรม ในการประชุม ครั้งที่ ๔/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๔ เห็นชอบการจัดกลุ่มตำแหน่งประเภททั่วไป และประเภทวิชาการ สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม และมติ อ.ก.พ. กรมศิลปากร ในการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๖ ประกาศ อ.ก.พ. กรมศิลปากร ลงวันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖ คำสั่ง อ.ก.พ. กรมศิลปากร ที่ ๗/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖ กรมศิลปากร จึงประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกเข้ารับการประเมินผลงานเพื่อโอนมาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ กรณีการโอนมาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ ต่างสายงานและเป็นสายงานที่ไม่ได้จัดอยู่ในกลุ่มตำแหน่งเดียวกันกับสายงานในตำแหน่งที่ผู้นั้นดำรงอยู่ หรือเคยดำรงอยู่ในระดับเดียวกัน ดังนี้

ก. รายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือก

ตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ ตำแหน่งเลขที่ ๔๕๒ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักศิลปากรที่ ๕ ปราจีนบุรี ผู้ได้รับการคัดเลือก คือ นางสาวเบญจวรรณ อุตโท ตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก กรมการพัฒนาชุมชน

ข. ชื่อและเค้าโครงผลงานและข้อเสนอแนวคิดการปรับปรุงหรือพัฒนางานที่เสนอขอประเมิน

๑. ชื่อและเค้าโครงผลงาน ตามแบบการเสนอเค้าโครงผลงาน (ระดับชำนาญการ)

แนบท้ายประกาศ

๒. ข้อเสนอแนวคิดการปรับปรุงหรือพัฒนางาน ตามแบบการเสนอข้อเสนอแนวคิดการปรับปรุงหรือพัฒนางาน แนบท้ายประกาศ

ค. การตรวจ...

ค. การตรวจสอบการประเมินบุคคล

หากบุคคลใดเห็นว่าผู้ขอประเมินแจ้งข้อมูลอันเป็นเท็จ ให้ดำเนินการทักท้วงเป็นหนังสือไปยังกรมศิลปากร หากคณะกรรมการประเมินบุคคลและผลงาน ได้ตรวจสอบ หรือมีผู้ทักท้วงและได้ตรวจสอบแล้วพบว่าข้าราชการผู้ขอประเมินแจ้งข้อมูลอันเป็นเท็จ คณะกรรมการประเมินบุคคลและผลงาน จะดำเนินการรายงานผลการตรวจสอบต่อผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ทราบ เพื่อดำเนินการระงับ หรือยกเลิกการประเมิน พร้อมกับพิจารณาดำเนินการทางวินัยแก่ผู้นั้นและผู้ที่เกี่ยวข้องตามควรแก่กรณีต่อไป แต่ถ้าตรวจสอบแล้วพบว่าผู้ทักท้วงมีเจตนากลั่นแกล้ง หรือมีเจตนาแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ คณะกรรมการประเมินบุคคลและผลงาน จะรายงานต่อผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ เพื่อดำเนินการทางวินัยกับผู้ทักท้วงต่อไป

ง. การตรวจสอบการประเมินผลงาน

ในการประเมินผลงาน หากได้ตรวจสอบ หรือมีผู้ทักท้วงและได้ตรวจสอบแล้วพบว่าข้าราชการผู้ขอประเมินผู้ใดแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องสัดส่วนการจัดทำผลงาน หรือเรื่องอื่น ๆ เกี่ยวกับการจัดทำผลงานเป็นเท็จ หรือมีการลอกเลียนผลงาน นำผลงานของผู้อื่นมาใช้เป็นผลงานของตน หรือมีการจ้างวานผู้อื่นให้จัดทำผลงานให้ โดยผลงานที่นำมาจัดทำนั้นมีใช่ผลงานที่แท้จริงของตน ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ จะดำเนินการ ดังนี้

- (๑) ในกรณีที่อยู่ระหว่างการประเมินผลงาน ให้ระงับการประเมินผลงาน
- (๒) ในกรณีที่ผ่านการประเมินผลงานแล้ว ให้ยกเลิกผลการประเมิน
- (๓) ในกรณีที่มีคำสั่งโอนโดยผลของการประเมินผลงานแล้ว ให้ยกเลิกคำสั่งโอนข้าราชการผู้นั้นโดยพลัน

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ขอประเมิน และผู้ที่เกี่ยวข้องตามควรแก่กรณี

จ. กำหนดวันเวลาส่งผลงาน

ให้ผู้ได้รับการคัดเลือก ส่งผลงานและข้อเสนอแนวคิดการปรับปรุงหรือพัฒนางานที่มีเอกสารหลักฐานครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน ๖ ชุด ซึ่งต้องเป็นเรื่องเดียวกันกับเรื่องที่เสนอในขั้นตอนการประเมินบุคคลไปยังกลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักบริหารกลาง กรมศิลปากร ภายในกำหนดเวลา ๙๐ วัน นับแต่วันประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือก หากไม่ส่งภายในกำหนดเวลาที่กำหนด กรมศิลปากร จะถือว่าผู้นั้นไม่ประสงค์เข้ารับการประเมินผลงาน เว้นแต่มีเหตุผลความจำเป็นไม่สามารถส่งผลงานและข้อเสนอแนวคิดในการปรับปรุงหรือพัฒนางาน ภายในกำหนดเวลาได้ ให้ผู้ได้รับการคัดเลือกชี้แจงเหตุผลความจำเป็นให้กรมศิลปากร พิจารณาก่อนวันครบกำหนดไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน หากไม่มีเหตุผลอันควร หรือไม่ชี้แจงเหตุผลความจำเป็นจะถือว่าไม่ประสงค์เข้ารับการประเมินผลงาน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

www.

(นายพนมบุตร จันทรโชติ)

อธิบดีกรมศิลปากร

สำเนาถูกต้อง

(นางศิริพร คล้างาม)

นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ

เอกสารประกอบการประเมินบุคคล
เพื่อโอนมาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ
ระดับชำนาญการ
ของ

ชื่อ - สกุลนางสาวเบญจวรรณ อุทโท.....
ตำแหน่งนักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ.....
เลขที่ตำแหน่ง๘๓๕.....
สังกัด.....สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก.....
.....กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.....

ขอประเมินบุคคลเพื่อโอนมาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ.....
เลขที่ตำแหน่ง ..๔๕๒...สังกัด สำนักศิลปากรที่ ๕ ปราจีนบุรี กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม....

คำนำ

เอกสารผลงานฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการขอเข้ารับการประเมินบุคคลเพื่อโอนไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการ ตำแหน่งนักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น ๒ ส่วน ผู้ขอเข้ารับการประเมินได้รวบรวมความรู้ทางวิชาการ สรุปสาระสำคัญ และขั้นตอน การดำเนินงาน ซึ่งเอกสารผลงาน ส่วนที่ ๑ เป็นการนำเสนอผลการดำเนินงานที่ผ่านมา โดยผู้เข้ารับการประเมินได้เสนอผลการดำเนินงาน จำนวน ๒ เรื่อง คือ ผลสำเร็จของการดำเนินงานขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านบึงหลุมบัว หมู่ที่ ๓ ตำบลพระอาจารย์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก และผลสำเร็จของการดำเนินการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านบน หมู่ที่ ๑๐ ตำบลบางปลาเกศ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก และส่วนที่ ๒ เป็นข้อเสนอแนวทางการปรับปรุงหรือพัฒนางาน (ระดับชำนาญการ) ผู้เข้ารับการประเมินได้เสนอแนวคิด วิธีการเพื่อพัฒนางานในเรื่องการสื่อสารและการประสานงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในองค์กร

ผู้ขอเข้ารับการประเมินขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาทุกท่านที่ให้ความรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์ สอนงาน ตลอดจนผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารผลงานวิชาการฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติงาน และผู้เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน โครงการ/กิจกรรม ต่อไป

นางสาวเบญจวรรณ อุทโท

๑๐ มีนาคม ๒๕๖๖

แบบขอโอน (ชก.๑)

แบบพิจารณาข้อมูลบุคคล

แบบแสดงผลการปฏิบัติงานย้อนหลังไม่เกิน ๕ ปี

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน ผลงาน ลำดับที่ ๑ ๑

เรื่อง ผลสำเร็จของการดำเนินงานขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
บ้านบึงหลุมบัว หมู่ที่ ๓ ตำบลพระอาจารย์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน ผลงาน ลำดับที่ ๒ ๒๘

เรื่อง ผลสำเร็จของการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน
บ้านบน หมู่ที่ ๑๐ ตำบลบางปลาเกศ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

แบบการเสนอข้อเสนอแนวคิดการปรับปรุงหรือพัฒนางาน (ระดับชำนาญการ) ๔๔

เรื่อง การสื่อสารและการประสานงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในองค์กร

แบบแสดงรายละเอียดในตำแหน่งอื่นที่เกี่ยวข้องหรือเกื้อกูล

แบบแสดงผลการปฏิบัติงานย้อนหลังไม่เกิน ๕ ปี
(นับแต่วันที่แจ้งให้ส่งเอกสารประกอบการประเมินบุคคล)
(เรียงจากปัจจุบันไปอดีต ตามปีงบประมาณ)

๑. รอบปีที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๑ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ถึง วันที่ ๓๐ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕

๑.๑ งาน/โครงการ/กิจกรรม เรื่อง การขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านบึงหลุมบัว หมู่ที่ ๓ ตำบลพระอาจารย์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก

(๑) ระยะเวลาดำเนินการ ตุลาคม ๒๕๖๔ - สิงหาคม ๒๕๖๕

(๒) รายละเอียดการปฏิบัติงาน การขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขยายผลในกระบวนการทำงาน โดยการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง คัดเลือกครัวเรือนต้นแบบที่เป็นแกนนำในการพัฒนา จำนวน ๓๐ ครัวเรือน มาฝึกอบรมและพัฒนาทักษะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฝึกอาชีพ โดยมีเกณฑ์ประเมิน ๖ ด้าน คือ

- การลดรายจ่าย (ทำสวนครัว ปลูกดอกขาย)
- การเพิ่มรายได้ (มีอาชีพ ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม)
- ประหยัด (มีการออม มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต)
- การเรียนรู้ (สืบทอดภูมิปัญญา มีการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง)
- อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ใช้วัตถุดิบในชุมชนประกอบอาชีพ ปลูกต้นไม้)
- เอื้ออาทรต่อกัน (ช่วยเหลือคนจน รู้ รัก สามัคคี)

และขยายผลให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ซึ่งมีศักยภาพ ๔ ด้าน ๒๓ ตัวชี้วัด คือ

- ด้านจิตใจและสังคม (สามัคคี มีข้อตกลงข้อมูลหมู่บ้าน มีกองทุน ยึดหลักประชาธิปไตย มีคุณธรรมจริยธรรม ชุมชนปลอดภัย)

- ด้านเศรษฐกิจ (จัดทำบัญชีครัวเรือน ลดรายจ่าย สร้างรายได้ รวมกลุ่มพัฒนาอาชีพ การออม มีกลุ่มในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน)

- ด้านการเรียนรู้ (มีและใช้ข้อมูลชุมชน ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างคุณค่า มีศูนย์เรียนรู้ ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับหมู่บ้าน สร้างเครือข่ายการพัฒนา)

- ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกลุ่มองค์กรด้านสิ่งแวดล้อม มีการใช้พลังงานทดแทนและการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

(๓) ผลสัมฤทธิ์ของงาน (ผลผลิตและผลลัพธ์)

- หมู่บ้านที่ได้รับการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางของกรมการพัฒนาชุมชนสามารถเป็นต้นแบบการพัฒนา คนในชุมชนมีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต มีสัมมาชีพชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้ ลดความฟุ่มเฟือย ลด ละ เลิก อบายมุข มีการออมทรัพย์ สร้างความมั่นคงในชุมชนอย่างยั่งยืน

- หมู่บ้านได้รับพระราชทานพระราชทาน รางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” จากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ระดับจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

(๔) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

- ผู้นำ และประชาชนในพื้นที่มีภาระงานมาก เนื่องจากการประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก และการประกอบอาชีพเสริม ส่งผลให้ประชาชนให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมเวทีประชาคมมีจำนวนไม่มากเท่าที่ควร โดยเห็นเป็นเรื่องไม่สำคัญและเสียเวลา

- การลงพื้นที่ของหน่วยงานภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่มีเวลาไม่ตรงกัน ทำให้การ บูรณาการของหน่วยงานไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร และเป็นการทำงานซ้ำซ้อนกัน

- การเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ และจำนวนเป้าหมายของหมู่บ้านที่ต้องดำเนินการให้ทันตามกำหนดเวลาการเบิกจ่ายเงินฯ

- ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID- ๑๙) การจัดการประชุม หรือการรวมตัวกันของประชาชนมีความเสี่ยง

(๕) ข้อเสนอแนะ

- ลงพื้นที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดี สร้างความคุ้นเคย กับผู้นำและประชาชนในพื้นที่ เน้นการประชาสัมพันธ์บอกต่อ และให้ผู้นำชุมชนแจ้งข่าวสารผ่านเสียงตามสายและระบบไลน์กลุ่มหมู่บ้าน แจ้งข้อดีของการพัฒนาหมู่บ้านให้ประชาชนได้รับทราบและเกิดความสนใจเข้าร่วมโครงการฯ

- เจ้าหน้าที่กำหนดแผนปฏิบัติการ ใช้ปฏิทินฤดูกาล กำหนดช่วงเวลาในการดำเนินงาน เพื่อให้มีเวลาว่างที่ตรงกัน ไม่ให้เกิดความล่าช้า เกิดการบูรณาการจากทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพผล สามารถปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานให้ตรงกับห้วงเวลาให้สอดคล้องกันได้

- จัดกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญโดยรวมที่ประชาชนได้รับประโยชน์เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีและส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยความต้องการของคนในชุมชนเอง เป็นการระเบิดจากข้างใน

- ดำเนินการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน ในลักษณะค่อยเป็นค่อยไปอย่างเป็นระบบขั้นตอน และทำอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง

- ติดตามสถานการณ์ รวมถึงคำสั่งการของจังหวัดนครนายก และดำเนินการตามมาตรการที่กระทรวงสาธารณสุขแจ้งให้ดำเนินการเมื่อจัดการประชุม หรือการนัดรวมตัวกันในพื้นที่ อย่างเคร่งครัด

๑.๒ งาน/โครงการ/กิจกรรม เรื่อง การส่งเสริมสนับสนุนขับเคลื่อนการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านบน หมู่ที่ ๑๐ ตำบลบางปลาเกศ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก

(๑) ระยะเวลาดำเนินการ ตุลาคม ๒๕๖๓ - สิงหาคม ๒๕๖๕

(๒) รายละเอียดการปฏิบัติงาน กองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นพระราชปณิธานของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่ทรงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ผ่านเลขาธิการ ป.ป.ส. เพื่อให้เป็นประโยชน์ของหมู่บ้านและชุมชน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยมีเป้าหมายในการ จัดปัญหายาเสพติดให้ได้ผลอย่างยั่งยืนด้วยพลังสามัคคีของประชาชนในชุมชนให้พึ่งพาตนเองบนพื้นฐานของทุน ทางสังคมที่มีอยู่และต่อยอดไปสู่การแก้ไขปัญหายาที่ยั่งยืนด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจแบบพอเพียง มีเจตนารมณ์สูงสุด เพื่อมุ่งหวังให้เป็นศูนย์รวมของคนในชุมชนในการร่วมกันประกอบกรรมดีเป็นการน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน ของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงในงานพัฒนาทั้งมวลมุ่งเน้นให้สก นิกมีอาชีพสร้างรายได้ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง พื้นฟูวัฒนธรรมสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และปกป้องรักษา ทรัพยากรธรรมชาติโดยการพึ่งพาความเข้มแข็งของตนเองร่วมกันจัดปัญหายาเสพติดบนพื้นฐานของการให้อภัย ทางสังคมให้ความรู้รักสามัคคี สร้างความสามัคคีของคนในชุมชน ร่วมกันเอาชนะปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยแนวทางสันติ โดยการขับเคลื่อนงานผ่านคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินหมู่บ้านเป็นแกนนำในการ ดำเนินงาน ผู้ขอรับการประเมินฯ ซึ่งเป็นพัฒนาการประจำพื้นที่ ได้สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. ทบทวนทำความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน

- จัดประชุมคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านบน เพื่อทบทวนทำความเข้าใจ แนวทางการดำเนินงานกองทุนแม่ฯ

- จัดประชุมสมาชิกในครัวเรือน เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจทุกครัวเรือน

๒. สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมตามแนวทางการปฏิบัติของหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านบน ในรูปแบบคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนงาน

- กิจกรรมเฝ้าระวังยาเสพติด เช่น การสนับสนุนการเดินเวรยาม จุดตรวจหมู่บ้าน

- กิจกรรมป้องกันกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ และกลุ่มที่เคยค้ายาเสพติดในหมู่บ้าน มิให้กลับไปมี

พฤติกรรมเดิมอีก

- กิจกรรมเสริมสร้างความดีในหมู่บ้านเพื่อเป็นแบบอย่าง

- กิจกรรมเสริมสร้างความคิด ความรู้ การรวมกลุ่ม การสร้างความตื่นตัว การประชุม และการ แลกเปลี่ยนความรู้ในลักษณะของศูนย์เรียนรู้ เพื่อให้เกิดกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งในหมู่บ้าน

- กิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงในหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

- กิจกรรมสงเคราะห์ผู้เดือดร้อนหรือผู้ตกทุกข์ได้ยากในหมู่บ้าน เพื่อลดทอนหรือจัดความ เดือดร้อนตามหลักเมตตาธรรม เช่น การสงเคราะห์ช่วยเหลือด้วยทุนทรัพย์ หรือวัสดุสิ่งของซึ่งผู้ได้รับการสงเคราะห์ จะคืนกลับมาหรือไม่แล้วแต่กรณี หรือตามแต่จะตกลงกัน

๓. สนับสนุนส่งเสริมให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การดำเนินงาน เพื่อก่อให้เกิดการ พึ่งพาและพัฒนาตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และก่อให้เกิดการพัฒนาในหมู่บ้าน/ชุมชนร่วมกัน

๔. สนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านบน โดยวิธีการสร้างความรู้ความ เข้าใจแก่คณะกรรมการศูนย์ฯ ด้านการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ชุมชนให้เป็นศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินบ้าน บน หมู่ที่ ๑๐ ตำบลบางปลาเกศ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก

๕. ติดตามผล ความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคในการทำงานเพื่อที่จะได้แก้ไขปรับปรุงและประสาน ขอความร่วมมือจากภาคีการพัฒนา เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

(๓) ผลสัมฤทธิ์ของงาน (ผลผลิตและผลลัพธ์)

๑. หมู่บ้านได้รับ รางวัลกองทุนแม่ของแผ่นดินดีเด่นระดับกรมการพัฒนาชุมชน ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕

๒. เกิดการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ชุมชนดูแลชุมชน ชุมชนปกป้องชุมชนจากภัยยาเสพติดในชุมชน

๓. คนในชุมชนตระหนักถึงภัยของยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น ช่วยกันสอดส่องดูแลชุมชน ด้วยวิธีการ “ตาสับประรด” หมายถึงวิธีการช่วยกันสอดส่องดูแลซึ่งกันและกัน และคอยรายงานผลให้คณะกรรมการหรือผู้นำชุมชนได้รับทราบๆ นำไปปฏิบัติตามได้อย่างแท้จริง

(๔) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

๑. ปัญหาด้านยาเสพติด มีความเสี่ยงสูง ต้องใช้ความระมัดระวังในการดำเนินการขับเคลื่อนงาน

๒. ประชาชนในพื้นที่ยังไม่ความหวาดกลัวในปัญหาของยาเสพติดไม่ยอมเข้าเกี่ยวข้องเท่าที่ควร

๓. ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID- ๑๙) การจัดการประชุม หรือการรวมตัวกันของประชาชนมีความเสี่ยง

(๕) ข้อเสนอแนะ

๑ ดำเนินงานภายใต้ความดูแลของผู้นำหมู่บ้านอย่างใกล้ชิด

๒ จัดกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ เป็นการจูงใจให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม

๓ จัดกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญโดยรวมที่ประชาชนได้รับประโยชน์เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีและส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยความต้องการของคนในชุมชนเอง เป็นการระเบิดจากข้างใน

๔ ดำเนินการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินให้แก่ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง เน้นการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ

๕ ติดตามสถานการณ์ รวมถึงคำสั่งการของจังหวัดนครนายก และดำเนินการตามมาตรการที่กระทรวงสาธารณสุขแจ้งให้ดำเนินการเมื่อจัดการประชุมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) อย่างเคร่งครัด

๒. รอบปีที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๑ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึง วันที่ ๓๐ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔

๑.๑ งาน/โครงการ/กิจกรรม เรื่อง การขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านปากคลอง ๑๔ เหนือ หมู่ที่ ๔ ตำบลคลองใหญ่ อำเภอองค์กรักษ์ จังหวัดนครนายก

(๑) ระยะเวลาดำเนินการ ตุลาคม ๒๕๖๓ - กรกฎาคม ๒๕๖๔

(๒) รายละเอียดการปฏิบัติงาน การขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขยายผลในกระบวนการทำงาน โดยการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง คัดเลือกครัวเรือนต้นแบบที่เป็นแกนนำในการพัฒนา จำนวน ๓๐ ครัวเรือน มาฝึกอบรมและพัฒนาทักษะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฝึกอาชีพ โดยมีเกณฑ์ประเมิน ๖ ด้าน คือ

- การลดรายจ่าย (ทำสวนครัว ปลูกดอขายมุข)
- การเพิ่มรายได้ (มีอาชีพ ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม)
- ประหยัด (มีการออม มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต)
- การเรียนรู้ (สืบทอดภูมิปัญญา มีการเรียนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง)
- อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ใช้วัตถุดิบในชุมชนประกอบอาชีพ ปลูกต้นไม้)
- เอื้ออาทรต่อกัน (ช่วยเหลือคนจน รู้ รัก สามัคคี)

และขยายผลให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ซึ่งมีศักยภาพ ๔ ด้าน ๒๓ ตัวชี้วัด คือ

- ด้านจิตใจและสังคม (สามัคคี มีข้อตกลงข้อมูลหมู่บ้าน มีกองทุน ยึดหลักประชาธิปไตย มีคุณธรรมจริยธรรม ชุมชนปลอดภัยมุข)
- ด้านเศรษฐกิจ (จัดทำบัญชีครัวเรือน ลดรายจ่าย สร้างรายได้ รวมกลุ่มพัฒนาอาชีพ การออม มีกลุ่มในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน)
- ด้านการเรียนรู้ (มีและใช้ข้อมูลชุมชน ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างคุณค่า มีศูนย์เรียนรู้ ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับหมู่บ้าน สร้างเครือข่ายการพัฒนา)
- ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกลุ่มองค์กรด้านสิ่งแวดล้อม มีการใช้พลังงานทดแทนและการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

(๓) ผลสัมฤทธิ์ของงาน (ผลผลิตและผลลัพธ์)

๑. ผลสำเร็จมีกลุ่มอาชีพเพิ่มขึ้นในชุมชน และลงทะเบียนเป็นผู้ประกอบการสินค้า OTOP ได้กลุ่มอาชีพมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถสร้างอาชีพเสริม สร้างรายได้ให้กับครอบครัวและมีผลิตภัณฑ์ OTOP ของชุมชน

๒. ผู้นำ กลุ่มอาชีพ สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้แก่บุคคลทั่วไป และในชุมชนได้ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๓. คนในชุมชนมีความสามัคคี กระตือรือร้นในการพัฒนาหมู่บ้าน และแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วม

(๔) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ

๑ ผู้นำ และประชาชนในพื้นที่มีภาระงานมาก เนื่องจากการประกอบอาชีพทำไม้ดอกไม้ประดับ ทำนา และค้าขาย เป็นหลัก ส่งผลให้ประชาชนให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมเวทีประชาคมมีจำนวนไม่มากเท่าที่ควร โดยเห็นเป็นเรื่องไม่สำคัญและเสียเวลา

๒ การลงพื้นที่ของหน่วยงานภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่มีเวลาไม่ตรงกัน ทำให้การ บูรณาการของหน่วยงานไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร และเป็นการทำงานซ้ำซ้อนกัน

(๕) ข้อเสนอแนะ

๑ ลงพื้นที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดี สร้างความคุ้นเคย กับผู้นำและประชาชนในพื้นที่ เน้นการประชาสัมพันธ์บอกต่อ และให้ผู้นำชุมชนแจ้งข่าวสารผ่านเสียงตามสายและระบบไลน์กลุ่มหมู่บ้าน แจ้งข้อดีของการพัฒนาหมู่บ้านให้ประชาชนได้รับทราบและเกิดความสนใจเข้าร่วมโครงการฯ

๒ เจ้าหน้าที่กำหนดแผนปฏิบัติการ ใช้ปฏิทินฤดูกาล กำหนดช่วงเวลาในการดำเนินงาน เพื่อให้มีเวลาว่างที่ตรงกัน ไม่ให้เกิดความล่าช้า เกิดการบูรณาการจากทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ สามารถปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานให้ตรงกับห้วงเวลาให้สอดคล้องกันได้

๓ จัดกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญโดยรวมที่ประชาชนได้รับประโยชน์เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีและส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยความต้องการของคนในชุมชนเอง เป็นการระเบิดจากข้างใน

๔ ดำเนินการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน ในหมู่บ้าน ในลักษณะค่อยเป็นค่อยไปอย่างเป็นระบบขั้นตอน และทำอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง

๓. รอบปีที่ ๓ ระหว่างวันที่ ๑ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ถึง วันที่ ๓๐ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

๑.๑ งาน/โครงการ/กิจกรรม เรื่อง การติดตามและแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.) บ้านบึงพระอาจารย์ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลพระอาจารย์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

(๑) ระยะเวลาดำเนินการ มกราคม ๒๕๖๓ - กันยายน ๒๕๖๓

(๒) รายละเอียดการปฏิบัติงานโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.) เป็นการสนับสนุนเงินทุนในระดับหมู่บ้าน แล้วมอบอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้องค์กรประชาชนในหมู่บ้านเป็นผู้บริหารจัดการเงินทุนให้หมุนเวียนอยู่ในหมู่บ้านตลอดไป โดยสนับสนุนเงินทุนเพื่อไปประกอบอาชีพแก่ครัวเรือนเป้าหมาย หมู่บ้านละ ๒๘๐,๐๐๐ บาท (สองแสนแปดหมื่นบาทถ้วน) โดยไม่มีดอกเบี้ย และมีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนตรวจสอบ และติดตามการดำเนินงานโครงการ กข.คจ. ให้มี ภายใต้งบประมาณกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน พ.ศ. ๒๕๕๓

ในการดำเนินงานดังกล่าว พบปัญหาว่า โครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.) ในหมู่บ้าน ที่ครัวเรือนเป้าหมายยังไม่ไปประกอบอาชีพ ไม่มีการนำส่งเงินคืน หรือบางรายได้นำส่งที่ประธานโครงการฯ แล้ว แต่ไม่มีเงินเข้าในบัญชีโครงการฯ จึงลงไปตรวจสอบและจัดทำบันทึกถ้อยคำ พร้อมทั้งนัดหมายครัวเรือนเป้าหมายที่ไม่ยอมมาชำระให้นำเงินมาชำระภายในกำหนด

(๓) ผลสัมฤทธิ์ของงาน (ผลผลิตและผลลัพธ์)

สามารถติดตามนำเงินโครงการฯ มาคืนจนครบตามจำนวน โดยความร่วมมือของคณะกรรมการและครัวเรือนเป้าหมายที่ยืมเงินโครงการฯ ไป

(๔) ปัญหาและอุปสรรค

ครัวเรือนเป้าหมายที่ยืมเงินโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.) ไป จำนวนเกินกึ่งหนึ่งไม่มาร่วมการประชุมติดตามตรวจสอบ จึงสอบถามและติดตามที่มาที่ไปของปัญหาไม่ได้ในระยะแรก

(๕) ข้อเสนอแนะ

นัดหมายพูดคุยกับครัวเรือนเป้าหมายเป็นรายไป พร้อมจัดทำบันทึกถ้อยคำไว้เป็นหลักฐาน โดยดำเนินการตามระเบียบฯ

๔. รอบปีที่ ๔ ระหว่างวันที่ ๑ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึง วันที่ ๓๐ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๒

๑.๑ งาน/โครงการ/กิจกรรม เรื่อง การดำเนินงานโครงการพัฒนาทักษะชีวิต ค่ายเด็กและเยาวชน จังหวัดชลบุรี

(๑) ระยะเวลาดำเนินการ มิถุนายน ๒๕๖๒ - กันยายน ๒๕๖๒

(๒) รายละเอียดการปฏิบัติงานโครงการพัฒนาทักษะชีวิต ค่ายเด็กและเยาวชน จัดขึ้น ณ หน่วยงานวิภโยอินหาดเตยงาม อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี จำนวน ๙ รุ่น ระหว่างเดือน มิถุนายน - กันยายน ๒๕๖๒ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็กและเยาวชนในสถานศึกษาของจังหวัดชลบุรี กิจกรรมเป็นการเข้าค่ายฝึกทักษะการดำรงชีวิต ฝึกอบรมให้ความรู้ รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนกับเพื่อน พี่กับน้องระหว่างเด็กและเยาวชนซึ่งต่างสถานศึกษาได้มาทำความรู้จักสานสัมพันธ์ภาพมิตรไมตรีที่ดีต่อกัน เป็นการเสริมสร้างความสามัคคี และพัฒนาการมีระเบียบวินัย ทั้งนี้ ได้มีกิจกรรมสันทนาการให้เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการได้สนุกสนานตามวัย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในอนาคตต่อไปได้

(๓) ผลสัมฤทธิ์ของงาน (ผลผลิตและผลลัพธ์) เด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ ได้รับทักษะในการดำรงชีวิตสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองและครอบครัวได้

(๔) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ -

(๖) ข้อเสนอแนะ -

๕. รอบปีที่ ๕ ระหว่างวันที่ ๑ เดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ถึง วันที่ ๓๐ เดือน กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๑

๑.๑ งาน/โครงการ/กิจกรรม เรื่อง การดำเนินงานโครงการพัฒนาชุมชนใสสะอาด

(๑) ระยะเวลาดำเนินการ ตุลาคม ๒๕๖๐ - กันยายน ๒๕๖๑

(๒) รายละเอียดการปฏิบัติงานโครงการพัฒนาชุมชนใสสะอาดเป็นโครงการที่มุ่งเน้นให้หน่วยงานพัฒนาชุมชนมีการบริหารราชการด้วยความโปร่งใส ตลอดจนเป็นการส่งเสริมให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ปราศจากการกระทำผิดวินัย โดยมีการจัดประชุมชี้แจง จัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนโครงการฯ และขับเคลื่อนกิจกรรมตาม ๕ มิติ คือ

มิติที่ ๑ ด้านบทบาทผู้บริหารและความพยายามริเริ่มของหน่วยงานในการสร้างความโปร่งใส หมายความว่า การแสดงเจตจำนงของผู้บริหารในการเอาใจจริงต่อการสร้างความโปร่งใสเนื่องจากผู้บริหารขององค์กรมีความสำคัญต่อการสร้างความโปร่งใสขององค์กร เพราะผู้บริหารคือผู้บังคับบัญชา มีหน้าที่กำกับทิศทางขององค์กร และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนทั้งในระดับนโยบายว่าองค์กรจะเอาใจจริงเอาใจต่อการสร้างความโปร่งใสและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน กำกับดูแล ติดตาม ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญและสนับสนุนงานด้านการเสริมสร้างความโปร่งใสในหน่วยงาน มีการจัดทำแผนปฏิบัติการความโปร่งใสของหน่วยงาน

มิติที่ ๒ ด้านความเปิดเผยข้อมูล หมายความว่า การเปิดเผยข้อมูลต่อผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้เสีย และสาธารณะชน เพื่อรับทราบ พร้อมทั้งเปิดช่องทางให้บุคคลภายนอกองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงาน และเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติราชการขององค์กร พร้อมให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น เพื่อกระตุ้นการปฏิรูประบบราชการสู่การบริหารงานที่เปิดเผยโปร่งใส เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนนำสู่การพัฒนายกระดับมาตรฐานองค์กรให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างยั่งยืน

มิติที่ ๓ ด้านการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน หมายความว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติราชการ มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนหรือผู้รับบริการทางแบบสอบถาม หรือทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ วิเคราะห์และจัดทำโครงการ/กิจกรรม หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติราชการ มีการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ผู้แทนภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติราชการของหน่วยงานในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ

มิติที่ ๔ ด้านการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณราชการ หมายความว่า การพัฒนาข้าราชการในหน่วยงาน และการเสริมสร้างให้ข้าราชการ มีความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม กล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง ดำรงชีวิตและปฏิบัติงานโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมให้ข้าราชการมีจิตสำนึกที่ดี และลดช่องโอกาสการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจ ภาครัฐ และประโยชน์สุขของประชาชน และส่งเสริมให้ข้าราชการและลูกจ้างในสังกัดประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่ราชการตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน และจรรยาบรรณการพัฒนารัฐบาล

มิติที่ ๕ ด้านสภาพแวดล้อมสถานที่ทำงาน (กิจกรรม ๕ ส) หมายความว่า การจัดระเบียบเรียบร้อยในที่ทำงานก่อให้เกิดสภาพการทำงานที่ดี ปลอดภัยมีระเบียบเรียบร้อย นำไปสู่การเพิ่มผลผลิต และจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในที่ทำงานให้เกิดบรรยากาศที่น่าทำงาน เกิดความสะอาดเรียบร้อยในหน่วยงาน ถูกสุขลักษณะ

ทำให้ข้าราชการสามารถใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ สร้างทัศนคติที่ดีของข้าราชการ
ต่อหน่วยงาน เกิดความร่วมมือ ร่วมใจ และข้าราชการจะมีระเบียบวินัยมากขึ้น

(๓) ผลสัมฤทธิ์ของงาน (ผลผลิตและผลลัพธ์)

๑. หน่วยงานมีการบริหารจัดการด้วยหลักความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

๒. ข้าราชการในสังกัด มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตนตามมาตรฐานทางคุณธรรมและ
จริยธรรม ประมวลจริยธรรมและจรรยาข้าราชการกรมการพัฒนาชุมชน

(๔) ปัญหาและอุปสรรค

ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ มีการกิจปริมาณงานจำนวนมากไม่มีเวลาในการดำเนินกิจกรรม

(๕) ข้อเสนอแนะ

กำหนดให้เป็นมาตรการ ปฏิบัติโดยเคร่งครัด เช่น ก่อนกลับบ้านได้ะทำงานไม่มีกองเอกสาร
กำหนดจุดหรือตำแหน่งวางวัสดุ อุปกรณ์ที่ต้องใช้ร่วมกัน แบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบ เป็นต้น

**แบบการเสนอเค้าโครงผลงาน
(ระดับชำนาญการ)**

.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลบุคคล/ตำแหน่ง

ชื่อผู้ขอประเมิน นางสาวเบญจวรรณ อุทโท

ตำแหน่งปัจจุบัน นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งปัจจุบัน ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประสานงานตำบล ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) งานโครงการ OTOP นวัตกรรม ตลาดประชารัฐคนไทยยิ้มได้ งานเด็ก เยาวชน และสตรี การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ การจัดซื้อ จัดจ้างภาครัฐในระบบ e-GP งานส่งเสริมอนุรักษ์ผ้าไทย งานจิตอาสา งานผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปฏิบัติงานด้านการบริหารงานบุคคล รายงานวันลา การพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ

หน้าที่ความรับผิดชอบของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง การศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูล สถิติ การรายงาน ช่วยวางแผน และติดตามงาน การติดต่อนัดหมายจัดงานรับรอง และงานพิธีต่าง ๆ การเตรียมเรื่อง เตรียมการประชุม จัดบันทึก เรียบเรียงรายงานการประชุม รวมถึงรายงานอื่น ๆ ประสานงานกับหน่วยงาน และบุคคลอื่น ติดตามผลการปฏิบัติงานตามมติที่ประชุม หรือผลการปฏิบัติงาน หรือมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติ เกี่ยวกับการควบคุมการบริหารงานด้านสารบรรณ การบริหารงบประมาณ งานการเงินและบัญชี งานพัสดุ งานบริหารอาคารสถานที่ งานเอกสาร งานระเบียบแบบแผน งานสัญญา และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน (เรียงลำดับตามความดีเด่น หรือความสำคัญ)
ผลงาน ลำดับที่ ๑

๑. เรื่อง ผลสำเร็จของการดำเนินงานขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

บ้านบึงหลุมบัว หมู่ที่ ๓ ตำบลพระอาจารย์ อำเภอลำดวน จังหวัดนครนายก

๒. ระยะเวลาดำเนินการ ตุลาคม ๒๕๖๔ - สิงหาคม ๒๕๖๕

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ดังนี้

๓.๑. แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๒. แนวคิดและหลักการพัฒนาชุมชน

๓.๓. แนวคิดการบริหารจัดการชุมชน

๓.๔. แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

๓.๕ หลักการมีส่วนร่วม

๓.๖ หลักการทำงานเป็นทีม

๓.๑ แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓.๑.๑ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นหนึ่งในแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ได้พระราชทานเป็นปรัชญาในการดำรงชีวิตที่ยึดหลักความพอเหมาะพอดี มีเหตุมีผลและความไม่ประมาทโดยทรงถือปฏิบัติด้วยพระองค์เองอย่างต่อเนื่องยาวนาน ดำรงชีวิตเป็นแบบอย่างได้อย่างสมบูรณ์ อีกทั้งได้พระราชทานพระราชดำริให้แก่พสกนิกรชาวไทยมานับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๗ เพื่อใช้เป็น แนวทางการดำรงชีวิต ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงถือปฏิบัติด้วยพระองค์เองมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน และได้ทรงเตือนล่วงหน้าให้มีความระมัดระวังในการพัฒนาประเทศให้มีความสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ด้วยการพัฒนาอย่าง “เป็นลำดับขั้น”

การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้จะช่วยแก้ไขวิกฤติทางเศรษฐกิจและปัญหาของสังคมไทยได้อย่างยั่งยืน เนื่องจาก

๑) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นหลักการที่ว่า “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” ด้วยการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนอย่างพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อ และใช้อย่างคุ้มค่าหรือหากมีการปลูกพืชผล ก็ให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคครัวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือจากการบริโภคจึงมาเป็น การผลิตเพื่อการค้า

๒) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นให้มีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความถนัด ทั้งในและนอกภาคการเกษตร เช่น ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม การแปรรูปอาหาร การค้าขาย และการท่องเที่ยว เชิงนิเวศน์ เพื่อเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ และช่วยให้เกิดการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง

๓) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเมตตา ความเอื้ออาทร และความสามัคคีของคนในชุมชน ในการร่วมแรงร่วมใจเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน และสังคมโดยรวมตลอดจนการธำรงรักษาไว้ ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของไทย ให้คงอยู่สืบไป

๓.๑.๒ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักการทรงงาน

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทั้งหลักคิดและแนวทางการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต โดยเน้นการปฏิบัติตนบนทางสายกลาง เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ และรอดพ้นจากวิกฤติต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นโดยคุณลักษณะที่สำคัญของความพอเพียง มี ๓ ประการ คือ

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็นและเหมาะสมกับฐานะตนเองไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ซึ่งเมื่อพิจารณาจากสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย จะพบว่าความพอประมาณนั้น นับเป็นแนวทางปฏิบัติที่มีมายาวนานแล้ว สังเกตได้จากการดำเนินชีวิตของคนไทย “พออยู่ พอกิน” “พึ่งตนเอง” “ประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด” โดยมุ่งเน้นให้มีการใช้ทรัพยากรที่ตนเองมีอยู่หรือที่ชุมชนท้องถิ่นของตนเองมีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดก่อนที่จะแสวงหาแหล่งทุน วัตถุดิบหรือสิ่งของจากภายนอก มีการวางแผนการใช้ให้เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นการใช้อย่างรู้คุณค่า ดูแลรักษาสິงที่มีและพัฒนาต่อยอดให้ดียิ่งขึ้น

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงและการดำเนินการอย่างพอยังนั้นต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักคุณธรรม และวัฒนธรรมที่พึงมีโดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ ถ้วนถี่ “รู้จักอ่อน รู้แข็ง โอกาส อุปสรรค” และคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ “รู้เขา รู้เรา” รู้จักเลือกนำสิ่งที่ดีและเหมาะสมมาประยุกต์ใช้ ทั้งนี้ ความมีเหตุผลในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความหมายที่สะท้อนถึงความเข้าใจผลที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำ ณ สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยความมีเหตุผลจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการสั่งสมความรู้และประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง มีการศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ และรู้วิธีประมวลปัจจัยที่ซับซ้อนมาประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจ เพื่อให้ความคิดและการกระทำอยู่ในกรอบที่ถูกต้องตามหลักเหตุผล ดังนั้น ความมีเหตุผลในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการตัดสินใจและการปฏิบัติบนพื้นฐานของความรู้และประสบการณ์

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง หมายถึง การไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต มีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้สามารถบริหารความเสี่ยง ปรับตัว และรับมือได้อย่างทันทั่วทั้งที่ โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งนี้ การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีอาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเกิดจากความไม่ประมาท ซึ่งต้องดำเนินไปพร้อมๆ กับความมีเหตุผลและความพอประมาณ หลักเล็งความต้องการที่เกินพอดีของแต่ละบุคคล เป็นการสร้างวินัยในตัวเองให้เกิดขึ้นในระดับบุคคล เพื่อปกป้องตัวเองจากกระแสบริโภคนิยม หรือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์ต่างๆ เป็นกลไกการรองรับผลกระทบจากสถานการณ์ต่าง ๆ โดยดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เริ่มจากการ “แก้ไขปัญหาคู่จุดเล็ก” หรือ คิด Macro ทำ Micro

ในการดำเนินชีวิตให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งเงื่อนไขความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานดังนี้

ความรู้ คือ ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ โดยจำเป็นต้องมีความรอบคอบในการนำความรู้เหล่านั้น มาพิจารณาให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กันเพื่อการวางแผน และความระมัดระวังในการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติทุกขั้นตอน โดยนำหลักวิชาการและความรู้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ทั้งในขั้นการวางแผน และปฏิบัติอย่างรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง กล่าวคือ นำวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาศึกษาอย่างรอบด้าน และมีความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผน ตลอดจน มีความระมัดระวังในขั้นของการปฏิบัติ

คุณธรรม คือ ความซื่อสัตย์ สุจริต มีความอดทน มีความเพียร และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ซึ่งถือเป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของบุคคล สังคม และประเทศชาติ เมื่อมีการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน/หมู่บ้าน องค์กร และสังคมไทย จะนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น และมีความยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม

หลักการทรงงาน ในการดำเนินการขับเคลื่อนการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ จนเป็นวิถีชีวิตต้องมีการประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชา ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่พสกนิกร ในทุกพื้นที่ได้อย่างสอดคล้องกับภูมิสังคม ด้วยการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และยึดหลักการทรงงาน ๒๓ ประการ ดังนั้น จึงควรน้อมนำมาเป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชน/หมู่บ้าน และพัฒนาสังคมโดยรวมต่อไป ซึ่งหลักการทรงงาน ๒๓ ประการ ประกอบด้วย

๑. ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ การที่จะพระราชทานโครงการใดโครงการหนึ่ง จะทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียด อย่างเป็นระบบ ทั้งจากข้อมูลเบื้องต้น จากเอกสาร แผนที่ สอบถามจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ และราษฎรในพื้นที่ ให้ได้รายละเอียดที่ถูกต้อง เพื่อจะพระราชทานความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้อง และรวดเร็ว ตามความต้องการของประชาชน

๒. ระเบิดจากข้างใน หมายความว่า ต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนาให้มีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาเสียก่อน มิใช่การนำเอาความเจริญหรือบุคคลจากสังคมภายนอกเข้าไปหาชุมชนหมู่บ้านที่ยังไม่ทันได้มีโอกาเตรียมตัวหรือตั้งตัว

๓. แก้ปัญหาที่จุดเล็ก ทรงมองปัญหาในภาพรวม (Macro) ก่อนเสมอ แต่การแก้ปัญหาจะเริ่มจากจุดเล็กๆ (Micro) คือ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่คนมักจะมองข้าม “...ถ้าปวดหัวคิดอะไรไม่ออก... ต้องแก้ไขการปวดหัวนี้ก่อนเพื่อให้อยู่ในสภาพที่คิดได้...”

๔. ทำตามลำดับขั้น ทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่จำเป็นที่สุดของประชาชนก่อน ได้แก่ สาธารณสุข ต่อไปจึงเป็นเรื่องสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน และสิ่งจำเป็นสำหรับประกอบอาชีพ การพัฒนาประเทศ ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่ก่อน จึงค่อยสร้าง ค่อยเสริมความเจริญและเศรษฐกิจขั้นสูงโดยลำดับต่อไป

๕. ภูมิสังคม การพัฒนาใดๆ ต้องคำนึงถึง

(๑) ภูมิประเทศของบริเวณนั้น (ดิน น้ำ ป่า เขา ฯลฯ)

(๒) สังคมวิทยา (นิสัยใจคอของผู้คน ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น)

๖. องค์กรรวม ทรงมีวิธีคิดอย่างองค์กรรวม (Holistic) หรือมองอย่างครบวงจร ทรงมองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง

๗. ไม่ติดตำรา การพัฒนาตามแนวพระราชดำริมีลักษณะของการพัฒนาที่อนุโลมและรวมขอม กับสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสภาพของสังคมจิตวิทยาแห่งชุมชน

๘. ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด ทรงใช้หลักในการแก้ไขปัญหาด้วยความเรียบง่ายและประหยัด ราษฎรสามารถทำได้เอง หาได้ในท้องถิ่น และประยุกต์ใช้ในสิ่งที่มีอยู่ในภูมิภาคนั้น ๆ มาแก้ไขปัญหา โดยไม่ต้องลงทุนสูงหรือใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยากนัก “ให้ปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูกป่า โดยปล่อยให้ขึ้นเองตามธรรมชาติ จะได้ประหยัดงบประมาณ”

๙. ทำให้ง่าย (Simplicity) ทรงคิด ดัดแปลง ปรับปรุง และแก้ไขงานการพัฒนาประเทศตามแนวพระราชดำริโดยง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ทรงโปรดที่จะทำสิ่งยากให้กลายเป็นง่าย ทำสิ่งที่สลับซับซ้อนให้เข้าใจง่าย

๑๐. การมีส่วนร่วมทรงเป็นนักประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้สาธารณชน ประชาชน หรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชน หรือความต้องการของสาธารณชน “ต้องหัดทำให้ใจกว้างขวางหนักแน่น รู้จักรับฟังความคิดเห็น แม้กระทั่งความวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นอย่างฉลาด เพราะการรู้จักรับฟังอย่างฉลาดนั้นแท้จริง คือ การระดมสติปัญญา และประสบการณ์อันหลากหลายมาอำนวยความสะดวกการปฏิบัติบริหารงานให้ประสบความสำเร็จที่สมบูรณ์นั่นเอง”

๑๑. ประโยชน์ส่วนรวม “ใครต่อใครก็มาบอกว่า ขอให้คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม อาจมานึกในใจว่าให้ ๆ อยู่เรื่อย แล้วส่วนตัวจะได้อะไร ขอให้คิดว่า คนที่ให้เพื่อส่วนรวมนั้น มิได้ให้แต่ส่วนรวมอย่างเดียวเป็นการให้ เพื่อตัวเองสามารถที่มีส่วนรวมที่จะอาศัยได้” พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงระลึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญเสมอ

๑๒. บริการที่จุดเดียวทรงให้ “ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” เป็นต้นแบบในการบริหารรวมที่จุดเดียวเพื่อประโยชน์ต่อประชาชนที่จะมาให้บริการ จะประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายโดยมีหน่วยงานราชการต่าง ๆ มาร่วมดำเนินการและให้บริการประชาชน ณ ที่แห่งเดียว

๑๓. ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ การเข้าใจถึงธรรมชาติและต้องการให้ประชาชนใกล้ชิดกับธรรมชาติ ทรงมองอย่างละเอียด ถึงปัญหาของธรรมชาติ หากเราต้องการแก้ไขธรรมชาติ จะต้องใช้ธรรมชาติเข้าช่วยเหลือ เช่น การแก้ไขปัญหาป่าเสื่อมโทรม โดยพระราชทานพระราชดำริ การปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก (ต้นไม้) ปลอ่ยให้ธรรมชาติช่วยในการฟื้นฟูธรรมชาติ

๑๔. ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ทรงนำความจริงในเรื่องความเป็นไปแห่งธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมาเป็นหลักการและแนวทางปฏิบัติที่สำคัญในการแก้ปัญหาและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพที่ไม่ปกติ เช่น การนำน้ำตื้นขุดลอกน้ำเสีย การใช้ผักตบชวาบำบัดน้ำเสีย โดยดูดซึม สิ่งสกปรกปนเปื้อนในน้ำ

๑๕. ปลูกป่าในใจคน “เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะปลูกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดิน และรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง” การที่จะฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับคืนมาจะต้องปลูกจิตสำนึกให้คนรักป่าเสียก่อน

๑๖. ขาดทุนคือกำไร “ขาดทุนคือกำไร Our loss is our gain... การเสียคือการได้ ประเทศก็จะก้าวหน้า และการที่คนจะอยู่ดีมีสุขนั้น เป็นการนับที่เป็นมูลค่าเงินไม่ได้..” หลักการ คือ “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นการกระทำอันมีผลเป็นกำไร คือ ความอยู่ดีมีสุขของราษฎร “..ถ้าเราทำอะไรที่เราเสียแต่ในที่สุด ที่เราเสียนั้นเป็นการได้ทางอ้อม ตรงกับงานของรัฐบาลโดยตรง เงินของรัฐบาลหรืออีกนัยหนึ่ง คือเงินของประชาชน ถ้าอยากให้ประชาชนอยู่ดีมีสุขก็ต้องลงทุน..”

๑๗. การพึ่งตนเอง การพัฒนาตามแนวพระราชดำริเพื่อแก้ไขปัญหาในเบื้องต้นด้วยการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้เขาแข็งแรงพอที่จะดำรงชีวิตได้ต่อไป แล้วขั้นต่อไปก็คือ การพัฒนาให้เขาสามารถอยู่ในสังคม ได้ตามสภาพแวดล้อม และสามารถ “พึ่งตนเองได้” ในที่สุด

๑๘. พออยู่พอกิน สำหรับประชาชนที่ตกอยู่ในวงจรแห่งความทุกข์เข็ญนั้นได้พระราชทานความช่วยเหลือให้เขาได้สามารถอยู่ในขั้น “พออยู่พอกิน” เสียก่อนแล้ว จึงค่อยขยายให้มีชีวิตสมรรถนะที่ก้าวหน้าต่อไป “ถ้าโครงการดี ในไม่ช้าประชาชนจะได้กำไรจะได้ผล ราษฎรจะอยู่ดีมีสุขขึ้นจะได้ประโยชน์ต่อไป”

๑๙. เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตเพื่อสร้างความเข้มแข็งหรือภูมิคุ้มกันทุกด้านซึ่งจะสามารถ ทำให้อยู่ได้อย่างสมดุลในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง ปรัชญานี้สามารถประยุกต์ใช้ได้ ทั้งในระดับบุคคล ชุมชน องค์กร และทุกภาคส่วน

๒๐. ความซื่อสัตย์ สุจริต จงใจต่อกัน “..ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อยก็ย่อมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มาก แต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ..”

๒๑. ทำงานอย่างมีความสุข พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระเกษมสำราญและทรงมีความสุขทุกคราที่จะช่วยเหลือประชาชน “ทำงานกับฉัน ฉันไม่มีอะไรจะให้ นอกจากการมีความสุขร่วมกัน ในการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น”

๒๒. ความเพียร : พระมหากษัตริย์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงริเริ่มทำโครงการต่าง ๆ ในระยะแรก ที่ไม่มีความพร้อมมากนัก และทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ทั้งสิ้น แต่พระองค์ก็ได้ท้อพระราชหฤทัย มุ่งมั่นพัฒนาบ้านเมืองให้บังเกิดความร่มเย็น เป็นสุข

๒๓. รู้ – รัก – สามัคคี รู้ : การที่เราจะลงมือทำสิ่งใดนั้น จะต้องรู้เสียก่อน รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหา และรู้ถึงวิธีแก้ปัญหา

รัก : เมื่อเรารู้ครบด้วยกระบวนการแล้วจะต้องเห็นคุณค่า เกิดศรัทธาเกิดความรัก ที่จะเข้าไปลงมือปฏิบัติแก้ปัญหานั้น ๆ

สามัคคี : เมื่อถึงขั้นลงมือปฏิบัติต้องคำนึงเสมอว่าเราทำคนเดียวไม่ได้ ต้องร่วมมือร่วมใจกันสามัคคีกันเป็นหมู่คณะ จึงจะเกิดพลังในการแก้ปัญหาให้ลุล่วงด้วยดี

หมู่บ้านที่ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นรากฐานของชีวิต ตามตัวชี้วัด ๖x๒ มีรายละเอียด ดังนี้

๑. ด้านการลดรายจ่าย

๑.๑ ครีวเรือนทำสวนครัว

๑.๒ ครีวเรือนปลูกดอกบวบมุข

๒. ด้านการเพิ่มรายได้

๒.๑ ครีวเรือนมีอาชีพเสริม

๒.๒ ครีวเรือนใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

๓. ด้านการประหยัด

๓.๑ ครีวเรือนมีการออมทรัพย์

๓.๒ ชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์ ฯ

๔. ด้านการเรียนรู้

๔.๑ ชุมชนมีการสืบทอดและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๔.๒ ครีวเรือนมีการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน

๕. ด้านการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

๕.๑ ชุมชนใช้วัตถุดิบอย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพ

๕.๒ ชุมชนปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่นเป็นหมู่บ้านน่าอยู่

๖. ด้านการเอื้ออารีต่อกัน

๖.๑ ชุมชนมีการดูแลช่วยเหลือคนจน คนด้อยโอกาส และคนประสบปัญหา

๖.๒ ชุมชน “รู้รักสามัคคี”

สรุป หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่ประชาชนคนไทยทุกคนต้องน้อมนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัว และต้องมีเงื่อนไขทั้งความรู้ คู่คุณธรรม การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตให้เหมาะกับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งชาวบ้าน บ้านบึงหลุมบัว หมู่ที่ ๓ ตำบลพระอาจารย์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรากฐานของชีวิต ตามตัวชีวิต ๖x๒ และการนำมาปฏิบัติตน เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน โดยการพัฒนามาบนพื้นฐานของทางสายกลาง ยึดหลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข คือ การพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เงื่อนไขความรู้ คือ รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และเงื่อนไขคุณธรรม คือ ซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน แบ่งปัน และยึดหลักการทรงงานของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช ซึ่งได้ทรงใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่พสกนิกรในทุกพื้นที่ได้อย่างสอดคล้อง กับภูมิสังคม ด้วยการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” หากประชาชนในพื้นที่เข้าใจถึงการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ก็จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ชุมชนน่าอยู่ เศรษฐกิจฐานรากมั่นคง ชุมชนพึ่งตนเองได้

๓.๒ แนวคิดและหลักการพัฒนาชุมชน

ปรัชญาของการพัฒนาชุมชน มีรากฐานมาจากความเชื่อในเรื่องมนุษย์ และถือว่ามนุษย์มีคุณค่าเป็นทรัพยากร (Human Resource) มนุษย์ที่มีความสามารถและพลังงานอันซ่อนเร้น(Potential Ability) แฝงอยู่อันได้แก่ พลังความคิด แรงงาน ฝีมือหรือทักษะเกี่ยวกับปรัชญาการพัฒนาชุมชน มีทัศนะจากผู้รู้และนักวิชาการหลาย ๆ คน ได้เขียนไว้ในแง่มุมหลายมุม แต่จะมีความคล้ายคลึงกัน ส่วนใหญ่จะหนีไม่พ้นในส่วนที่เกี่ยวกับรากฐานของปรัชญาการพัฒนาชุมชนตั้งอยู่บนรากฐานและความศรัทธาในเรื่อง ๓ ประการ ดังนี้คือ

๑. ปรัชญาการพัฒนาชุมชนตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความศรัทธาในตัวคนว่าเป็นทรัพยากร (Human Resources) ที่มีความหมายและความสำคัญในความสำเร็จของการดำเนินงาน ทั้งปวง และเชื่ออย่างแน่วแน่ว่ามนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะพัฒนาตัวเองได้ตามขีดความสามารถทางคุณภาพและคุณธรรมของตน หากโอกาสอำนวยและมีผู้คอยให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแล้วการพัฒนา ก็จะเป็นผลและมีขีดความสามารถสูงขึ้น

๒. ปรัชญาการพัฒนาชุมชนตั้งอยู่บนความศรัทธาในเรื่องความยุติธรรมของสังคม (Social Justice) โดยการมุ่งขจัดความขัดแย้งและความเหลื่อมล้ำต่ำสูงที่เห็นได้ชัดในหมู่มวลชนชั้น ต้องการให้มนุษย์อยู่ในสังคมด้วยความสุขกายสบายใจ (Social Satisfaction) และต้องการอยู่ร่วมในสังคมให้เป็นที่ยอมรับของสังคมด้วย (Social Acceptability)

๓. ปรัชญาการพัฒนาชุมชน ตั้งอยู่บนรากฐานของการรักษา หรือการแสวงหาการพัฒนาคุณภาพและคุณธรรมของประชาชนให้เกิดความสมดุลมากยิ่งขึ้น เพื่อขจัดปัญหาพื้นฐานของประชาชน เช่น ความไม่รู้ ความยากจน ความเจ็บป่วยทางกายและจิตใจ ตลอดจนความเจ็บป่วยทางสังคม (Social ILL) ซึ่งมีผลกระทบต่อชุมชน การพัฒนาประชาชนให้มีคุณภาพและคุณธรรม ที่มีความสมดุลมากยิ่งขึ้นนั้น อย่างน้อยก็ต้องอาศัยหลักการศึกษา (Education) หรือการเรียนรู้ (Learning) และหลักการรวมกลุ่มรวมหมู่ (Organization) ด้วยเหตุที่มนุษย์เราเป็นสัตว์สังคม (Social Being) การอยู่รวมกลุ่มและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อเป้าหมายการพัฒนาาร่วมกัน จะช่วยให้ชุมชนเกิดความสมดุลในการพัฒนามากยิ่งขึ้น และปรัชญาการพัฒนาชุมชน ยังมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อแนวความคิดการพัฒนาในปัจจุบัน เพราะตระหนักดีว่าวิถีชีวิตที่กำลังจะขาดไปเสียทุกสิ่งทุกอย่าง ในสิ่งที่มนุษย์ผู้เจริญแล้วในศตวรรษที่ ๒๐ กำลังจะได้รับจากสังคมจะทำให้ชีวิตของมนุษย์มีอนาคต การดำรงชีพขึ้นอยู่กับความไม่แน่นอนของธรรมชาติ และความไม่เป็นธรรมทางสังคม เพราะฉะนั้นมนุษย์เองนั้นแหละต้องแสวงหาวิธีการพัฒนาที่ดีเหมาะสมสำหรับมนุษย์เอง

กล่าวโดยสรุป ปรัชญาการพัฒนาชุมชนเป็นปรัชญาที่มีความเชื่อ ความศรัทธา และให้ความสำคัญเกี่ยวกับมนุษย์ (คน) เพื่อสร้างความเป็นปกติสุขให้เกิดขึ้นในชุมชน เชื่อในความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และจิตสำนึก (Conscientiousness) ของมนุษย์ เพราะฉะนั้นปรัชญาการพัฒนาชุมชนจึงเป็นความคิดที่แสดงออกถึงความรู้ ความจำ โดยมุ่งเน้นเพื่อความเป็นมนุษย์นั่นเอง

การเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ มีแนวคิดพื้นฐานถึงความเชื่อและความศรัทธา ในสิ่งดังกล่าว คือศรัทธาในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และศักยภาพแห่งความสามารถของมนุษย์ สำหรับการพัฒนาที่พึงปรารถนา

๑. ศรัทธาในคุณค่าทางสังคม และวัฒนธรรมชุมชน ตลอดจนลักษณะธรรมชาติของมนุษย์ที่มีพื้นฐานแห่งความรู้สึกรักคิดในการพัฒนาอยู่แล้ว

๒. ศรัทธาในความยุติธรรม ความเสมอภาค ความดีงาม และความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์

๓. ศรัทธาในความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการพัฒนาชุมชน

๔. ศรัทธาในงานที่อยู่บนพื้นฐานของความต้องการที่แท้ของชุมชน

๕. ศรัทธาในงานที่อยู่บนสมมติฐานที่ประชาชนต้องการหลุดพ้นจากความยากจนและความเจ็บปวด

๖. ศรัทธาในการช่วยเหลือตนเองของประชาชนในชุมชน

๗. ศรัทธาในความต้องการเป็นเสรีภาพของมนุษย์และอิสรภาพของชุมชน

๘. ศรัทธาในคุณค่าที่ดีงามของวิชาการพัฒนาชุมชน ที่มุ่งหวังจะสร้างความเป็นธรรม

และสร้างความสมดุลให้แก่สังคมมนุษย์

แนวความคิดพื้นฐานของการพัฒนาชุมชน

ในระดับการปฏิบัติที่นักพัฒนาจะนำไปทำงานกับประชาชน มีดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำงาน เป็นหัวใจของงานพัฒนาชุมชน เพราะงานพัฒนาชุมชนมิใช่เป็นบริการให้เปล่าจากรัฐ แต่เป็นงานที่ทำโดยอาศัยความร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลกับประชาชน นอกจากนี้ ยังถือหลักของการมีส่วนร่วม ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจวางแผนงาน การปฏิบัติการ และร่วมบำรุงรักษา

๒. การช่วยเหลือตนเอง (Aided Self-Help) ปัจจุบันเรื่องของช่วยเหลือตนเอง โดยยึดเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งของแนวนโยบายการพัฒนาชนบทยากจนที่ต้องการปรับปรุงให้ประชาชนช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น เช่น การเลือกโครงการประเภทที่ประชาชนยากจนสามารถร่วมกันทำอย่างได้ผลและเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น

๓. ความคิดริเริ่มของประชาชนเอง (Initiative) ในการทำงานกับประชาชนต้องยึดหลักการที่ว่าความคิดริเริ่มต้องมาจากประชาชน นักพัฒนาต้องใช้วิธีการแห่งประชาธิปไตย คือ จะทำอะไรต้องให้ประชาชนให้ความเห็นชอบ มิใช่เกิดจากคำสั่งโดยตรงหรือทางอ้อม นอกจากนี้นักพัฒนาต้องหาโอกาสกระตุ้นการศึกษา ให้ประชาชนเกิดความคิดและแสดงออกซึ่งความเห็น อันเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน ตำบล

กระบวนการพัฒนาชุมชน

กระบวนการทำงานพัฒนาชุมชน เป็นการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนที่เป็นงานที่จะต้องทำอย่างต่อเนื่องและมีกระบวนการดังนี้

๑. การศึกษาชุมชน เป็นการเสาะแสวงหาข้อมูลในชุมชนเช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจสังคม การเมือง การปกครองและสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เพื่อทราบปัญหาและความต้องการของชุมชนที่แท้จริง วิธีการในการศึกษาชุมชนอาจต้องใช้หลายวิธีประกอบกัน ทั้งการสัมภาษณ์ การสังเกต การสำรวจ และการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด กลวิธีที่สำคัญที่นักพัฒนาต้องใช้ในขั้นตอนนี้ คือการที่ไปสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชนเพราะถ้าหาก

ปราศจากสัมพันธภาพที่ดีระหว่างพัฒนากรกับชาวบ้านแล้ว นับเป็นการยากที่จะได้รู้และเข้าใจปัญหาความต้องการของชาวบ้าน ความสัมพันธ์อันดี จนถึงขั้นความสนิทสนมรักใคร่ ศรัทธาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น ที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน

๒. การให้การศึกษาแก่ชุมชน เป็นการสนทนา วิเคราะห์ปัญหาพร้อมกับประชาชนเป็นการนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากขั้นตอนการศึกษาชุมชนมาวิเคราะห์ถึงปัญหาความต้องการและสภาพที่เป็นจริง มีผลกระทบ ความรุนแรง และความเสียหายต่อชุมชน กลวิธีที่สำคัญในตามขั้นตอนนี้ คือการกระตุ้นให้ประชาชนได้รู้ เข้าใจ และตระหนักในปัญหาของชุมชน ซึ่งในปัจจุบันก็คือการจัดเวทีประชาคม เพื่อให้ค้นหาปัญหาร่วมกันของชุมชน

๓. การวางแผนโครงการ เป็นขั้นตอนให้ประชาชนร่วมตัดสินใจ และกำหนดโครงการเป็นการนำเอาปัญหาที่ประชาชนตระหนัก และยอมรับได้ว่าเป็นปัญหาของชุมชนมาร่วมกันหาสาเหตุ แนวทางแก้ไข และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจที่จะแก้ไขภายใต้ขีดความสามารถของประชาชน และการแสวงหาความช่วยเหลือจากภายนอก กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือการให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขปัญหา วิธีการวางแผน การเขียนโครงการโดยใช้เทคนิคการวางแผนแบบให้ประชาชนมีส่วนร่วม

๔. การดำเนินงานตามแผนและโครงการ โดยได้มีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนและโครงการที่ได้ตกลงกันไว้ กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้คือการเป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนใน ๒ ลักษณะ คือ

๔.๑ เป็นผู้ปฏิบัติงานทางวิชาการ เช่น แนะนำการปฏิบัติงานให้คำปรึกษาหารือในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

๔.๒ เป็นผู้ส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

๕. การติดตามประเมินผล เป็นการติดตามความก้าวหน้าของงานที่กำลังได้ดำเนินการตามโครงการเพื่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่พบได้อย่างทันทั่วทั้งที่ กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้คือ การติดตามดูแลการทำงานที่ประชาชนได้ทำ เพื่อทราบผลความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคแล้วนำผลการปฏิบัติงานตามโครงการหรือกิจกรรมไปเผยแพร่เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบสามารถกระทำได้โดย

๕.๑ แนะนำให้ผู้นำท้องถิ่นหรือชาวบ้าน ติดตามผลและรายงานผลด้วยตนเองเช่น รายงานด้วยวาจา รายงานเป็นลายลักษณ์อักษร การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

๕.๒ พัฒนกร เป็นผู้รายงานผลการปฏิบัติงานด้วยตนเองเช่น มีการรายงานด้วยวาจาต่อผู้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เสนอผลการปฏิบัติงานต่อที่ประชุม มีการบันทึกรายงานเป็นแบบฟอร์มของทางราชการ (กรมการพัฒนาชุมชน : ๒๕๔๘)

สรุป จากหลักการพัฒนาชุมชนดังกล่าว จะเห็นได้ว่าหลักการพัฒนาชุมชน คือหลักการที่เชื่อมั่นในคุณค่าความเป็นมนุษย์ ในการจะสามารถพัฒนาตนเอง ครอบครัวและชุมชน เพื่อเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นได้ จึงเป็นหลักการพื้นฐานในการพัฒนาหมู่บ้าน ให้มีการบริหารจัดการอย่างเข้มแข็งเกิดความมั่นคงอย่างยั่งยืน ซึ่งบ้านบึงหลุมบัว หมู่ที่ ๓ ตำบลพระอาจารย์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก ได้มีการนำหลักการพัฒนาชุมชน มาเป็นแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านจนสามารถเป็นหมู่บ้านต้นแบบของการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกันของคนในชุมชน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียว มีความสมัครสมานสามัคคีกัน สามารถพึ่งตนเองได้ เศรษฐกิจฐานรากในชุมชนเกิดความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืน โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

๑. ศึกษาปัญหาความต้องการของชุมชน

๒. ประชุมสร้างความเข้าใจ แนวทางการดำเนินงาน การพัฒนาหมู่บ้านตามแนวทางหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

๓.ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับชุมชน โดยจัดทำ SWOT Analysis และค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกัน

๔.วางแผนการดำเนินงานกิจกรรมโครงการ

๕.ติดตามประเมินผลตามโครงการ ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่และคนในชุมชน

๓.๓ แนวคิดการบริหารและจัดการชุมชน

(สมพงษ์ เกษมนสิน , ๒๕๑๔) มีความเห็นว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร (administrative resource) เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการ มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (process of administration) เช่น POSDCoRB Model ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารมีลักษณะเด่นเป็นสากล อยู่หลายประการ ดังนี้

- ๑) การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์
- ๒) การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบ
- ๓) การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
- ๔) การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ
- ๕) การบริหารเป็นการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มบุคคล
- ๖) การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคล กล่าวคือ ความร่วมมือ (collective mind) จะก่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่ม (group cooperation) อันจะนำไปสู่พลังของกลุ่ม (group effort) ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์
- ๗) การบริหารมีลักษณะการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล
- ๘) การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์
- ๙) การบริหารไม่มีตัวตน (intangible) แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

หลักการบริหาร

ผู้บริหารและทักษะการบริหาร ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือคัดเลือกให้มีหน้าที่รับผิดชอบการปฏิบัติงานในองค์การ ให้เกิดผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในเมื่อประสิทธิภาพ หมายถึงขีดความสามารถในการผลิตหรือบริการที่สามารถลดเวลา ความสูญเสีย ค่าใช้จ่าย แรงงาน หรือความพยายาม ส่วนประสิทธิผล หมายถึง การทำงานได้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารจะต้องใช้ความสามารถในการแปลความรู้สึกสู่การปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดผลตามที่พึงประสงค์

สรุป การบริหารจัดการชุมชนคือหลักการและแนวทางเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ทั้งทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติทางจิตใจ และทางสังคม เป็นหลักการพื้นฐานในการพัฒนาหมู่บ้านให้มีการบริหารจัดการอย่างเข้มแข็งเกิดความมั่นคงอย่างยั่งยืน ซึ่งบ้านบึงหลุมบัว หมู่ที่ ๓ ตำบลพระอาจารย์อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก ได้มีการนำแนวคิดการบริหารและจัดการชุมชนมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนของตน ให้เกิดความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการภายในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาไปสู่ความมั่นคงอย่างยั่งยืนต่อไป

๓.๔ แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

๓.๔.๑ ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่ตรงกับความต้องการตามความจำเป็นในปัจจุบันโดยสามารถรองรับความต้องการหรือความจำเป็นที่จะเกิดแก่ชนรุ่นหลัง ๆ ด้วย ทั้งนี้มาตรฐานการครองชีพที่เลยขีดความจำเป็นขั้นพื้นฐานต่ำสุดจะยั่งยืนต่อเมื่อมาตรฐานการบริโภคในทุกหนทุกแห่งคำนึงถึงความยั่งยืนในระยะยาว (Long-term Sustainability) รวมถึงครอบคลุมมาตรการการรักษามรดกทางทรัพยากรที่จะตก

กับคนรุ่นหลังโดยอย่างน้อยให้มาก ๆ พอกับคนรุ่นปัจจุบันที่ได้รับมาและเป็นการพัฒนาที่กระจายประโยชน์ของความก้าวหน้าเศรษฐกิจได้อย่างทั่วถึง ตลอดจนเป็นการพัฒนาที่ปกป้องสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับโลก โดยรวมเพื่อคนรุ่นหลังและเป็นการพัฒนาที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างแท้จริง (เกื้อ วงศ์บุญสิน ๒๕๓๘ : ๗๑ - ๗๒)

การพัฒนาที่ยั่งยืน คือการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างพอดี เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ใช้ต่อไปได้ในระยะยาวและมีการกระจายผลประโยชน์ให้แก่คนส่วนใหญ่ รวมทั้งความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างผู้เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย (ไพฑูรย์ พงศบุตร ๒๕๔๔ : ๒๑)

๓.๔.๒ แนวคิดหรือหลักการของการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑) ตามแนวคิดของท่าน (ประยูทธ ประยูตโต) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคนและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน “แนวคิดที่ว่าได้แก่การปลูกฝังความรัก ความหวงแหนในสภาพแวดล้อมท้องถิ่นตนช่วยให้ทุกคนมีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโดยเริ่มจากบ้าน โรงเรียน และชุมชน การสร้างจิตสำนึก และคุณธรรมในการดำเนินชีวิตให้อุปโภคบริโภคอย่างเหมาะสมมีความพอดี และพอเพียงตามความต้องการ”

การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นคำที่รู้จักกันดีและใช้อย่างแพร่หลายในปัจจุบันนี้ แต่น้อยนักที่เข้าใจความหมายอย่างแท้จริง รัฐบาลนานาชาติและหน่วยงานพัฒนาระดับนานาชาติต่างยังคงมุ่งเน้นการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของโครงการพัฒนาต่าง ๆ แทนที่จะมามองกรอบยุทธวิธีการพัฒนาอันจะนำมาซึ่งระบบเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนนับเป็นการท้าทายอย่างยิ่งที่จะก้าวไปได้ไกลแต่ปัญหาที่ว่าปัญหาด้านเศรษฐศาสตร์และสิ่งแวดล้อมเป็นคนละเรื่องหรือประเด็น เพราะความเป็นจริงปัญหาสิ่งแวดล้อมก็เชื่อมโยงกับปัญหาอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปด้านแนวคิดด้านเศรษฐศาสตร์และสังคมเสียใหม่ เพื่อให้เป็นแนวทางที่เอื้อต่อการพัฒนาที่คำนึงการอยู่ดีกินดีของมนุษย์ควบคู่กับการดำรงอยู่ของสภาพแวดล้อมที่สมดุลหรืออีกนัยหนึ่งสามารถกล่าวได้ว่า เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนนั่นเอง

๒) การพัฒนาที่ยั่งยืนจะแบ่งออกเป็น ๒ ปัจจัย ได้แก่ (พระภิกษุธรรมปิฎก ๒๕๓๙ : ๖๕)

- เป็นการพัฒนาคนเป็นแกนกลางของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นแก้ปัญหาความยากจน จนการพัฒนาต้องสามารถตอบสนองในปัจจุบันขั้นพื้นฐานได้อย่างพอเพียงทั้งด้านการศึกษา สุขภาพอนามัยที่อยู่อาศัย และฐานะความเป็นอยู่ที่ดีรวมทั้งมาตรการนโยบาย ประชากรที่เหมาะสม

- ธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ด้วยการพิทักษ์รักษาบำรุง ช่วยสภาพธรรมชาติและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพแต่การพัฒนาจะสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยการพัฒนาจริยธรรมทั้งในระดับบุคคลและระดับชาติ (จริยธรรมที่แท้ต้องสามารถทำให้นักมนุษย์มีความสุขจึงจะเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน) การพัฒนาทางการศึกษานับว่าเป็นองค์ประกอบแรก ที่จะช่วยผลักดันให้เกิดการพัฒนา ด้านอื่น ๆ ต่อไปอย่างน้อยทำให้คนรู้เท่าทันปัญหาที่เกิดขึ้นและที่สำคัญต้องมีการประเมินประนีประนอม คือยอมลดละความต้องการของตนเองเพื่อให้แต่ละฝ่ายได้ประโยชน์บ้างหลักการเหล่านี้เองจะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนได้

หลังจากที่มีการประชุมนานาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ณ กรุงโจฮันเนสเบิร์ก แอฟริกาใต้ได้มีข้อสรุปว่าก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ทุกประเทศต้องกำหนดยุทธศาสตร์ระดับประเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและในประเทศไทยได้นำเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็นวิสัยทัศน์สำหรับการพัฒนาประเทศอีกถึง ๒๐ ปี ข้างหน้า มีจุดเน้นที่การจัดความยากจนและยกระดับชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความเป็นอยู่ดีของคนไทยโดยยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการทำงาน เพื่อให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารจัดการประเทศมุ่งสู่สภาพและคุณภาพให้ก้าวทันโลกในรูปแบบเศรษฐกิจที่สมดุล พอประมาณอย่างมีเหตุผล สร้างภูมิคุ้มกัน ก้าวทันโลก เสริมสร้างจิตใจของคนไทยให้มีคุณธรรม

มีความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นหลักที่พระเจ้าอยู่หัวทรงใช้ในการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน มาโดยตลอด โดยเพื่อรับกับผลกระทบของวิกฤติที่เกิดขึ้นระยะสั้นและผ่อนคลายนปัญหาในระยะยาวซึ่งมียุทธศาสตร์ที่สำคัญด้วยกัน ๒ ประการ ได้แก่

๑. การพึ่งตนเอง การพึ่งตนเองของชุมชนแสดงออกได้หลายรูปแบบ เช่น การใช้วัตถุดิบเพื่อการผลิตที่หาได้ในท้องถิ่นแทนการหาจากภายนอก การใช้ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นแทนที่การใช้ผู้เชี่ยวชาญจากต่างถิ่น การใช้ภูมิปัญญาในการสร้างรายได้แทนการรับเอาเทคนิคใหม่มาใช้ พึ่งแหล่งทุนในท้องถิ่นแทนการก่อหนี้จากต่างถิ่น การจัดการชุมชนด้วยตนเองแทนการสนับสนุนจากภายนอก การตัดสินใจลงมือปฏิบัติเอง แทนที่จะรอความช่วยเหลือจากรัฐบาลตลอดจนมุ่งสร้างทุนทางเศรษฐกิจ

๒. ความพอเพียง เห็นว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจนโดยเลือกสินค้าเกษตรที่มีอยู่แล้ว เน้นการลดค่าใช้จ่ายแทนการมุ่งรายได้ นอกจากนี้ยังต้องสร้างหลักประกันโดยการผลิตให้เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน

๓.๕ หลักการมีส่วนร่วม

๓.๕.๑ ความหมายการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนร่วมมือกัน ในการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาค นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข พัฒนางานเพื่อพัฒนาหรือใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนในการแก้ปัญหาของชุมชนและพัฒนางานในกลุ่มให้มีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป

๓.๕.๒ ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนานั้นประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานโดยมีนักพัฒนาหรือนักวิชาการจากภายนอกเป็นผู้ส่งเสริม และสนับสนุนในด้านต่าง ๆ

โกวิท พวงงาม (๒๕๔๕, หน้า ๘) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนาควรจะมี ๔ ขั้นตอน คือ

๑) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวบ้านยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อมไร้ประโยชน์ เพราะชาวบ้านจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานเหล่านั้น

๒) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน เพราะการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวบ้านรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

๓) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีแรงงานของตนเองที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวบ้านสามารถคิดค้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิด

๔) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงาน และประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวบ้านย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้น ได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความยากลำบาก

ลักษณะของการมีส่วนร่วม หมายถึงการมีส่วนร่วมของบุคคลจะต้องมีและเกิดขึ้นมา โดยตลอด ทั้งนี้เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ การบริหารจัดการดำเนินการตามแผนการเสียสละ

แรงงานของบุคคล ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ กำลังเงินหรืออุปกรณ์ที่มีอยู่ เจือปนพื้นฐานการมี ส่วนร่วมของบุคคล เกิดจากพื้นฐาน ๔ ประการคือ

๑. เป็นบุคคลที่จะต้องสามารถเข้าร่วม กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้ที่มีศักยภาพที่จะเข้าร่วม ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อาทิเช่น จะต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการ วางแผนการบริหาร จัดการ การบริหารองค์กรตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

๒. เป็นบุคคลที่มีความพร้อมที่เข้ามามีส่วนร่วม กล่าวคือ ผู้นั้นจะต้องมีสภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และกายภาพที่เปิดโอกาสเข้ามาให้มีส่วนร่วมได้

๓. เป็นบุคคลที่มีความประสงค์จะเข้าร่วม กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความเต็มใจสมัครใจที่จะเข้าร่วม เล็งเห็นผลประโยชน์ของการเข้าร่วม จะต้องไม่เป็นการบังคับหรือผลักดันให้เข้าร่วมกัน โดยที่ตนเอง ไม่ประสงค์จะเข้าร่วม

๔. เป็นบุคคลที่ต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีโอกาสที่จะเข้าร่วม ซึ่งถือว่าการกระจายอำนาจให้กับบุคคลในการตัดสินใจ และกำหนดกิจกรรมที่ตนเองต้องการในระดับ ที่เหมาะสมบุคคลจะต้องมีโอกาสและมีความเป็นไปได้ที่จะจัดการด้วยตนเอง

รูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม มีอยู่ ๓ ด้าน ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมจะต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน การให้บุคคลเข้าร่วม กิจกรรมต้องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่า จะทำกิจกรรมนั้น ๆ ไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้ ตัดสินใจดูว่าควรจะเข้าร่วมหรือไม่

๒. การมีส่วนร่วมจะต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม จะต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถตัดสินใจได้ว่า จะเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่

๓. การเข้าร่วมจะต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การที่จะให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมายด้วย อย่างไรก็ตามบุคคลกลุ่มเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและ วัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วเป็นพื้นฐาน

จากแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมดังกล่าว ผู้เข้ารับการประเมินจึงสรุปได้ว่าเป็นแนวคิดในการ ดำเนินงานร่วมกันของคนในชุมชน การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินการ ซึ่งจะต้องมีเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ร่วมกัน นำไปสู่การดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ จึงเป็นหลักการพื้นฐานใน การพัฒนาหมู่บ้าน ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาก่อให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งบ้านบึงหลุมบัว หมู่ที่ ๓ ตำบลพระอาจารย์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ได้มีการนำแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมมาเป็นแนวทางใน การพัฒนาหมู่บ้าน เพราะการมีส่วนร่วมคือการเปิดโอกาสให้คนในชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำ และประเมินผล ติดตาม เมื่อมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ก็เกิดความรู้สึกที่จะร่วมรับผิดชอบ ดังนั้นการพัฒนาชุมชนตามแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียงจำเป็นต้องใช้หลักการมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดผลการพัฒนาตรงตามความต้องการ ของคนในชุมชนมากที่สุด ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

๓.๖ หลักการทำงานเป็นทีม

๓.๖.๑ ความหมายของการทำงานเป็นทีม

การทำงานเป็นทีม หมายถึง การร่วมกันทำงานของสมาชิกที่มากกว่า ๑ คน โดยที่สมาชิกทุก คนนั้นจะต้องมีเป้าหมายเดียวกันจะทำอะไรแล้วทุกคนต้องยอมรับร่วมกัน มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญในทุกองค์การการทำงานเป็นทีมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผลของการบริหารงาน การทำงานเป็นทีมมีบทบาทสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่มสมาชิกเป็นอย่างดี

๓.๖.๒ ลักษณะของทีม ลักษณะที่สำคัญของทีม ๔ ประการ ได้แก่

๑) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคล หมายถึง การที่สมาชิกตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปมีความเกี่ยวข้องกันในกิจการของกลุ่ม/ทีม ตระหนักในความสำคัญของกันและกัน แสดงออกซึ่งการยอมรับการให้เกียรติกัน สำหรับกลุ่มขนาดใหญ่มักมีปฏิสัมพันธ์กันเป็นเครือข่ายมากกว่าการติดต่อกันตัวต่อตัว

๒) มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน หมายถึง การที่สมาชิกกลุ่มจะมีส่วนกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมร่วมกันของทีม/กลุ่ม โดยเฉพาะจุดประสงค์ของสมาชิกกลุ่มที่สอดคล้องกับองค์การมีจะนำมาซึ่งความสำเร็จของการทำงานได้ง่าย

๓) การมีโครงสร้างของทีม/กลุ่ม หมายถึง ระบบพฤติกรรม ซึ่งเป็นแบบแผนเฉพาะกลุ่มสมาชิกกลุ่มจะต้องปฏิบัติตามกฎหรือมติของกลุ่ม ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มแบบทางการ (Formal Group) หรือกลุ่มแบบไม่เป็นทางการ (Informal Group) ก็ได้ สมาชิกทุกคนของกลุ่มจะต้องยอมรับและปฏิบัติตามเป็นอย่างดี สมาชิกกลุ่มย่อย อาจจะมีกฎเกณฑ์แบบไม่เป็นทางการ มีความสนิทสนมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างสมาชิกด้วยกัน

๔) สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน การรักษาบทบาทที่มั่นคงในแต่ละ ทีม/กลุ่ม จะมีความแตกต่างกันตามลักษณะของกลุ่ม รวมทั้งความรู้ความสามารถของสมาชิก โดยการจัดแบ่งบทบาทและหน้าที่ ความรับผิดชอบ กระจายงานกันตามความรู้ ความสามารถ และความถนัดของสมาชิก

แนวทางการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

แนวทางการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงมี ดังนี้

๑. การกิจกรรมการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชนมีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ โดยสนับสนุนให้มีการจัดทำและใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศ ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย จัดทำยุทธศาสตร์ชุมชน ตลอดจนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน ได้กำหนดหน้าที่ประการหนึ่งในการพัฒนาระบบและกลไก ในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การจัดการความรู้ การอาชีพ การออมและการบริหารจัดการเงินทุน ของชุมชนเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชน ผู้นำชุมชน องค์การชุมชนและเครือข่ายองค์การชุมชน บริหารจัดการให้ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

๒. กรอบความคิด แนวความคิดในการขับเคลื่อนแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากภารกิจของกรมการพัฒนาชุมชน และภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงมหาดไทย กรมฯ จึงได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาขยายผลในกระบวนการทำงานโดยการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยเกณฑ์ประเมิน ๖ ด้าน คือ ลดรายจ่าย (ทำสวนครัว ปลูกดอกบวบ) เพิ่มรายได้ (มีอาชีพ ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม) ประหยัด (มีการออม มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต) การเรียนรู้ (สืบทอดภูมิปัญญา มีการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง) อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ใช้วัตถุดิบในชุมชนประกอบอาชีพ ปลูกต้นไม้) เอื้ออาทรต่อกัน (ช่วยเหลือคนจน รู้รัก สามัคคี) ต่อมา กรมการพัฒนาชุมชน ได้ขยายผลการดำเนินงานสู่ความยั่งยืน โดยทำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นต้นแบบ มีศักยภาพ ๔ ด้าน ๒๓ ตัวชี้วัด คือ

ด้านจิตใจและสังคม (สามัคคี มีข้อตกลงข้อมูลหมู่บ้าน มีกองทุน ยึดหลักประชาธิปไตย มีคุณธรรมจริยธรรม ชุมชนปลอดภัย)

ด้านเศรษฐกิจ (จัดทำบัญชีครัวเรือน ลดรายจ่าย สร้างรายได้ รวมกลุ่มพัฒนาอาชีพ การออม มีกลุ่มในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน)

ด้านการเรียนรู้ (มีและใช้ข้อมูลชุมชน ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสร้างคุณค่า มีศูนย์เรียนรู้ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับหมู่บ้าน สร้างเครือข่ายการพัฒนา)

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกลุ่มองค์กรด้านสิ่งแวดล้อม มีการใช้พลังงานทดแทนและการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แบ่งศักยภาพการพัฒนาหมู่บ้าน เป็น ๓ ระดับ คือ

ระดับ “พออยู่ พอกิน” เป็นต้นแบบในการใช้ชีวิตพึ่งตนเอง เน้นการปฏิบัติทำกินทำใช้ในครัวเรือน เพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้และมีการออม

ระดับ “อยู่ดี กินดี” เป็นต้นแบบในการบริหารจัดการพัฒนาในรูปกลุ่ม การพัฒนารายได้ด้วยระบบกลุ่ม เพื่อเพิ่มรายได้และขยายโอกาสคนในชุมชน

ระดับ “มั่งมี ศรีสุข” เป็นต้นแบบการบริหารการพัฒนาในรูปแบบองค์กรเครือข่าย ใช้ศักยภาพในการดำเนินการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เพื่อขยายโอกาสในการประกอบอาชีพ และส่งเสริมการจัดสวัสดิการให้กับคนในหมู่บ้านชุมชน

การจัดระดับหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบเป็น ๓ ระดับนี้สามารถเป็นต้นแบบให้หมู่บ้านอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน นำไปเรียนรู้ และขยายผล พัฒนาไปตามศักยภาพและเกณฑ์ชีวิต ไม่จำเป็นต้องพัฒนาเริ่มจากระดับพออยู่พอกิน และหมู่บ้านฯ ต้นแบบเดิม ควรมีเป้าหมายการพัฒนายกระดับตนเองให้สูงขึ้น

๓. กลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อให้การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพสูงสุด กระทรวงมหาดไทยจึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงมหาดไทยดังนี้

๓.๑. คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๕๒๕/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ เรื่อง คณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงมหาดไทย โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นที่ปรึกษา ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นกรรมการ อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน เป็นกรรมการ

๓.๒ คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๖๔/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานสนับสนุนการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงมหาดไทย โดยมี รองปลัดกระทรวงมหาดไทย (หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาชุมชน และส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) เป็นหัวหน้าคณะทำงาน ผู้อำนวยการสำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน เป็นเลขานุการ

๓.๓ คณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองประธาน ผู้บังคับการทหารบก ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการจังหวัดที่เป็นกรรมการมอบหมาย นายอำเภอทุกอำเภอ ผู้บริหารสถานศึกษาตามที่ประธานกรรมการเห็นสมควรแต่งตั้ง ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประธานกรรมการเห็นสมควรแต่งตั้ง และจำจังหวัด เป็นกรรมการ โดยมีพัฒนาการจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการ

๓.๔ คณะกรรมการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับอำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอเป็นประธานกรรมการ ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานปกครอง และนายกเทศมนตรีนครเมือง เป็นรองประธาน หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอที่ประธานกรรมการเห็นสมควรแต่งตั้ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทุกตำบล กำนันทุกตำบล นายกเทศมนตรีตำบลทุกแห่งเป็นกรรมการ และมีพัฒนาการอำเภอเป็นกรรมการและเลขานุการ

๓.๕ ชุดปฏิบัติการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้าน ระดับตำบล หมู่บ้าน ประกอบด้วย ปลัดอำเภอเป็นที่ปรึกษา มีพัฒนากรเป็นหัวหน้าชุด อาสาพัฒนาชุมชน และผู้นำกลุ่มองค์กรชุมชนเป็นชุดปฏิบัติการ

๔. หน่วยงานภาคีการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้าน

๔.๑ คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เห็นชอบให้ทุกหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาชนบทร่วมกันเป็นภาคี และให้การสนับสนุนการขับเคลื่อน “ระเบียบวาระแห่งชุมชน”

๔.๒ การลงนามบันทึกความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนระเบียบแห่งวาระชุมชน จำนวน ๒๑ หน่วยงาน ซึ่งมีโครงการร่วมกันในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนดำเนินการ คือ จัดทำและยกระดับแผนชุมชนให้มีคุณภาพ ขยายผลการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นเครื่องมือให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และมีส่วนร่วม หน่วยงานที่ร่วมมือ มีดังนี้ ระหว่างสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการพัฒนาชุมชน กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมที่ดิน กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กับ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมการเกษตร กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ สำนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สมาคมผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนไทย สมาคมผู้นำสตรีพัฒนาชุมชนไทย สมาคมกำนันผู้ใหญ่บ้านแห่งประเทศไทย สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบล

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ รัฐบาลให้ความสำคัญกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ จึงมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์อำนวยการจัดความยากจนและพัฒนาชนบทตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงมหาดไทย (ศจพ.มท.) ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๓๓๐/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๐ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นที่ปรึกษา ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการพัฒนาชุมชน และที่ปรึกษาด้านการปกครอง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นกรรมการและเลขานุการร่วม เพื่อให้ ศจพ.มท. เป็นกลไกขับเคลื่อนในระดับประเทศ

๕. กระบวนการดำเนินงานการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

๕.๑ คณะกรรมการหมู่บ้าน พร้อมด้วย พัฒนากร อาสาสมัคร ดำเนินการกระตุ้นความคิดร่วมหาทางออก ในการแก้ไขปัญหาของครัวเรือนและชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีตัวชี้วัด ๖x๒ นำหมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัด ๖x๒ ที่มีค่าคะแนนรวมเกิน ๑๘๙ คะแนน มาทำการประเมินด้วยเกณฑ์ประเมิน ๔ ด้าน ๒๓ ตัวชี้วัด เพื่อจัดระดับเป็น ๓ ระดับ คือ “พออยู่ พอกิน” “อยู่ดี กินดี” และ “มั่งมีศรีสุข”

๕.๒ คณะทำงานระดับตำบล อำเภอ จังหวัด ประเมินผลการพัฒนา รับรองและให้จังหวัดประกาศเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

๖. การเชิดชูเกียรติและความสำเร็จในการดำเนินงาน

จัดให้มีการคัดเลือกหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่าง และได้รับพระกรุณาจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชทานนามและโล่รางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๙ และพระราชทานพระราชนิพนธ์ให้ผู้นำชุมชนที่มีผลงานการจัดการพัฒนาดีเด่นเข้าเฝ้าฯ ปีละ ๑ ครั้ง จนถึงปัจจุบัน

๗. แนวทางการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกรมการพัฒนาชุมชน ในปี ๒๕๖๐-๒๕๖๕ ได้นำหลักคิดในการบูรณาการงานและตอบสนองนโยบายในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาล โดยเชื่อมโยงงานของกรมฯ เข้ากับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของรัฐบาล ใน ๒ ระดับ คือ ระดับพื้นฐาน กับระดับก้าวหน้า

๑. เศรษฐกิจพอเพียงระดับพื้นฐาน ขับเคลื่อนการพัฒนาโดยการสร้างสัมมาชีพชุมชน ในระดับบุคคล ครีวเรือน มุ่งหวังให้มีการลดการพึ่งพา ความสะดวกสบาย เลือบายมุข

๒. เศรษฐกิจพอเพียงระดับก้าวหน้า แยกการขับเคลื่อนการพัฒนา เป็น ๒ ประเภท คือ

๒.๑ การส่งเสริมการรวมกลุ่ม เช่น การรวมกลุ่มพัฒนาเป็น OTOP การประกอบกิจการของชุมชน (CE) หรือ SMEs เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่ม รวมซื้อ รวมขาย

๒.๒ การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ สร้างเครือข่ายโดยการส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจเพื่อสังคม (SE) มีเป้าประสงค์ให้เกิดความร่วมมือ ร่วมทุน ร่วมค้า ในการขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนา ทั้ง ๓ รูปแบบ ต้องอาศัยทุนต่าง ๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนหมู่บ้าน กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เป็นต้น เพื่อเชื่อมโยงสู่ช่องทางการตลาด เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย “เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ”

จากแนวทางการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ดังกล่าว ผู้ขอรับการประเมินจึงสรุปได้ว่า ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน สู่เป้าหมาย “ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจฐานรากมั่นคง” โดยสนับสนุนให้มีการจัดทำและใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยจัดทำยุทธศาสตร์ชุมชน ตลอดจนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน เนื่องจากกระบวนการพัฒนาชุมชน มีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปฏิบัติงานตามหลัก ความพอประมาณ ความมีเหตุผล สร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ด้วยการใช้ความรู้ ความชอบธรรม และคุณธรรม ทำให้ชุมชนพึ่งตนเองบนความพอเพียง ซึ่งบ้านบึงหลุมบัว หมู่ที่ ๓ ตำบลพระอาจารย์ อำเภอร่องครีฯ จังหวัดนครนายก ได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการพัฒนาหมู่บ้าน จนสามารถเป็นหมู่บ้านต้นแบบของการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงในปัจจุบัน

๔. สรุปสาระและขั้นตอนการดำเนินการ

ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน

บ้านบึงหลุมบัว หมู่ที่ ๓ ตำบลพระอาจารย์ อำเภอร่องครีฯ จังหวัดนครนายก เป็นหมู่บ้านที่เก่าแก่ มีคนไทยเชื้อสายอิสลาม มาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินด้วยการทำนา และอาศัยร่วมกับชาวไทยพุทธซึ่งอาศัยอยู่เดิม ประชากรในหมู่บ้านประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ ทำการเกษตรปลูกผัก ทำไม้ดอกไม้ประดับ

บ้านบึงหลุมบัว เป็นที่ราบลุ่ม ดินเปรี้ยว มีคลอง ๒๒ ไหลผ่านหมู่บ้าน จึงทำให้น้ำใช้ในการทำการเกษตรและน้ำใช้ได้เพียงพอตลอดทั้งปี สามารถทำนาได้ปีละ ๒-๓ ครั้งต่อปี อีกทั้งยังสามารถนำมาใช้ในการเกษตรอื่น ๆ ได้อีกด้วย

ผู้ใหญ่บ้าน ได้แก่ นายมนตรี หมดตานี

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อ หมู่ที่ ๑๒	ตำบลพระอาจารย์
ทิศใต้	ติดต่อ ตำบล ๒	ตำบลพระอาจารย์
ทิศตะวันออก	ติดต่อ หมู่ที่ ๑	ตำบลศรีชะกระบือ
ทิศตะวันตก	ติดต่อ หมู่ที่ ๔	ตำบลพระอาจารย์

ข้อมูลประชากร

มีครัวเรือนทั้งหมดจำนวน ๑๐๘ ครัวเรือน จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริงทั้งหมด ๓๖๒ คน แยกเป็นเพศชาย จำนวน ๑๘๗ คน เพศหญิง จำนวน ๑๗๕ คน (ข้อมูล จปฐ. ๒๕๖๕)

ข้อมูลด้านอาชีพ

อาชีพหลัก ทำการเกษตร ทำนา

อาชีพเสริม ทำไม้ดอกไม้ประดับ รับจ้างทั่วไป เลี้ยงสัตว์ ปลุกผัก และค้าขาย

ข้อมูลรายได้ (ข้อมูล จปฐ. ๒๕๖๕)

รายได้จากทุกแหล่งของหมู่บ้าน/ชุมชน	จำนวน	๑๘,๓๓๐,๐๐๐.๐๐	บาท
รายได้จากทุกแหล่งของหมู่บ้าน (เฉลี่ยต่อครัวเรือน/ปี)	จำนวน	๑๖๙,๗๒๒.๒๒	บาท
รายได้จากทุกแหล่งของหมู่บ้าน (เฉลี่ยต่อคน/ปี)	จำนวน	๕๐,๖๓๕.๓๖	บาท
รายได้เฉลี่ยต่อคน/ปี ๒๕๖๕	จำนวน	๖๑,๘๗๘.๔๕	บาท

กลุ่ม/องค์กร/กองทุน

๑. กองทุนหมู่บ้าน
๒. กองทุนแม่ของแผ่นดิน
๓. คณะกรรมการหมู่บ้านบ้านบึงหลุมบัว
๔. คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
๕. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน
๖. กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์
๗. กลุ่มเกษตรกร
๘. กลุ่มปุ๋ยเพื่อเกษตรกร
๙. กลุ่มผู้เลี้ยงวัว
๑๐. กลุ่มผู้เลี้ยงแพะ
๑๑. กลุ่มอาชีพทำปลาบู่
๑๒. กลุ่มอาชีพเลี้ยงไก่ไข่
๑๓. กลุ่มปลุกผักสวนครัว
๑๔. กลุ่มทำขนมไทย

ข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชน

๑. ปลาบู่
๒. ไช้ไก่
๓. แพะเนื้อ
๔. ผักสวนครัว
๔. ขนมไทย
๕. ปลาตามแหล่งน้ำธรรมชาติ

สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ/สถานบริการที่น่าสนใจ

บ้านบึงหลุมบัว เริ่มทำแปลงเกษตรตามโครงการโคกหนองนาโมเดลของกรมการพัฒนาชุมชน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยสามารถเป็นพื้นที่ต้นแบบด้านบริการจัดการแปลงเกษตรในพื้นที่ และนอกพื้นที่ได้

ทักษะฝีมือแรงงาน ภูมิปัญญาในหมู่บ้าน

ราษฎรในหมู่บ้านบึงหลุมบัว มีทักษะในด้านการเกษตรกรรมทำนา การเพาะพันธุ์ต้นไม้ดอกไม้ประดับ (ไทรเกาหลี) การเลี้ยงไก่ไข่ การเลี้ยงแพะ เลี้ยงวัว ทำขนมไทย การปลูกพืชผักสวนครัว

การขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านบึงหลุมบัว หมู่ที่ ๓ ตำบลพระอาจารย์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕

๑. นำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการพัฒนาชุมชน แนวคิดการบริหารจัดการชุมชน แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน หลักการมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม กำหนดกรอบแนวทางการขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่หมู่บ้าน

๒. พัฒนาการ ภาวการณ์พัฒนา และแกนนำชุมชน และคนในชุมชนมีการกำหนดแผนปฏิบัติการในการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบร่วมกัน ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ และร่วมกันพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน

๓. บ้านบึงหลุมบัว หมู่ที่ ๓ ตำบลพระอาจารย์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก คนในชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาเป็นหลัก เลี้ยงสัตว์ และทำไม้ดอกไม้ประดับ เป็นอาชีพเสริม มีวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย ชยัน อดทน เอื้ออารี มีความรัก สัมผัสสามัคคีกัน แต่ยังประสบปัญหาในหลาย ๆ ด้าน อาทิเช่น การทำนาได้ผลผลิตน้อยต้นทุนสูง ปุ๋ยยา มีราคาแพง ผลผลิตจากการเลี้ยงสัตว์ราคาตกต่ำ ส่งผลให้รายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย รายได้ในครัวเรือนไม่เพียงพอต่อคนในครัวเรือน เกิดปัญหาหนี้สิน ปัญหาน้ำเน่าเสียขาดความสมดุล ปัญหาน้ำเค็มช่วงระยะเวลาระหว่างเดือนมีนาคม – พฤษภาคม เมื่อบ้านบึงหลุมบัว ได้รับการพัฒนาเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ผู้เข้ารับการประเมินและชาวบ้านจึงได้ร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหา สาเหตุแนวทางที่จะแก้ไขปัญหา และร่วมกันดำเนินกิจกรรมโครงการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้หมู่บ้านเป็นแหล่งศึกษาดูงานด้านอาชีพ การเกษตรผสมผสาน เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่ผู้สนใจทั้งคนในและนอกชุมชน คนในชุมชนได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต สามารถพึ่งพาตนเองได้ เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน

ผู้เข้ารับการประเมิน ในฐานะพัฒนาการประจำตำบลได้นำการบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย ภาวการณ์พัฒนาและแกนนำชุมชน ในการขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในระดับครัวเรือนและในระดับชุมชนที่สามารถแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาด้านสภาพแวดล้อมของชุมชน สร้างความสามัคคีสามัคคีกันคนในชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดการพึ่งพากัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา ชุมชนมีความเข้มแข็ง คนในชุมชนพึ่งตนเองได้ มีรายได้เพิ่ม มีรายจ่ายลดลง มีการออมทำให้คนในชุมชนมีภูมิคุ้มกันที่ดี ทำให้บ้านบึงหลุมบัว หมู่ที่ ๓ ตำบลพระอาจารย์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก สามารถเป็นต้นแบบหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ให้แก่หมู่บ้านใกล้เคียงและชุมชนอื่น ๆ ได้

ผู้เข้ารับการประเมิน ได้ดำเนินการขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงบ้านบึงหลุมบัว ในการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ซึ่งได้ดำเนินการดังนี้

๔.๑ ขั้นเตรียมการ

๑. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครนายก จัดประชุมเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนอำเภอกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชนประจำปี ๒๕๖๕

๒. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภองครักษ์ ประชุมประจำเดือนเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเพื่อกำหนดแผนการดำเนินโครงการกิจกรรมตามยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน

๓. ผู้ขอรับการประเมิน ศึกษาคู่มือแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๔. นำแนวความคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการพัฒนาชุมชน แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน หลักการมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม กำหนดกรอบแนวทางการขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่

๕. ดำเนินการคัดเลือกหมู่บ้านที่มีความพร้อมในการพัฒนาเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

๖. เตรียมข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน ข้อมูล จปฐ., กชช.๒ค. และข้อมูลสำคัญต่าง ๆ ของหมู่บ้าน

๗. พัฒนาการ ภาศึการพัฒนา และแกนนำชุมชนมีการกำหนดแผนปฏิบัติการในการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน เช่น ปกครองอำเภอ, เกษตรอำเภอ, ปศุสัตว์, สาธารณสุข, กศน. และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๔.๒ ขั้นตอนดำเนินการ

กระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านบึงหลุมบัว มีกระบวนการขับเคลื่อน ดังนี้

๑. กระบวนการสร้างแกนนำหมู่บ้าน

การสร้างแกนนำหมู่บ้าน มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดผู้นำการพัฒนา ทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สร้างความเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้านชุมชนไปสู่สิ่งที่ชุมชนต้องการหรือเป้าหมายที่กำหนด ผู้นำที่จะสร้างหรือพัฒนาให้เป็นแกนนำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย ผู้นำที่เป็นทางการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำ อช./อช. ผู้นำสตรี อาสาสมัครของหน่วยงานต่าง ๆ หรือผู้นำที่ไม่เป็นทางการแต่มีจิตอาสาที่จะเข้ามาร่วมและพร้อมที่จะนำการพัฒนา เช่น ปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งผู้นำชุมชนต้องได้รับการฝึกอบรม เปิดรับความรู้ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ และฝึกทักษะการเป็นผู้นำให้เหมาะสม ด้วยการเรียนรู้ร่วมกัน ด้วยกระบวนการกลุ่ม เป็นการสร้างภาวะผู้นำ จัดระบบการบริหารจัดการชุมชน ไปสู่เป้าหมายที่ชุมชนต้องการ ซึ่งสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมสร้างแกนนำหมู่บ้าน

๒. การส่งเสริมครอบครัวพัฒนา ๓๐ ครอบครัว

ซึ่งแกนนำชุมชนที่ผ่านการฝึกอบรมจากจังหวัด ร่วมกับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนอำเภอ จัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อแจ้งแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและดำเนินการคัดเลือกครอบครัวพัฒนา จำนวน ๓๐ ครอบครัว มาเป็นต้นแบบและร่วมเป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนา เพื่อให้ครอบครัวพัฒนาเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและเป็นครัวเรือนต้นแบบในการพัฒนาด้วยกิจกรรม ดังต่อไปนี้

๒.๑ กิจกรรมการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมครอบครัวพัฒนาในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ โดยผู้ขอรับการประเมินสามารถสรุปวิธีการ และขั้นตอนการดำเนินงาน ได้ดังต่อไปนี้

๒.๑.๑ ประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างความเข้าใจผู้แทนครอบครัวพัฒนา จำนวน ๓๐ ครอบครัว จำนวน ๑ วัน เรียนรู้วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง วัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมความรู้ และการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อวิถีชีวิต และฝึกทักษะการเป็นผู้นำให้เหมาะสมร่วมกัน เป็นการสร้างภาวะผู้นำ ด้วยกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการกลุ่ม สามารถนำไปเสริมสร้างพลังการเคลื่อนไหวของชุมชนให้เกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่องหรือตามช่วงโอกาสวิกฤตต่าง ๆ ของชุมชน จัดระบบการบริหารจัดการของชุมชนไปสู่เป้าหมายที่ชุมชนต้องการ โดยนำสาระหลักในการสร้างความเข้าใจผู้แทนครอบครัวพัฒนา ประกอบด้วย

- วิเคราะห์ศักยภาพชุมชน โดยคนในชุมชนร่วมกันวิเคราะห์ชุมชน SWOT หาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค

- หลักการดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- กำหนดเป้าหมายการพัฒนาหมู่บ้านและเกณฑ์วัดผล
- การปฏิบัติตนตามหลักตัวชี้วัด ๖ x ๒
- แนวทางการประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ๔ ด้าน ๒๓ ตัวชี้วัด
- ประเมินความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน
- ส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมแก่ครัวเรือนพัฒนา ๓๐ ครัวเรือน ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง

ผลที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

๑. ครอบครัวพัฒนา สามารถวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนร่วมกันได้และร่วมกันหาแนวทางแก้ไข ดังนี้

จุดแข็งของชุมชน คือ มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำนา และมีอาชีพเสริม คนในชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกัน

จุดอ่อนของชุมชน คือ รายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย ต้นทุนการผลิตสูง และปัญหาหนี้สินในครัวเรือน

โอกาส คือ มีพื้นที่เกษตรกรรม มีคลองที่มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี

อุปสรรค คือ ปัญหาน้ำเค็ม

๒. ครอบครัวพัฒนา เข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และเป็นครัวเรือนต้นแบบในการพัฒนา

๓. ครอบครัวพัฒนา มีการจัดทำบัญชีรับ - จ่าย

๔. ครอบครัวพัฒนา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเอื้ออารีต่อกัน

๕. ครอบครัวพัฒนาร่วมกันประเมินความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน(GVH) ครั้งที่ ๑ ได้คะแนนรวม ๘๐ คะแนน โดยสรุปองค์ประกอบ/ตัวชี้วัดที่มีค่าคะแนนต่ำคือ

ตัวชี้วัดที่ ๒.๑ ครอบครัว มีความมั่นคงในอาชีพ มีรายได้เพียงพอเกิดจากการมีสัมมาชีพ ซึ่งได้ค่าคะแนน ๓.๕

ตัวชี้วัดที่ ๒.๓ ชุมชนมีกิจกรรมสร้างความมั่นคงเศรษฐกิจฐานราก และพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนต่อเนื่อง มีสถาบันการเงิน ซึ่งได้ค่าคะแนน ๓.๐

ครอบครัวพัฒนาร่วมกันประเมินความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน(GVH) ครั้งที่ ๒ ได้คะแนน ๙๐ คะแนน ซึ่งมีการพัฒนาในเรื่องของอาชีพ การสร้างกลุ่มอาชีพเพิ่มขึ้น การทำกิจกรรมลดรายจ่าย สร้างกิจกรรมการฝึกอาชีพการส่งเสริมอาชีพที่หลากหลายเพิ่มขึ้นให้คนในชุมชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ทำให้ครอบครัวมีความมั่นคงในอาชีพ มีรายได้เพียงพอต่อรายจ่าย และมีการส่งเสริมให้กลุ่มอาชีพมีการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการตลาดที่หลากหลายช่องทาง

๖. ครอบครัวพัฒนาเข้าใจและสามารถปฏิบัติตนตามหลัก ๖ x ๒ และเข้าใจแบบประเมินของกรมการพัฒนาชุมชน

๒.๑.๒ จัดเวทีประชาคมระหว่างแกนนำและครัวเรือนพัฒนา แสดงความคิดเห็น ค้นหาความเป็นต้นแบบของครัวเรือน ซึ่งสรุปจากเวทีได้ คือ

๑. ครั้วเรือนต้นแบบต้องเป็นครั้วเรือนที่มีการปลูกผักสวนครัว ผักปลอดสารพิษ เพื่อบริโภคในครั้วเรือน และแบ่งปันแก่เพื่อนบ้าน

๒. ครั้วเรือนต้นแบบมีการเลี้ยงไก่เพื่อบริโภคในครั้วเรือน และกิจกรรมการลดรายจ่าย คือ การทำนํ้ายาเอนกประสงค์ไว้ใช้เองในครั้วเรือน

๓. ครั้วเรือนต้นแบบ จะต้องมีการปรับปรุงภูมิทัศน์หน้าบ้านสวย หลังบ้านสะอาด

๔. ครั้วเรือนต้นแบบจะต้องมีจุดเรียนรู้สำหรับให้ครั้วเรือนอื่นมาเรียนรู้หรือเป็นแบบอย่างสรุปผลที่ได้จากการดำเนินกิจกรรม

การประเมินความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน (GVH) ครั้งที่ ๑ ผลค่าคะแนนรวม ๘๐ คะแนน โดยครอบครัวพัฒนายังมีการค่าใช้จ่ายที่มาก รายได้ไม่เพียงพอ ต้องพึ่งพาการซื้อสินค้าบริโภค ประเภทผักผลไม้จากตลาด ยังไม่เห็นความสำคัญการการรวมกลุ่มเท่าที่ควร หลักการอบรมให้ความรู้และการส่งเสริมให้ดำเนินกิจกรรมแก่ครั้วเรือนพัฒนา โดยครั้วเรือนพัฒนาได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตนตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้ค่าคะแนนจากการประเมินความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน (GVH) ครั้งที่ ๒ เพิ่มขึ้นเป็น ๙๐ คะแนน มีการพัฒนาในเรื่องของอาชีพ การสร้างกลุ่มอาชีพเพิ่มขึ้น มีการดำเนินกิจกรรมการลดรายจ่าย การฝึกอาชีพ เกิดการพึ่งพาตนเองโดยใช้วิธีการที่สามารถกระทำได้ง่ายและทุกคนสามารถทำเองในครั้วเรือนได้ เช่นการปลูกผักสวนครัว หรือผักปลอดสารพิษไว้รับประทาน การเลี้ยงไก่ไข่ การทำนํ้ายาล้างจานไว้ใช้เองในครั้วเรือน เกิดการรวมตัวเป็นกลุ่มอาชีพเพิ่มมากขึ้น เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มมากขึ้น

๓. เวทีประชาคมหมู่บ้านจัดทำแผนชุมชน

เป็นหัวใจหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน เป็น “การแก้ไขปัญหาของชุมชนโดยชุมชน” แนวคิดนี้อยู่ภายใต้ความเชื่อว่า คนมีศักยภาพพัฒนาตนเองและชุมชนของตนเองได้ ชุมชนมีองค์ความรู้ และภูมิปัญญาที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาตนเอง และชุมชนของตนเองได้ สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน เน้นกิจกรรมทางเลือกในการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้ครั้วเรือนเป้าหมาย ส่งเสริมและกระตุ้นการขับเคลื่อนให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด เป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องทำเพื่อต้องการให้คนในชุมชนทุกคนได้รับรู้ความเคลื่อนไหว ของกิจกรรมหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มีใช้อยู่เฉพาะกลุ่มแกนนำหรือครั้วเรือนต้นแบบ จะต้องมีการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงผ่านกิจกรรมของชุมชน เช่น

๑. จัดกิจกรรมจัดทำแผนชีวิตและกำหนดเป้าหมายแผนชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและปรับปรุงแผนชุมชน

๒. มีกิจกรรม/โครงการที่ครั้วเรือนช่วยกันกำหนดและคิดเป็นโครงการเพื่อบรรจุในแผนชุมชน

๓. ดำเนินการประเมินระดับการพัฒนา ๔ ด้าน ๒๓ ตัวชี้วัด

๔. วัดความ “อยู่เย็น เป็นสุข” หรือความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน /ชุมชน (Gross Village Happiness : GVH) ด้วยการประเมินแบบมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาในส่วนที่ค่าคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ ทำกิจกรรมหรือวางแผนในการพัฒนาและประเมินอีกครั้งเมื่อผ่านการพัฒนาในรอบ ๑ ปี

๔. สร้างระบบการบริหารจัดการชุมชน

การส่งเสริมให้ชุมชนสามารถดำเนินงานตามแผนชุมชนด้วยระบบการบริหารจัดการชุมชน เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมของชุมชน เป็นขั้นตอนที่สำคัญและใช้ระยะเวลายาวนานที่สุด โดยเริ่มจากกิจกรรม แผนงาน โครงการที่ชุมชนดำเนินการได้ด้วยตนเองก่อน แล้วค่อยประสานแผนหรือบูรณาการกิจกรรม แผนงาน โครงการที่ทำร่วมกับหน่วยงานอื่น หรือขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก มิเช่นนั้นจะทำให้ชุมชนให้ความสำคัญหรือเฝ้ารอการช่วยเหลือจากหน่วยงานรัฐ และหน่วยงานภายนอก พัฒนาการและแกนนำหมู่บ้านจึงต้องส่งเสริมให้คนในชุมชนโดยเฉพาะครัวเรือนต้นแบบเป็นแกนนำหลักในการดำเนินการตามแผนชีวิตของตนเอง เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาครอบครัวตนเอง ขยายสู่วงกว้างในระดับชุมชนต่อไป

๔.๑ มีการวางแผนและจัดรูปแบบการบริหารจัดการหมู่บ้าน โดยมีผู้นำชุมชน และครัวเรือนต้นแบบ เป็นแกนนำหลักในการวางแผน ซึ่งแกนนำหลักในการขับเคลื่อน ประกอบด้วย ผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำ อช. /อช. ผู้นำกลุ่มองค์กร เครือข่าย เช่น กพสม. ศอช.ต.พระอาจารย์ ร่วมกับคณะทำงาน หรือชุดปฏิบัติการระดับตำบลที่มีพัฒนากร และภาคีการพัฒนา ร่วมกันวางแผนบริหารจัดการหมู่บ้าน

๔.๒ บริหารจัดการชุมชน มีการแบ่งพื้นที่บริหารจัดการภายในพื้นที่ เน้นให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา

๔.๓ มีฐานเรียนรู้ด้านอาชีพ และฐานเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ๖x๒ เพื่อเป็นฐานเรียนรู้ด้านอาชีพแก่สมาชิกกลุ่มและคนในชุมชนที่สนใจในอาชีพที่มีในชุมชน

๔.๔ มีแผนการพัฒนาหมู่บ้าน เพื่อดำเนินการพัฒนาสภาพภูมิทัศน์โดยรวม ตกแต่งสภาพภูมิทัศน์ให้สวยงามและร่วมกันรักษาความสะอาด สวยงาม เป็นระเบียบไว้

๔.๕ คัดแยกปราชญ์ชุมชน เพื่อรวบรวมองค์ความรู้เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนา เป็นการรวบรวมภูมิปัญญาของคนในชุมชนให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อรักษาไว้ซึ่งภูมิปัญญาดั้งเดิม

๔.๖ ขับเคลื่อนการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน พัฒนาทีมจัดการความรู้ชุมชน จากปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มอาชีพ กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มสมาชิกไม้ดอกไม้ประดับ รวบรวมองค์ความรู้ที่มีในชุมชน ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดทำบันทึกภูมิปัญญาเป็นหมวดหมู่ สร้างคุณค่าในการนำไปใช้ ให้เกิดประโยชน์ โดยมีพัฒนากรและภาคีการพัฒนา ได้แก่ เกษตร กศน. สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัด บ้าน และโรงเรียน ซึ่งศูนย์เรียนรู้ชุมชนมีฐานการเรียนรู้ ดังนี้

ฐานที่ ๑ ฐานการลดรายจ่าย

ในระดับครัวเรือน ใช้พื้นที่ว่างบริเวณบ้าน หลังบ้าน ปลุกพืชผักสวนครัว ปลอดสารพิษไว้บริโภคในครัวเรือน มีการทำน้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยชีวภาพ การทำน้ำยาอเนกประสงค์ เช่น น้ำยาล้างจาน การทำสบู่ น้ำยาปรับผ้านุ่ม น้ำยาซักผ้า เพื่อเป็นการลดรายจ่ายในครัวเรือน

ในระดับชุมชน มีการกำหนดระเบียบปฏิบัติร่วมกันของคนในชุมชน เป็นการลด ละ เลิก อบายมุข หลังเลิกจากการทำงานแต่ละวัน และถือปฏิบัติร่วมกันถ้ามีการฝ่าฝืน ชุมชนมีการใช้มาตรการทางสังคมลงโทษผู้ฝ่าฝืน

ฐานที่ ๒ ฐานการเพิ่มรายได้

ในระดับครัวเรือน มีการปลุกพืชผักสวนครัว เลี้ยงไก่ไข่ ไข่บริโภคและจำหน่ายในชุมชน มีการประกอบอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน

ในระดับชุมชน มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เพื่อเป็นการเสริมอาชีพให้กับผู้ว่างงาน หรือผู้สนใจมีรายได้เสริม ได้แก่ กลุ่มผู้เลี้ยงแพะ กลุ่มผู้เลี้ยงวัว กลุ่มผู้เลี้ยงไก่ไข่ กลุ่มปลูกผักสวนครัว กลุ่มปุ๋ยเพื่อเกษตรกร เป็นต้น

ฐานที่ ๓ การประหยัด

ในระดับครัวเรือนมีการออมทั้งในชุมชน และการฝากเงินออมกับธนาคารต่าง ๆ การทำบัญชีครัวเรือนเพื่อวางแผนการใช้จ่ายในครัวเรือน

ในระดับชุมชน มีการสร้างจิตสำนึกและสร้างนิสัยในการเก็บออมเงิน และส่งเสริมการออมเพื่อปลดหนี้

ฐานที่ ๔ การเรียนรู้

ในระดับครัวเรือน มีการส่งเสริมและสนับสนุนการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับสมาชิกในครัวเรือน โดยมีปราชญ์ชาวบ้านให้ความรู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาเพื่อเชื่อมโยงคุณค่าของภูมิปัญญาให้แพร่หลายอย่างกว้างขวาง

ในระดับชุมชน มีการถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญา การเพาะพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ การทำนา การเลี้ยงสัตว์ การทำขนมไทย จัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ การถ่ายทอด การลงมือปฏิบัติ ตลอดจนการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ของคนในชุมชน

ฐานที่ ๕ ฐานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ในระดับครัวเรือน มีการปลูกฝังค่านิยมการอนุรักษ์ธรรมชาติ และปลูกต้นไม้ตามสถานที่สาธารณะ วัด โรงเรียน

ในระดับชุมชน มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในครัวเรือนให้น่าอยู่ นามอง มีกิจกรรมให้ความรู้ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีกฎ ระเบียบ ในการอนุรักษ์ ป่าไม้ แหล่งน้ำ ดินและที่สาธารณะประโยชน์

ฐานที่ ๖ ฐานเอื้ออารี

ในระดับครัวเรือน มีการดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุ มีการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส คนชรา โดยคนในชุมชน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของสมาชิกในครัวเรือน

ในระดับชุมชน มีกิจกรรมช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส มีการจัดสวัสดิการชุมชนของกลุ่มต่าง ๆ กองทุนหมู่บ้านจัดสรรกำไรในการสาธารณประโยชน์พัฒนาหมู่บ้านทุนการศึกษาและพัฒนาอาชีพ แก่บุตรสมาชิก กิจกรรมวันผู้สูงอายุ

๔.๗ ครัวเรือนต้นแบบ มีการยกย่องครัวเรือนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงระดับหมู่บ้าน ที่เป็นครัวเรือนต้นแบบในทุก ๆ ด้าน เป็นครัวเรือนที่ปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ตัวชี้วัด ๖ x ๒ การลดรายจ่าย/การเพิ่มรายได้/การออม/การเรียนรู้/การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน/การเอื้ออารีต่อกัน โดยผ่านเกณฑ์ตามตัวชี้วัด และผ่านแบบประเมิน ๔ ด้าน ๒๓ ตัวชี้วัด โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้จนเป็นวิถีชีวิต

๔.๘ การติดตามผล เป็นการติดตามความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคในการทำงานเพื่อที่จะได้แก้ไขปรับปรุงและประสานขอความร่วมมือจากภาคีการพัฒนา เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน ดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

๑. จัดเตรียมแบบประเมินระดับการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ๔ ด้าน ๒๓ ตัวชี้วัด และหลักเกณฑ์ประเมินหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็น เป็นสุข

๒. ประสานชุดปฏิบัติการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง และเจ้าหน้าที่ จากหน่วยงานภาคีการพัฒนา ร่วมเวทีประเมินผลการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงสนับสนุนให้มีคนในชุมชนมีส่วนร่วม พร้อมให้ข้อเสนอแนะ ปรับปรุง ในเวทีประเมินติดตามผลความก้าวหน้า

๓. รายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงาน ขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ให้จังหวัดทราบ

๔.๓ สรุปผลการดำเนินงาน

๔.๓.๑ สรุปผลการดำเนินงาน

จากผลการดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านบึงหลุมบัว หมู่ที่ ๓ ตำบลพระอาจารย์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก ดังนี้

๑. มีครัวเรือนต้นแบบ จำนวน ๓๐ ครัวเรือน

๒. มีกลุ่มอาชีพลงทะเบียนเป็นผู้ผลิตผู้ประกอบการ สินค้า OTOP จำนวน ๔ กลุ่ม คือ

๒.๑ กลุ่มอาชีพปลาบูดู

๒.๒ กลุ่มทำขนมไทย

๒.๓ กลุ่มไม้ดอกไม้ประดับ

๒.๔ กลุ่มน้ำปลาแม่วรรณ

๓. มีการลงทะเบียนผลิตภัณฑ์เป็นสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) จำนวน

๓ ผลิตภัณฑ์

๓.๑ ปลาบูดู

๓.๒ ขนมไทย

๓.๓ ไม้ดอกไม้ประดับ

๓.๔ น้ำปลา

๔.๓.๒ ถอดบทเรียนการขับเคลื่อนการดำเนินงานของหมู่บ้าน

โดยประเมินความสุขมวลรวมของหมู่บ้าน เป็นการประเมินระดับความสุขที่ได้จากการดำเนินงานพัฒนาและความสำเร็จตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมทั้งทำเอกสารเพื่อเผยแพร่ข้อมูลชุมชน บ้านบึงหลุมบัว ได้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงระดับตำบล ชุมชนมีความเข้มแข็งทำให้คนในชุมชนสามารถพึ่งตนเอง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขเพิ่มขึ้น ชุมชนมีส่วนร่วม สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นแบบอย่างในการใช้ชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครัวเรือนเป้าหมายทุกครัวเรือน มีกิจกรรมด้านการประกอบอาชีพ มีรายได้เสริมสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ชุมชนมีผู้นำ/แกนนำที่เป็นต้นแบบดำเนินชีวิตด้านเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนมีความสามัคคี สามารถเป็นแบบอย่างให้แก่หมู่บ้านใกล้เคียงและหมู่บ้านอื่น ๆ ได้

๔.๓.๓ ประชาสัมพันธ์ผลการขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เช่น ผ่านบอร์ดข่าวประชาสัมพันธ์ หอกระจายข่าว Facebook Line และ Website

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

๕.๑ ผลสำเร็จของงานเชิงปริมาณ

๑. ผลสำเร็จมีการรวมกลุ่มอาชีพเพิ่มขึ้น จำนวน ๔ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาชีพปลาบูดู, กลุ่มไม้ดอกไม้ประดับ, กลุ่มน้ำปลาแม่วรรณ, กลุ่มทำขนมไทย

๒. กลุ่มอาชีพในชุมชนขึ้นทะเบียนผู้ประกอบการ OTOP จำนวน ๔ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาชีพปลาบูดู, กลุ่มไม้ดอกไม้ประดับ, กลุ่มน้ำปลาแม่วรรณ, กลุ่มทำขนมไทย

๓. ครัวเรือนพัฒนา จำนวน ๓๐ ครัวเรือน มีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต ร้อยละ ๑๐๐

๔. ครัวเรือนพัฒนา มีการทำกิจกรรมการลดรายจ่ายในครัวเรือนอย่างเป็นรูปธรรม และนำมาใช้เป็นประจำในวิถีการดำเนินชีวิต สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระดับครัวเรือน ร้อยละ ๑๐๐

๕.๒ ผลสำเร็จของงานเชิงคุณภาพ

๑. ได้รับพระราชทาน **รางวัลหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข”** จากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ระดับจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

๒. มีกลุ่มอาชีพเพิ่มขึ้นในชุมชน และลงทะเบียนเป็นผู้ประกอบการสินค้า OTOP กลุ่มอาชีพมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถสร้างอาชีพเสริม สร้างรายได้ให้กับครอบครัวและมีผลิตภัณฑ์ OTOP ของชุมชน

๒. ผู้นำ กลุ่มอาชีพ สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้แก่บุคคลทั่วไป และในชุมชนได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๓. คนในชุมชนมีความสามัคคี กระตือรือร้นในการพัฒนาหมู่บ้าน และแก้ไขปัญหาของชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วม

๔. ชุมชนเกิดแบบอย่างที่ดีจากครัวเรือนพัฒนาที่สามารถเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังคำที่ว่า “ตัวอย่างที่ดีมีมากกว่าคำสอน” ส่งผลให้ครัวเรือนอื่น ๆ นำไปปฏิบัติตามได้อย่างแท้จริง

๖. การนำไปใช้ประโยชน์

๖.๑ การนำไปใช้ประโยชน์

๑. ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มอาชีพ โดยเน้นการนำพื้นฐานองค์ความรู้และภูมิปัญญาประเภทเดียวกันของคนในชุมชน มาแลกเปลี่ยนกันและถ่ายทอดให้แก่ชนรุ่นหลังและผู้สนใจเข้ามาศึกษาสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้กับคนในชุมชนและคนนอกชุมชนได้ ทุกคนสามารถพึ่งตนเองได้

๒. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น มีการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ในครัวเรือน ครัวเรือนพึ่งพาตนเองได้

๓. ครัวเรือนต้นแบบสามารถขยายผลการดำเนินกิจกรรมพัฒนาตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงไปยังครัวเรือนอื่นได้

๔. ประชาชนในหมู่บ้านมีการเรียนรู้ร่วมกัน ได้ขยายแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๖.๒ การนำประมวลจริยธรรมมาส่งเสริมหรือสนับสนุนในการดำเนินการ

การทำงานในพื้นที่ต้องมีความเสียสละ และรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ บรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้หลักธรรมาภิบาล รับฟังข้อคิดเห็นต่าง ๆ รวมทั้งยึดหลักแนวทางการมีส่วนร่วมและหลักของประชาธิปไตย และประชาชนในพื้นที่ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต

การเสริมสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในพื้นที่ เสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งมีความเอื้ออารีต่อกัน สร้างความสามัคคีกัน ทำงานเพื่อชุมชนร่วมกัน

๗. ความยั่งยืนในการดำเนินการ/ปัญหา/อุปสรรค

๗.๑ ผู้นำ และประชาชนในพื้นที่มีภาระงานมาก เนื่องจากการประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก และการประกอบอาชีพเสริม ส่งผลให้ประชาชนให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมเวทีประชาคมมีจำนวนไม่มากเท่าที่ควร โดยเห็นเป็นเรื่องไม่สำคัญและเสียเวลา

๗.๒ การลงพื้นที่ของหน่วยงานภาคีการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่มีเวลาไม่ตรงกัน ทำให้การบูรณาการของหน่วยงานไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร และเป็นการทำงานซ้ำซ้อนกัน

๗.๓ การเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ และจำนวนเป้าหมายของหมู่บ้านที่ต้องดำเนินการให้ทันตามกำหนดเวลาการเบิกจ่ายเงินฯ

๗.๔ ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID- ๑๙) การจัดการประชุม หรือการรวมตัวกันของประชาชนมีความเสี่ยง

๘. ข้อเสนอแนะ

๘.๑ ลงพื้นที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดี สร้างความคุ้นเคย กับผู้นำและประชาชนในพื้นที่ เน้นการประชาสัมพันธ์บอกต่อ และให้ผู้นำชุมชนแจ้งข่าวสารผ่านเสียงตามสายและระบบไลน์กลุ่มหมู่บ้าน แจ้งข้อดีของการพัฒนาหมู่บ้านให้ประชาชนได้รับทราบและเกิดความสนใจเข้าร่วมโครงการฯ

๘.๒ เจ้าหน้าที่กำหนดแผนปฏิบัติการ ใช้ปฏิทินฤดูกาล กำหนดช่วงเวลาในการดำเนินงาน เพื่อให้มีเวลาว่างที่ตรงกัน ไม่ให้เกิดความล่าช้า เกิดการบูรณาการจากทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานให้ตรงกับห้วงเวลาให้สอดคล้องกันได้

๘.๓ จัดกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญโดยรวมที่ประชาชนได้รับประโยชน์เพื่อเสริมสร้าง ความสามัคคีและส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยความต้องการของคนในชุมชนเอง เป็นการระเบิดจากข้างใน

๘.๔ ดำเนินการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ประชาชน ในหมู่บ้านในลักษณะค่อยเป็นค่อยไปอย่างเป็นระบบขั้นตอน และทำอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง

๘.๕ ติดตามสถานการณ์ รวมถึงคำสั่งการของจังหวัดนครนายก และดำเนินการตามมาตรการที่กระทรวงสาธารณสุขแจ้งให้ดำเนินการเมื่อจัดการประชุม หรือการนัดรวมตัวกันในพื้นที่ อย่างเคร่งครัด

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางสาวเบญจวรรณ อุทโท)

ผู้ขอประเมินบุคคล

๑๐ มีนาคม ๒๕๖๖

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางศศิกาญจน์ ตระการศาสตร์)

ตำแหน่ง พัฒนาการอำเภอองครักษ์

ลงชื่อ.....

(นายวิลาศ บุญโต)

ตำแหน่ง พัฒนาการจังหวัดนครนายก

ส่วนที่ ๒ ผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงานหรือผลสำเร็จของงาน (เรียงลำดับตามความดีเด่น หรือความสำคัญ)
ผลงาน ลำดับที่ ๒

๑. เรื่อง ผลสำเร็จของการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน

บ้านบน หมู่ที่ ๑๐ ตำบลบางปลากด อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก

๒. ระยะเวลาดำเนินการ ตุลาคม ๒๕๖๓ - สิงหาคม ๒๕๖๕

๓. ความรู้ ความชำนาญงาน หรือความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ดังนี้

๓.๑. ปรัชญาแนวคิดกองทุนแม่ของแผ่นดิน

๓.๒. แนวคิดและหลักการพัฒนาชุมชน

๓.๓. แนวคิดความร่วมมือระหว่างภาคประชาชนกับราชการ

๓.๔ หลักการมีส่วนร่วม

๓.๕ หลักการทำงานเป็นทีม

๓.๑ ปรัชญาแนวคิดกองทุนแม่ของแผ่นดิน

๓.๑.๑ ความเป็นมากองทุนแม่ของแผ่นดิน

เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๖ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้เสด็จแปรพระราชฐานไปเยี่ยมพสกนิกรในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พระองค์ได้เสด็จเยี่ยมราษฎรของหมู่บ้านที่เคยมีปัญหายาเสพติดและสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ด้วยพลังของประชาชนที่อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดอุดรธานี ตามกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง ด้วยการใช้แนวทางสันติวิธีให้ผู้เคยค้าเคยเสพในระดับหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้ที่เป็น “ภาระ” ให้กลับมาเป็น “พลัง” ในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดให้กับหมู่บ้านของตนเอง โดยที่ภาครัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุน ทรงพอพระราชหฤทัยในการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีนี้อย่างมาก

ในการเสด็จฯ ครั้งนั้นพระองค์ได้ประทับแรม ณ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ และได้เสด็จลงเยี่ยมราษฎรที่เป็นมวลชนกลุ่มต่าง ๆ ที่ไปเข้าเฝ้าฯ ณ โครงการชลประทานสกลนคร (ห้วยเตี้ย) อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร พล.ต.อ.ชิดชัย วรรณสถิต เลขาธิการ ป.ป.ส. (ในขณะนั้น) จึงได้ขอพระราชทานพระราชวโรกาสนำตัวแทนกลุ่มราษฎรอสาป้องกันยาเสพติด (รสปส.) เข้าเฝ้าฯ ด้วย มีการแสดงละครหน้าพระที่นั่งเพื่อสื่อให้ทอดพระเนตรถึงการแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยพลังของชุมชนและการให้อภัยผู้ค้าผู้เสพระดับหมู่บ้านตามแนวทางสันติ แล้วมีการปฏิญาณตนขอเลิกยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดและขอเป็นกำลังในการแก้ไขปัญหาเสพติดของชาติตลอดไป

ในวันนั้นพระองค์ท่านได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้กับเลขาธิการ ป.ป.ส.จำนวนหนึ่งเพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับประชาชนต่อไป

ตั้งแต่ที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ผ่านเลขาธิการ ป.ป.ส. เพื่อให้เป็นประโยชน์ของหมู่บ้านและชุมชนต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งราษฎรอสาสมัครทั้งหลายจึงมีความเห็นร่วมกันว่า พระราชทรัพย์ที่ได้รับพระราชทานนั้นถือเป็นมงคลสูงสุด เป็นเสมือนพระราชปณิธานของพระองค์ ที่ทรงจะให้มีการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านและชุมชน หากได้นำพระราชทรัพย์พระราชทานนี้ ไปไว้ที่หมู่บ้าน/ชุมชน ก็จะเป็นขวัญกำลังใจสูงสุดของปวงราษฎรทั้งหลายที่จะดำเนินการให้พระราชปณิธานของพระองค์บรรลุผล ซึ่งย่อมหมายถึงความสงบสุข ร่มเย็น ปราศจากปัญหายาเสพติด จึงได้เรียกพระราชทรัพย์พระราชทานนี้ว่า “กองทุนแม่ของแผ่นดิน” เรียกชื่อหมู่บ้านและชุมชนที่ได้รับกองทุนแม่ของแผ่นดินว่า “หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน” โดยมีการพระราชทานกองทุนแม่ของแผ่นดินครั้งแรก

เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๗ ณ ศูนย์ปฏิบัติการธรรมสวนเวฬุวัน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญาสิริวัฒนาพรรณวดี ได้เสด็จแทนพระองค์ มาเป็นประธานในพิธีพระราชทานกองทุนแม่ของแผ่นดินให้กับผู้แทนหมู่บ้าน/ชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นจำนวน ๖๗๒ หมู่บ้าน/ชุมชน

๓.๑.๒ ปรัชญาแนวคิดกองทุนแม่ของแผ่นดิน

คำว่า กองทุนแม่ของแผ่นดิน มีองค์ประกอบ ๓ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ เรียกว่า **เงินขวัญถุงพระราชทาน** เป็นพระราชทรัพย์ที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงได้พระราชทานให้กับหมู่บ้านและชุมชน โดยสำนักงานป.ป.ส. ได้สมทบงบประมาณส่วนหนึ่งนำมาจัดสรรให้กับหมู่บ้านและชุมชน แห่งละ ๘,๐๐๐ บาท (แปดพันบาทถ้วน) เงินจำนวนนี้ เปรียบเสมือนสิ่งที่จะระลึกถึงแห่งพระราชปณิธานของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เป็นเงินพระราชทานอันเป็นสัญลักษณ์แห่งพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น จึงถือเป็นเงินศักดิ์สิทธิ์อันหาที่เสมอเหมือนมิได้ จึงเก็บไว้เป็นเงินขวัญถุงในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ส่วนที่ ๒ เรียกว่า **ทุนศรัทธา** เป็นเงินที่ราษฎรในหมู่บ้านและชุมชนที่ได้รับกองทุนแม่ของแผ่นดิน จะร่วมกันบริจาคอย่างต่อเนื่องและรวบรวมขึ้นด้วยพลังความศรัทธา สมทบเข้ากองทุนแม่ของแผ่นดินในแต่ละหมู่บ้าน เป็นการแสดงออกถึงทุนทางสังคมของหมู่บ้าน/ชุมชนที่ต้องการไม่ให้มีปัญหา ยาเสพติดในหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม

ส่วนที่ ๓ เรียกว่า **ทุนปัญญา** เป็นเงินที่ราษฎรในหมู่บ้านและชุมชนดังกล่าว คิดค้นขึ้นด้วยภูมิปัญญาของตนเองในการระดมทุนเพื่อขยายกองทุน ให้กองทุนมีการงอกเงยขึ้น จนสามารถนำไปใช้จ่ายเพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดของหมู่บ้านได้อย่างเพียงพอต่อไป

กองทุนแม่ของแผ่นดิน ที่เป็นผลจากการระดมทุนจากทุนศรัทธา และทุนปัญญา ราษฎรในหมู่บ้านและชุมชนจะนำไปใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดรวมทั้งปัญหาอื่น ๆ จนสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบนวิถีแห่งความพอเพียง ไม่ว่าจะเป็นการสมทบทุนช่วยเหลือการบำบัดรักษาของผู้เสพยาเสพติด การส่งเสริมอาชีพ การสนับสนุนกิจกรรมกลุ่มเสี่ยยาเสพติดและกิจกรรมเยาวชน การเฝ้าระวังและรักษาพื้นที่ การสนับสนุนทุนการศึกษาของเยาวชน การส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง การช่วยเหลือความเดือดร้อนต่าง ๆ ในชุมชน รวมถึงการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ฯลฯ จนแทบจะกล่าวได้ว่า กองทุนแม่ของแผ่นดิน คือ กองทุนที่รวมจิตใจของผู้คน เพื่อช่วยเหลือ ผู้คนที่ทุกข์ยาก นับเป็น**ทุนเริ่มต้นแห่งความดีงาม**

๓.๒ แนวคิดและหลักการพัฒนาชุมชน

ปรัชญาของการพัฒนาชุมชน มีรากฐานมาจากความเชื่อในเรื่องมนุษย์ และถือว่ามนุษย์มีคุณค่าเป็นทรัพยากร (Human Resource) มนุษย์ที่มีความสามารถและพลังงานอันซ่อนเร้น(Potential Ability) แฝงอยู่อันได้แก่ พลังความคิด แรงงาน ฝีมือหรือทักษะเกี่ยวกับปรัชญาการพัฒนาชุมชน มีทัศนะจากผู้รู้และนักวิชาการหลาย ๆ คน ได้เขียนไว้ในแง่มุมหลายมุม แต่จะมีความคล้ายคลึงกัน ส่วนใหญ่จะหนีไม่พ้นในส่วนที่เกี่ยวกับรากฐานของปรัชญาการพัฒนาชุมชนตั้งอยู่บนรากฐานและความศรัทธาในเรื่อง ๓ ประการ ดังนี้คือ

๑. ปรัชญาการพัฒนาชุมชนตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความศรัทธาในตัวตนว่าเป็นทรัพยากร (Human Resources) ที่มีความหมายและความสำคัญในความสำเร็จของการดำเนินงาน ทั้งปวง และเชื่ออย่างแน่วแน่ว่ามนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะพัฒนาตัวเองได้ตามขีดความสามารถทางคุณภาพและคุณธรรมของตน หากโอกาสอำนวยและมีผู้คอยให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแล้วการพัฒนาก็จะเป็นผลและมีขีดความสามารถสูงขึ้น

๒. ปรัชญาการพัฒนาชุมชนตั้งอยู่บนความศรัทธาในเรื่องความยุติธรรมของสังคม (Social Justice) โดยการมุ่งขจัดความขัดแย้งและความเหลื่อมล้ำต่ำสูงที่เห็นได้ชัดในหมู่มวลชนชั้น ต้องการให้มนุษย์อยู่ในสังคมด้วยความสุขกายสบายใจ (Social Satisfaction) และต้องการอยู่ร่วมในสังคมให้เป็นที่ยอมรับของสังคมด้วย (Social Acceptability)

๓. ปรัชญาการพัฒนาชุมชน ตั้งอยู่บนรากฐานของการรักษา หรือการแสวงหาการพัฒนาคุณภาพและคุณธรรมของประชาชนให้เกิดความสมดุลมากยิ่งขึ้น เพื่อขจัดปัญหาพื้นฐานของประชาชน เช่น ความไม่รู้ ความยากจน ความเจ็บป่วยทางกายและจิตใจ ตลอดจนความเจ็บป่วยทางสังคม (Social ILL) ซึ่งมีผลกระทบต่อชุมชน การพัฒนาประชาชนให้มีคุณภาพและคุณธรรม ที่มีความสมดุลมากยิ่งขึ้นนั้น อย่างน้อยก็ต้องอาศัยหลักการการศึกษา (Education) หรือการเรียนรู้ (Learning) และหลักการรวมกลุ่มรวมหมู่ (Organization) ด้วยเหตุที่มนุษย์เราเป็นสัตว์สังคม (Social Being) การอยู่รวมกลุ่มและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อเป้าหมายการพัฒนาาร่วมกัน จะช่วยให้ชุมชนเกิดความสมดุลในการพัฒนามากยิ่งขึ้น และปรัชญาการพัฒนาชุมชน ยังมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อแนวความคิดการพัฒนาในปัจจุบัน เพราะตระหนักดีว่าวิถีชีวิตที่กำลังจะขาดไปเสียทุกสิ่งทุกอย่าง ในสิ่งที่มนุษย์ผู้เจริญแล้วในศตวรรษที่ ๒๐ กำลังจะได้รับจากสังคมจะทำให้ชีวิตของมนุษย์มีอนาคต การดำรงชีพขึ้นอยู่กับความไม่แน่นอนของธรรมชาติ และความไม่เป็นธรรมทางสังคม เพราะฉะนั้นมนุษย์เองนั้นแหละต้องแสวงหาวิธีการพัฒนาที่ดีเหมาะสมสำหรับมนุษย์เอง

กล่าวโดยสรุป ปรัชญาการพัฒนาชุมชนเป็นปรัชญาที่มีความเชื่อ ความศรัทธา และให้ความสำคัญเกี่ยวกับมนุษย์ (คน) เพื่อสร้างความเป็นปกติสุขให้เกิดขึ้นในชุมชน เชื่อในความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และจิตสำนึก (Conscientiousness) ของมนุษย์ เพราะฉะนั้นปรัชญาการพัฒนาชุมชนจึงเป็นความคิดที่แสดงออกถึงความรู้ ความจำ โดยมุ่งเน้นเพื่อความเป็นมนุษย์นั่นเอง

การเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ มีแนวคิดพื้นฐานถึงความเชื่อและความศรัทธา ในสิ่งดังกล่าว คือศรัทธาในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และศักยภาพแห่งความสามารถของมนุษย์ สำหรับการพัฒนาที่พึงปรารถนา

๑. ศรัทธาในคุณค่าทางสังคม และวัฒนธรรมชุมชน ตลอดจนลักษณะธรรมชาติของมนุษย์ที่มีพื้นฐานแห่งความรู้สึกรักใคร่ในการพัฒนาอยู่แล้ว

๒. ศรัทธาในความยุติธรรม ความเสมอภาค ความดีงาม และความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์

๓. ศรัทธาในความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการพัฒนาชุมชน

๔. ศรัทธาในงานที่อยู่บนพื้นฐานของความต้องการที่แท้ของชุมชน

๕. ศรัทธาในงานที่อยู่บนสมมติฐานที่ประชาชนต้องการหลุดพ้นจากความยากจนและความเจ็บปวด

๖. ศรัทธาในการช่วยเหลือตนเองของประชาชนในชุมชน

๗. ศรัทธาในความต้องการเป็นเสรีภาพของมนุษย์และอิสรภาพของชุมชน

๘. ศรัทธาในคุณค่าที่ดีงามของวิชาการพัฒนาชุมชน ที่มุ่งหวังจะสร้างความเป็นธรรม

และสร้างความสมดุลให้แก่สังคมมนุษย์

แนวความคิดพื้นฐานของการพัฒนาชุมชน

ในระดับการปฏิบัติที่นักพัฒนาจะนำไปทำงานกับประชาชน มีดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำงาน เป็นหัวใจของงานพัฒนาชุมชน เพราะงานพัฒนาชุมชนมิใช่เป็นบริการให้เปล่าจากรัฐ แต่เป็นงานที่ทำโดยอาศัยความร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลกับประชาชน นอกจากนี้ ยังถือหลักของการมีส่วนร่วม ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจวางแผนงาน การปฏิบัติการ และร่วมบำรุงรักษา

๒. การช่วยเหลือตนเอง (Aided Self-Help) ปัจจุบันเรื่องของการช่วยเหลือตนเอง โดยยึดเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งของแนวนโยบายการพัฒนาชนบทยากจนที่ต้องการปรับปรุงให้ประชาชนช่วยเหลือตนเองได้มากขึ้น เช่น การเลือกโครงการประเภทที่ประชาชนยากจนสามารถร่วมกันทำอย่างได้ผลและเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น

๓. ความคิดริเริ่มของประชาชนเอง (Initiative) ในการทำงานกับประชาชนต้องยึดหลักการที่ว่า ความคิดริเริ่มต้องมาจากประชาชน นักพัฒนาต้องใช้วิธีการแห่งประชาธิปไตย คือ จะทำอะไรต้องให้ประชาชนให้ความเห็นชอบ มิใช่เกิดจากคำสั่งโดยตรงหรือทางอ้อม นอกจากนี้ นักพัฒนาต้องหาโอกาสกระตุ้นการศึกษา ให้ประชาชนเกิดความคิดและแสดงออกซึ่งความเห็น อันเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน ตำบล

กระบวนการพัฒนาชุมชน

กระบวนการทำงานพัฒนาชุมชน เป็นการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนที่เป็นงานที่จะต้องทำอย่างต่อเนื่องและมีกระบวนการดังนี้

๑. การศึกษาชุมชน เป็นการเสาะแสวงหาข้อมูลในชุมชนเช่น ข้อมูลด้านเศรษฐกิจสังคม การเมือง การปกครองและสภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เพื่อทราบปัญหาและความต้องการของชุมชนที่แท้จริง วิธีการในการศึกษาชุมชนอาจต้องใช้หลายวิธีประกอบกัน ทั้งการสัมภาษณ์ การสังเกต การสำรวจ และการศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด กลวิธีที่สำคัญที่นักพัฒนาต้องใช้ในขั้นตอนนี้ คือการที่ไปสร้างความสัมพันธ์กับคนในชุมชนเพราะถ้าหากปราศจากสัมพันธภาพที่ดีระหว่างพัฒนากับชาวบ้านแล้ว นับเป็นการยากที่จะได้รู้และเข้าใจปัญหาความต้องการของชาวบ้าน ความสัมพันธ์อันดี จนถึงขั้นความสนิทสนมรักใคร่ ศรัทธาจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น ที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน

๒. การให้การศึกษแก่ชุมชน เป็นการสนทนา วิเคราะห์ปัญหาร่วมกับประชาชนเป็นการนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากขั้นตอนการศึกษาชุมชนมาวิเคราะห์ถึงปัญหาความต้องการและสภาพที่เป็นจริง มีผลกระทบ ความรุนแรง และความเสียหายต่อชุมชน กลวิธีที่สำคัญในตามขั้นตอนนี้ คือการกระตุ้นให้ประชาชนได้รู้ เข้าใจ และตระหนักในปัญหาของชุมชน ซึ่งในปัจจุบันก็คือการจัดเวทีประชาคม เพื่อให้ค้นหาปัญหาร่วมกันของชุมชน

๓. การวางแผนโครงการ เป็นขั้นตอนให้ประชาชนร่วมตัดสินใจ และกำหนดโครงการเป็นการนำเอาปัญหาที่ประชาชนตระหนัก และยอมรับได้ว่าเป็นปัญหาของชุมชนมาร่วมกันหาสาเหตุ แนวทางแก้ไข และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจที่จะแก้ไขภายใต้ขีดความสามารถของประชาชน และการแสวงหาความช่วยเหลือจากภายนอก กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้ คือการให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการแก้ไขปัญหา วิธีการวางแผน การเขียนโครงการโดยใช้เทคนิคการวางแผนแบบให้ประชาชนมีส่วนร่วม

๔. การดำเนินงานตามแผนและโครงการ โดยได้มีผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนและโครงการที่ได้ตกลงกันไว้ กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้คือการเป็นผู้ช่วยเหลือสนับสนุนใน ๒ ลักษณะ คือ

๔.๑ เป็นผู้ปฏิบัติงานทางวิชาการ เช่น แนะนำการปฏิบัติงานให้คำปรึกษาหารือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

๔.๒ เป็นผู้ส่งเสริมให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

๕. การติดตามประเมินผล เป็นการติดตามความก้าวหน้าของงานที่กำลังได้ดำเนินการตามโครงการเพื่อการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่พบได้อย่างทันท่วงที กลวิธีที่สำคัญในขั้นตอนนี้คือ การติดตามดูแลการทำงานที่ประชาชนได้ทำ เพื่อทราบผลความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคแล้วนำผลการปฏิบัติงานตามโครงการหรือกิจกรรมไปเผยแพร่เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบสามารถกระทำได้โดย

๕.๑ แนะนำให้ผู้นำท้องถิ่นหรือชาวบ้าน ติดตามผลและรายงานผลด้วยตนเองเช่น รายงาน ด้วยวาจา รายงานเป็นลายลักษณ์อักษร การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

๕.๒ พัฒนาการ เป็นผู้รายงานผลการปฏิบัติงานด้วยตนเองเช่น มีการรายงานด้วยวาจา ต่อผู้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เสนอผลการปฏิบัติงานต่อที่ประชุม มีการบันทึกรายงานเป็นแบบฟอร์มของ ทางราชการ (กรมการพัฒนาชุมชน : ๒๕๔๘)

สรุป จากหลักการพัฒนาชุมชนดังกล่าว จะเห็นได้ว่าหลักการพัฒนาชุมชน คือหลักการที่เชื่อมั่น ในคุณค่าความเป็นมนุษย์ ในการจะสามารถพัฒนาตนเอง ครอบครัวและชุมชน เพื่อเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นได้ จึงเป็นหลักการพื้นฐานในการพัฒนาหมู่บ้าน ให้มีการบริหารจัดการอย่างเข้มแข็งเกิดความมั่นคงอย่างยั่งยืน ซึ่งบ้านบึงหลุมบัว หมู่ที่ ๓ ตำบลพระอาจารย์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก ได้มีการนำหลักการพัฒนา ชุมชน มาเป็นแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านจนสามารถเป็นหมู่บ้านต้นแบบของการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียง โดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกันของคนในชุมชน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียว มีความสมัครสมาน สามัคคีกัน สามารถพึ่งตนเองได้ เศรษฐกิจฐานรากในชุมชนเกิดความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืน โดยมีการ ดำเนินการ ดังนี้

๑.ศึกษาปัญหาความต้องการของชุมชน

๒. ประชุมสร้างความเข้าใจ แนวทางการดำเนินงาน การพัฒนาหมู่บ้านตามแนวทางหมู่บ้าน เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

๓.ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาร่วมกับชุมชน โดยจัดทำ SWOT Analysis และค้นหาแนวทางการแก้ไข ปัญหาร่วมกัน

๔.วางแผนการดำเนินงานกิจกรรมโครงการ

๕.ติดตามประเมินผลตามโครงการ ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่และคนในชุมชน

๓.๓ แนวคิดความร่วมมือระหว่างภาคประชาชนกับราชการ

มีข้อคิดสำคัญในการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐกับประชาชนว่าในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ของรัฐ ที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขปัญหาใด ๆ ก็ตาม โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาด้านสังคม หากให้รัฐดำเนินการแต่เพียงฝ่าย เดียวจะไดผลไม่ถึงเป้าหมายที่ต้องการ และหากให้ประชาชนดำเนินการเองทั้งหมดก็ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ สมบูรณ์ได้เช่นกัน ฉะนั้นหากเห็นแล้วว่าทั้ง ๒ ภาคส่วนมีเป้าหมายร่วมกันก็ควรให้มีการบูรณาการการดำเนินงาน ร่วมกัน โดยมีบทบาทที่ชัดเจนของแต่ละภาคส่วนอย่างเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ดังเรื่องเรือ ๓ ลำ เพื่อให้ประชาชนมี ความเข้าใจความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการ ดังนี้

เรือลำที่ ๑ ในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่ผ่านมามีลักษณะคล้ายกับการ ช่วยเหลือประชาชนแบบเรือลำที่ ๑ คือ เมื่อประชาชนมีความเดือดร้อนในเรื่องใดก็จะมีหน่วยงานหรือคนภายนอก ชุมชนมาชวนให้ขึ้นเรือเพื่อนำไปสู่ฝั่งโน้นที่เรียกว่า “สันติสุข” หรือแก้ไขปัญหาได้ แต่เรือแล่นไปโดยยังไม่ทันจะถึง ฝั่ง หรือยังมองไม่เห็นฝั่ง ก็ต้องล่มเสีย อันเป็นสาเหตุมาจาก (๑) หมดงบประมาณ (๒) หมดเวลา (เจ้าหน้าที่ ขับเคลื่อนโครงการหมดเวลาการปฏิบัติงานเสียก่อน)

เรือลำที่ ๒ คล้ายกับเรือลำที่ ๑ คือ เมื่อประชาชนเดือดร้อนอีก ทางราชการก็มีงบประมาณมาอีก ก็มา ชักชวนประชาชนให้ขึ้นเรือเพื่อจะได้นำไปสู่ฝั่ง “สันติสุข” โน้นอีก แต่เนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกรณีเรือลำที่ ๑ เป็นเหตุทำให้ประชาชนไม่เชื่อมั่นในการชักชวนของรัฐว่าจะไปถึงฝั่งได้จริง ทำให้ราชการต้องทำงานทางความคิด เพิ่มขึ้น เช่น ต้องมีค่าตอบแทนเป็นค่าเสียเวลาให้กับชาวบ้านจำนวนที่มากพอ ชาวบ้านจึงจะยอมขึ้นเรือไปด้วย เพื่อให้ราชการสามารถดำเนินโครงการได้ แต่แล่นเรือไปได้ไม่นานเรือก็ต้องล่มอีกเช่นเคยด้วยสาเหตุเดียวกัน

คือ (๑) หมดงบประมาณ (๒) หมดเวลา และก็ได้ผลทำนองเดียวกัน คือ ยังไม่ทันได้เห็นฝั่งโน้นเลยก็ต้องว่ายน้ำกลับฝั่งเดิมอีก

เรือลำที่ ๓ เป็นการชี้ให้เห็นว่า หากชาวบ้านเห็นได้ว่าความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นเป็นทุกข์ของชาวบ้านเอง หากไม่ร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเดือดร้อนเองอย่างไม่สิ้นสุด ยกตัวอย่าง เรือลำที่ ๑ และ ๒ เมื่อชาวบ้านยอมเห็นด้วยและขึ้นเรือมาแล้วแต่ก็ไม่มีส่วนร่วมอะไรเลยต่างก็นั่งทอดกอดเฉย ๆ ปล่อยให้ทางราชการขับเรือด้วยกำลังงบประมาณของรัฐฝ่ายเดียว หากชาวบ้านยังต้องการแต่ที่จะให้ราชการทำฝ่ายเดียวก็จะได้ผลเท่าที่ผ่านมามีอย่างแน่นอน ซึ่งยอมเสียเวลาทั้ง ๒ ฝ่าย และต่างเห็นแล้วว่าไม่ได้ผล เพราะแล่นไปได้ไม่นานเรือก็ล่มอีก ฉะนั้นหากว่าชาวบ้านมีความทุกข์จริงเมื่อขึ้นมาบนเรือแล้วต้องสัญญากันว่าจะช่วยกันพายเรือด้วยกำลังของตนที่มีอยู่แน่นอนว่าเรือลำที่ ๓ นี้ เมื่อหมดงบประมาณแล้วเรือลำนี้จะแล่นไปได้ไกลมากกว่าเดิม ซึ่งจะทำให้เรามองเห็นฝั่งข้างหน้าซึ่งเหลืออีกไม่ไกลแล้ว ระยะทางที่เหลือไม่ไกลแล้วนี้ชาวบ้านย่อมจะพากันไปเองได้จนถึงฝั่งข้างหน้าอย่างแน่นอน

สรุป หลังจากเข้าใจเรื่องเรือ ๓ ลำแล้ว การแก้ไขปัญหาสาเหตุดีตามโครงการ “กองทุนแม่ของแผ่นดิน” จะเป็นโครงการที่ช่วยเหลือพี่น้องประชาชนได้จริง แต่ต้องดำเนินการในลักษณะเดียวกับเรือลำที่ ๓ คือทุกคนต้องช่วยกัน ต้องถือว่าปัญหาสาเหตุดีเป็นทุกข์เป็นปัญหาของชุมชนที่รอการแก้ไขมานาน เป็นความโชคดียิ่งอย่างมากที่สุดที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง และทางราชการมีน้ำใจมาช่วยเหลือด้วยอย่างไม่ทอดทิ้งให้เป็นปัญหาของประชาชนเพียงฝ่ายเดียว

๓.๔ หลักการมีส่วนร่วม

๓.๔.๑ ความหมายการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนร่วมมือกัน ในการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาค นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข พัฒนางานเพื่อพัฒนาหรือใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนในการแก้ปัญหาของชุมชนและพัฒนางานในกลุ่มให้มีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป

๓.๔.๒ ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนานั้นประชาชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานโดยมีนักพัฒนาหรือนักวิชาการจากภายนอกเป็นผู้ส่งเสริม และสนับสนุนในด้านต่าง ๆ

โกวิท พวงงาม (๒๕๔๕, หน้า ๘) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการพัฒนาควรมี ๔ ขั้นตอน คือ

๑) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวบ้านยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อมไร้ประโยชน์ เพราะชาวบ้านจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานเหล่านั้น

๒) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวบ้านรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

๓) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีความสามารถที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวบ้านสามารถคิดค้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิด

๔) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงาน และประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำงานไปนั้น ได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความยากลำบาก

ลักษณะของการมีส่วนร่วม หมายถึงการมีส่วนร่วมของบุคคลจะต้องมีและเกิดขึ้นมา โดยตลอด ทั้งนี้เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ การบริหารจัดการดำเนินการตามแผนการเสียสละแรงงานของบุคคล ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ กำลังเงินหรืออุปกรณ์ที่มีอยู่ เงื่อนไขพื้นฐานการมีส่วนร่วมของบุคคลเกิดจากพื้นฐาน ๔ ประการคือ

๑. เป็นบุคคลที่จะต้องสามารถเข้าร่วม กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้ที่มีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อาทิเช่น จะต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการ วางแผนการบริหารจัดการ การบริหารองค์การตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

๒. เป็นบุคคลที่มีความพร้อมที่เข้ามามีส่วนร่วม กล่าวคือ ผู้นั้นจะต้องมีสภาพทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และกายภาพที่เปิดโอกาสเข้ามาให้มีส่วนร่วมได้

๓. เป็นบุคคลที่มีความประสงค์จะเข้าร่วม กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความเต็มใจสมัครใจที่จะเข้าร่วมเล็งเห็นผลประโยชน์ของการเข้าร่วม จะต้องไม่เป็นการบังคับหรือผลักดันให้เข้าร่วมกัน โดยที่ตนเองไม่ประสงค์จะเข้าร่วม

๔. เป็นบุคคลที่ต้องมีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือ เป็นผู้มีโอกาสที่จะเข้าร่วม ซึ่งถือว่าเป็นการกระจายอำนาจให้กับบุคคลในการตัดสินใจ และกำหนดกิจกรรมที่ตนเองต้องการในระดับที่เหมาะสมบุคคลจะต้องมีโอกาสและมีความเป็นไปได้ที่จะจัดการด้วยตนเอง

รูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม มีอยู่ ๓ ด้าน ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมจะต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน การให้บุคคลเข้าร่วมกิจกรรมต้องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่า จะทำกิจกรรมนั้น ๆ ไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้ตัดสินใจถือว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

๒. การมีส่วนร่วมจะต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมจะต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถตัดสินใจได้ว่าจะเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่

๓. การเข้าร่วมจะต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การที่จะให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมายด้วย อย่างไรก็ตามบุคคลกลุ่มเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วเป็นพื้นฐาน

จากแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมดังกล่าว ผู้เข้ารับการประเมินจึงสรุปได้ว่าเป็นแนวคิดในการดำเนินงานร่วมกันของคนในชุมชน การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินการ ซึ่งจะต้องมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน นำไปสู่การดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ จึงเป็นหลักการพื้นฐานในการพัฒนาหมู่บ้าน ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาก่อให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งบ้านบึงหลุมบัว หมู่ที่ ๓ ตำบลพระอาจารย์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครนายก ได้มีการนำแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้าน เพราะการมีส่วนร่วมคือการเปิดโอกาสให้คนในชุมชน ร่วมคิด ร่วมทำ และประเมินผลติดตาม เมื่อมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ก็เกิดความรู้สึกที่จะร่วมรับผิดชอบ ดังนั้นการพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงจำเป็นต้องใช้หลักการมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดผลการพัฒนาตรงตามความต้องการของคนในชุมชนมากที่สุด ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

๓.๕ หลักการทำงานเป็นทีม

๓.๕.๑ ความหมายของการทำงานเป็นทีม

การทำงานเป็นทีม หมายถึง การร่วมกันทำงานของสมาชิกที่มากกว่า ๑ คน โดยที่สมาชิกทุกคนนั้นจะต้องมีเป้าหมายเดียวกันจะทำอะไรแล้วทุกคนต้องยอมรับร่วมกัน มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญในทุกองค์กรการทำงานเป็นทีมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงาน การทำงานเป็นทีมมีบทบาทสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่มสมาชิกเป็นอย่างดี

๓.๕.๒ ลักษณะของทีม ลักษณะที่สำคัญของทีม ๔ ประการ ได้แก่

๑) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคล หมายถึง การที่สมาชิกตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปมีความเกี่ยวข้องกันในกิจการของกลุ่ม/ทีม ตระหนักในความสำคัญของกันและกัน แสดงออกซึ่งการยอมรับการให้เกียรติกัน สำหรับกลุ่มขนาดใหญ่ก็มีปฏิสัมพันธ์กันเป็นเครือข่ายมากกว่าการติดต่อกันตัวต่อตัว

๒) มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน หมายถึง การที่สมาชิกกลุ่มจะมีส่วนกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมร่วมกันของทีม/กลุ่ม โดยเฉพาะจุดประสงค์ของสมาชิกกลุ่มที่สอดคล้องกับองค์การมักจะนำมาซึ่งความสำเร็จของการทำงานได้ง่าย

๓) การมีโครงสร้างของทีม/กลุ่ม หมายถึง ระบบพฤติกรรม ซึ่งเป็นแบบแผนเฉพาะกลุ่มสมาชิกกลุ่มจะต้องปฏิบัติตามกฎหรือมติของกลุ่ม ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มแบบทางการ (Formal Group) หรือกลุ่มแบบไม่เป็นทางการ (Informal Group) ก็ได้ สมาชิกทุกคนของกลุ่มจะต้องยอมรับและปฏิบัติตามเป็นอย่างดี สมาชิกกลุ่มย่อย อาจจะมีกฎเกณฑ์แบบไม่เป็นทางการ มีความสนิทสนมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างสมาชิกด้วยกัน

๔) สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน การรักษาบทบาทที่มั่นคงในแต่ละ ทีม/กลุ่ม จะมีความแตกต่างกันตามลักษณะของกลุ่ม รวมทั้งความรู้ความสามารถของสมาชิก โดยการจัดแบ่งบทบาทและหน้าที่ ความรับผิดชอบ กระจายงานกันตามความรู้ ความสามารถ และความถนัดของสมาชิก

แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน

แนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน มีดังนี้

๑. การกิจกรรมการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชนมีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ โดยสนับสนุนให้มีการจัดทำและใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศ ศักยภาพวิเคราะห์ วิจัย จัดทำยุทธศาสตร์ชุมชน ตลอดจนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน ได้กำหนดหน้าที่ประการหนึ่งในการพัฒนาระบบและกลไก ในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การจัดการความรู้ การอาชีพ การออมและการบริหารจัดการเงินทุน ของชุมชนเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชน ผู้นำชุมชน องค์การชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชน บริหารจัดการให้ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

๒. กรอบความคิด แนวความคิดในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน

กรมการพัฒนาชุมชน ได้กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ดังนี้

๑. สร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน

- ตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับจังหวัด
- ตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ

- ประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน และแนวทางการตรวจสอบสภาพกองทุน

๒. สร้างเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ

- จัดตั้งเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และกลไกการขับเคลื่อนกิจกรรมระดับอำเภอ

กลยุทธ์การสร้างความเข้มแข็งกองทุนแม่ของแผ่นดิน

กรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดกลยุทธ์การสร้างความเข้มแข็งกองทุนแม่ของแผ่นดิน

๓ กระบวนงาน ดังนี้

๑) การตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน

- จัดทำแนวทางการดำเนินงาน/แบบประเมินการตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ส.
- สร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน แก่เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน
- สร้างความรู้ความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ระดับจังหวัดแก่เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ผู้นำองค์กรเครือข่าย
- แต่งตั้งคณะทำงานสนับสนุนการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับจังหวัด/อำเภอ
- ตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับหมู่บ้าน
- สร้างเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ/จังหวัด

๒) ส่งเสริมต้นกล้ากองทุนแม่ของแผ่นดิน

- สร้างความเข้าใจการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน
- คัดเลือก/เตรียมพร้อมหมู่บ้านรับมอบเงินพระราชทานกองทุนแม่ของแผ่นดิน
- ส่งเสริมการจัดระบบบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดิน
- ติดตามประเมินผล

๓) ส่งเสริมศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน

- คัดเลือกหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินดีเด่นระดับอำเภอ
- จัดตั้งศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ
- ส่งเสริมการจัดการความรู้ด้านการแก้ไขปัญหาเสพติด/กองทุนแม่ของแผ่นดิน
- ยกย่องเชิดชูเกียรติปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชนด้านการแก้ไขปัญหาเสพติด
- ขยายผลองค์ความรู้การแก้ไขปัญหาเสพติด/กองทุนแม่ของแผ่นดินสู่หมู่บ้านอื่น

กลไกการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินในแต่ละระดับโดยอาจมีองค์ประกอบ ดังนี้

- คณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธาน, ท้องถิ่นจังหวัด, เกษตรจังหวัด, สาธารณสุขจังหวัด, ผอ.กศน., ผู้แทนเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน หรือ องค์กรภาคประชาชน ๓-๕ คน ตามความเหมาะสม, หัวหน้า ศพส.จ., ผู้แทน ป.ป.ส. ภาค เป็นคณะทำงาน พัฒนาการจังหวัด เป็นเลขานุการ และหัวหน้ากลุ่มงานที่รับผิดชอบงานยาเสพติด ของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

- คณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับอำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอ เป็นประธาน, ท้องถิ่นอำเภอ, เกษตรอำเภอ, สาธารณสุขอำเภอ, ผอ.กศน., ผู้แทนเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน หรือ องค์กรภาคประชาชน ๓-๕ คน ตามเหมาะสม, ผู้แทนศพส.อ. เป็นคณะทำงาน พัฒนาการอำเภอ เป็นเลขานุการ และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่รับผิดชอบงานยาเสพติด เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

การตรวจสอบสภาพกองทุนแม่ของแผ่นดิน ระดับหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์

๑) เพื่อจัดเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานตลอดจนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินในภาพรวม

๒) เพื่อทราบสถานะของกองทุนแม่ของแผ่นดินว่าเข้มแข็งในระดับใด

๓) เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการวางแผนพัฒนากองทุน ให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อมูลแบบตรวจสอบสภาพ มี ๓ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน ประกอบด้วยข้อคำถาม ๙ ข้อ

ส่วนที่ ๒ แบบประเมินสถานะเพื่อพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดิน ประกอบด้วยข้อคำถาม ๑๙ ข้อ ๔ ประเด็น ดังนี้

๑) การบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน ๕ ข้อ

๒) การบริหารเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน ๔ ข้อ

๓) การดำเนินงานด้านยาเสพติด จำนวน ๖ ข้อ

๔) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน ๔ ข้อ

แต่ละข้อคำถาม ประกอบด้วย ๔ ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกมีค่าคะแนน ๓, ๒, ๑, และ ๐

ตามลำดับ

การจัดระดับสภาพของกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ระดับสภาพของกองทุนแม่ฯ	ค่าคะแนนที่ได้	หมายถึง
A	มากกว่า หรือ เท่ากับ ร้อยละ ๘๐	กองทุนแม่ของแผ่นดินเข้มแข็ง หมู่บ้านชุมชนมีระบบเฝ้าระวัง อย่างยั่งยืน สามารถเป็นศูนย์เรียนรู้
B	มากกว่า หรือ เท่ากับ ร้อยละ ๕๐ แต่ไม่ถึงร้อยละ ๘๐	กองทุนแม่ของแผ่นดินเข้มแข็ง หมู่บ้านชุมชนมีการเฝ้าระวังหาก ได้รับการพัฒนาศักยภาพในบาง ด้านจะสามารถเป็นศูนย์เรียนรู้ได้
C	น้อยกว่าร้อยละ ๕๐	กองทุนแม่ของแผ่นดินที่ต้องมีการปรับปรุง

เอกสารที่ขอตรวจ

- ๑) ระเบียบกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้าน.....(ชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน)
- ๒) รายชื่อคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน
- ๓) บันทึกรายงานการประชุม
- ๔) บันทึกบัญชีกองทุนแม่ของแผ่นดิน
- ๕) สมุดบัญชีธนาคาร
- ๖) ข้อมูลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ (เช่น ภาพถ่าย เอกสารสรุปผลการดำเนินงาน)

ศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน

วัตถุประสงค์ศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน

- ๑) เสริมสร้างให้เกิดศูนย์เรียนรู้ด้านการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ขึ้นเพื่อเป็นตัวอย่างในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์แก่พื้นที่อื่น ๆ
- ๒) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา แลกเปลี่ยน และเผยแพร่องค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหาเสพติด

เป้าหมายศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน

เป็นหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินซึ่งมีรูปแบบประสบการณ์การแก้ไขปัญหาเสพติดที่สามารถเป็นแบบอย่างให้พื้นที่อื่นได้เรียนรู้นำไปประยุกต์ใช้ได้ เกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนนั้น ๆ และมีความพร้อม ความสนใจในการที่จะเป็นศูนย์เรียนรู้ เพื่อการศึกษาดูงานในอนาคตต่อไปได้

๔. สรุปสาระและขั้นตอนการดำเนินการ

ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน

บ้านบน หมู่ที่ ๑๐ ตำบลบางปลากด อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง รับราชการ ค้าขาย และอาชีพทำการประมงน้ำจืด ตามลำตบมีลักษณะการสร้างและตั้งบ้านเรือนแบบทรงไทยประยุกต์ ใกล้ชิดติดกันเป็นกลุ่มบ้านแนวยาวตามสันลำคลองแม่น้ำบางปลากดและแม่น้ำนอก เดิมการสัญจรต้องใช้ทางเรือเป็นหลัก ปัจจุบันได้มีการตัดถนนเข้าหมู่บ้านโดยทางหลวงชนบท ราษฎรจึงใช้การสัญจรทางถนนเป็นทางหลักแทนทางน้ำ แต่ยังคงใช้ลำคลองแม่น้ำในการประกอบอาชีพ การทำประมง หาผัก หาปลา เป็นวิถีชีวิต

กำนัน ได้แก่ นายทวี ยามเย็น

อาณาเขตติดต่อ

หมู่บ้าน บ้านบน เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของตำบลบางปลากด ชาวบ้านจึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่าบ้านเหนือหรือบ้านบน เนื่องจากอยู่บนสุดหรือเหนือสุดของตำบลบางปลากด มีเนื้อที่รวม ๔๘.๐๐ ตารางกิโลเมตร

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ หมู่ที่ ๗ ตำบลบางปลากด อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ คลอง๑๔ ตำบลศาลาครุ อำเภอนองเสือ ปทุมธานี

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลโพธิ์แท่น อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก

ทิศใต้ ติดต่อกับหมู่ที่ ๙ ตำบลบางปลากด อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก

จำนวนประชากร รวม ๗๔๓ คน

ชาย ๓๕๙ คน หญิง ๓๘๔ คน

จำนวนครัวเรือน รวม ๓๑๑ ครัวเรือน (ข้อมูลปฐ. ปี ๒๕๖๕)

อาชีพของราษฎร	อาชีพเกษตรกรรม	ร้อยละ ๖๕
	อาชีพรับจ้าง	ร้อยละ ๑๕
	อาชีพรับราชการ	ร้อยละ ๓
	อาชีพค้าขาย	ร้อยละ ๑๕
	อาชีพทำการประมงน้ำจืด	ร้อยละ ๒

ข้อมูลรายได้ (ข้อมูล จปฐ. ๒๕๖๕)

รายได้จากทุกแหล่งของหมู่บ้าน/ชุมชน	จำนวน	๕๓,๐๒๖,๕๐๐.๐๐	บาท
รายได้จากทุกแหล่งของหมู่บ้าน (เฉลี่ยต่อครัวเรือน/ปี)	จำนวน	๒๙๗,๙๐๑.๖๙	บาท
รายได้จากทุกแหล่งของหมู่บ้าน (เฉลี่ยต่อคน/ปี)	จำนวน	๘๖,๙๒๘.๖๙	บาท

กลุ่ม/องค์กร/กองทุน

๑. กองทุนหมู่บ้าน
๒. กองทุนแม่ของแผ่นดิน
๓. คณะกรรมการหมู่บ้านบ้านบน
๔. คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
๕. คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน
๖. กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์
๗. กลุ่มเกษตรกร
๘. กลุ่มขนมไทยบ้านบน
๙. กลุ่มอาชีพไข่เค็มบ้านบน
๑๐. กลุ่มไม้ดอกไม้ประดับบ้านบน

ข้อมูลผลิตภัณฑ์ชุมชน

๑. ไม้ดอกไม้ประดับ
๒. ไข่เค็ม
๓. ขนมไทย
๔. สบู่แฮนด์เมด
๔. ผ้ามัดย้อม
๕. ปลาตามแหล่งน้ำธรรมชาติ

สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ/สถานบริการที่น่าสนใจ

แหล่งท่องเที่ยวแหล่งผลิตไม้ดอกไม้ประดับคลอง ๑๕ /โฮมสเตย์/ร้านครัวลุงอ้วน/

วัดประสิทธิเวช สนามกอล์ฟอาทิตย์า

ทักษะฝีมือแรงงาน ภูมิปัญญาในหมู่บ้าน

ราษฎรในหมู่บ้านบน มีทักษะในด้านการเพาะพันธุ์ต้นไม้ดอกไม้ประดับ ซึ่งเป็นแหล่งผลิตไม้ดอกไม้ประดับคลอง ๑๕ การทำไข่เค็มพอกจอมปลวกแบบโบราณ การทำขนมไทย ทองหยิบ ทองหยอด ฝอยทอง เม็ดขนุน เป็นต้น

การขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านบน หมู่ที่ ๑๐ ตำบลบางปลากด อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖

๑. นำแนวคิดตามหลักปรัชญาแนวคิดกองทุนแม่ของแผ่นดิน แนวคิดและหลักการพัฒนาชุมชน แนวคิดความร่วมมือระหว่างภาคประชาชนกับราชการ หลักการมีส่วนร่วม หลักการทำงานเป็นทีม มาประยุกต์ใช้

๒. พัฒนาการ ภาวการณ์พัฒนา และแกนนำชุมชน และคนในชุมชนมีการกำหนดแผนปฏิบัติการในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินแบบร่วมกัน ร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ และร่วมกันพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน

๓. กองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านบน หมู่ที่ ๑๐ ตำบลบางปลากด อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก ได้รับพระราชทานกองทุนแม่ของแผ่นดิน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ การดำเนินงานมุ่งเน้นให้ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ด้วยชุมชน โดยมีการขับเคลื่อนงานด้วยคณะกรรมการกองทุนแม่บ้านบน มีวิธีการทำงานเป็นขั้นตอน ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน คนในชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแลคนในชุมชนด้วยกัน และเมื่อพบปัญหา ก็ช่วยกันแก้ไขในเบื้องต้นด้วยสันติวิธี

ผู้ขอรับการประเมิน ในฐานะพัฒนากรประจำตำบลได้นำการบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย ภาวการณ์พัฒนาและแกนนำชุมชน ในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ซึ่งมีกิจกรรมต่าง ๆ ตามแนวทางที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด

ผู้ขอรับการประเมิน ได้ดำเนินการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านบน ตามแนวทางการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ดังนี้

๔.๑ ขั้นเตรียมการ

๑. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครนายก จัดประชุมเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนอำเภอเพื่อรับทราบแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชนประจำปี ๒๕๖๕

๒. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภองครักษ์ ประชุมประจำเดือนเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเพื่อกำหนดแผนการดำเนินโครงการกิจกรรมตามยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน

๓. ผู้ขอรับการประเมิน ศึกษาคู่มือแนวทางการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน

๔. นำแนวคิดตามหลักปรัชญาแนวคิดกองทุนแม่ของแผ่นดิน แนวคิดและหลักการพัฒนาชุมชน แนวคิดความร่วมมือระหว่างภาคประชาชนกับราชการ หลักการมีส่วนร่วม หลักการทำงานเป็นทีม มาประยุกต์ใช้

๕. ดำเนินการตามแนวทางกองทุนแม่ของแผ่นดิน

๔.๒ ขั้นดำเนินการ

กระบวนการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านบน มีกระบวนการขับเคลื่อน ดังนี้

๑. ทบทวนทำความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน

- จัดประชุมคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านบน เพื่อทบทวนทำความเข้าใจแนวทางการดำเนินงานกองทุนแม่

- จัดประชุมสมาชิกในครัวเรือน เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจทุกครัวเรือน

๒. สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมตามแนวทางการปฏิบัติของหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านบน ในรูปแบบคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนงาน

- กิจกรรมเฝ้าระวังยาเสพติด เช่น การสนับสนุนการเดินเวรยาม จุดตรวจหมู่บ้าน

- กิจกรรมป้องกันกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ และกลุ่มที่เคยค้ายาเสพติดในหมู่บ้าน มิให้กลับไปมีพฤติกรรมเดิมอีก

- กิจกรรมเสริมสร้างความดีในหมู่บ้านเพื่อเป็นแบบอย่าง

- กิจกรรมเสริมสร้างความคิด ความรู้ การรวมกลุ่ม การสร้างความตื่นตัว การประชุม และการแลกเปลี่ยนความรู้ในลักษณะของศูนย์เรียนรู้ เพื่อให้เกิดกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งในหมู่บ้าน

- กิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียงในหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

- กิจกรรมสงเคราะห์ผู้เดือดร้อนหรือผู้ตกทุกข์ได้ยากในหมู่บ้าน เพื่อลดทอนหรือขจัดความเดือดร้อนตามหลักเมตตาธรรม เช่น การสงเคราะห์ช่วยเหลือด้วยทุนทรัพย์ หรือวัสดุสิ่งของซึ่งผู้ได้รับการสงเคราะห์จะคืนกลับมาหรือไม่แล้วแต่กรณี หรือตามแต่จะตกลงกัน

๓. สนับสนุนส่งเสริมให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การดำเนินงาน เพื่อก่อให้หมู่บ้านเกิดการพึ่งพาและพัฒนาตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และก่อให้เกิดการพัฒนาในหมู่บ้าน/ชุมชนร่วมกัน

๔. สนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านบน โดยวิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการศูนย์ฯ ด้านการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ชุมชนให้เป็นศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านบน หมู่ที่ ๑๐ ตำบลบางปลาเกศ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก

๕. ติดตามผล ความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคในการทำงานเพื่อที่จะได้แก้ไขปรับปรุง และประสานขอความร่วมมือจากภาคีการพัฒนา เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

๖. รายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานฯ ให้จังหวัดทราบ

๔.๓ สรุปผลการดำเนินงาน

๔.๓.๑ สรุปผลการดำเนินงาน

จากผลการดำเนินการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านบน หมู่ที่ ๑๐ ตำบลบางปลาเกศ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก ผลปรากฏดังนี้

๑. หมู่บ้านมีการจัดการประชุมคณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน และเครือข่ายเป็นประจำทุกเดือน ๆ ละ ๑ ครั้ง

๒. หมู่บ้านมีสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน ๒๒๙ คน

๓. หมู่บ้านมีการจัดกิจกรรมและรณรงค์หาเงินสมทบกองทุนและเป็นทุนในการดำเนินการจัดทำกิจกรรมของกองทุน รวมทั้งเป็นการบริการประชาชน ชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ รวมทั้งมีการจัดฝึกอบรมและมีการจัดตั้งชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) จัดเวรรักษาความสงบเรียบร้อยชุมชน สร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ของพี่น้องประชาชน รวมทั้งผลงานด้านการปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจัง มีการดำเนินการจับกุม ผู้ค้ายาเสพติด บำบัดผู้เสพยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง จัดตั้งกลุ่มบำบัดยาเสพติดโดยชุมชนเป็นฐาน Community Based Treatment (CBTX) ในชุมชนอย่างได้ผลเป็นที่ประจักษ์ กลุ่ม ทุปนิมเบอร์วัน ชุมชนบ้านบน โรงเรียน สร้างสุข ปลดทุกข์ชุมชนตัวแทนจังหวัดนครนายกปี ๒๕๖๓ และในปี ๒๕๖๕

๔. หมู่บ้านมีแผนการเฝ้าระวังและปราบปรามยาเสพติด

๕. หมู่บ้านมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้ด้านยาเสพติด มีการใช้เทคโนโลยี มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๖. หมู่บ้านมีกิจกรรมส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีกลุ่มอาชีพ เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชน ประชาชนในพื้นที่มีอาชีพ ประกอบสัมมาชีพที่สุจริต

๕. ผลสำเร็จของงาน (เชิงปริมาณ/คุณภาพ)

๕.๑ ผลสำเร็จของงานเชิงปริมาณ

๑. มีสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดินบ้านบง เพิ่มจำนวนมากขึ้น ร้อยละ ๕

๒. เกิดกลุ่มอาชีพในชุมชนเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชนด้วยการรวมกลุ่ม

จำนวน ๕ กลุ่ม

๕.๒ ผลสำเร็จของงานเชิงคุณภาพ

๑. ได้รับ **รางวัลกองทุนแม่ของแผ่นดินดีเด่นระดับกรมการพัฒนาชุมชน ประจำปี**

พ.ศ. ๒๕๖๕

๒. เกิดการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ชุมชนดูแลชุมชน ชุมชนปกป้องจากภัยยาเสพติดในชุมชน

๓. คนในชุมชนตระหนักถึงภัยของยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น ช่วยกันสอดส่องดูแลชุมชน ด้วยวิธีการ “ตาสับประด” หมายถึงวิธีการช่วยกันสอดส่องดูแลซึ่งกันและกัน และคอยรายงานผล ให้คณะกรรมการหรือผู้นำชุมชนได้รับทราบ

๖. การนำไปใช้ประโยชน์

๖.๑ การนำไปใช้ประโยชน์

๑. การขยายพลังแห่งความดีของคนในหมู่บ้านให้กว้างขวางขึ้น

๒. การเสริมสร้างกระบวนการในหมู่บ้าน ด้านความคิด ความรู้ การแลกเปลี่ยน การรวมกลุ่มและความตื่นตัว เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหายาเสพติด

๓. การสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณะ สนับสนุนให้คนทำดี และเสียสละเพื่อหมู่บ้าน

๔. สนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง เพื่อการพึ่งพาตนเอง และพึ่งพาซึ่งกันและกันอย่างยั่งยืน เป็นผลทำให้ปัญหาพื้นฐานของหมู่บ้านลดลง

๕. สนับสนุนกิจกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน อย่างยั่งยืน สร้างกระบวนการเรียนรู้ในหมู่บ้านทั้งภายในและภายนอก

๖.๒ การนำประมวลจริยธรรมมาส่งเสริมหรือสนับสนุนในการดำเนินการ

การทำงานในพื้นที่ต้องมีความเสียสละ และรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ บรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้หลักธรรมาภิบาล รับฟังข้อคิดเห็นต่าง ๆ รวมทั้งยึดหลักแนวทางการมีส่วนร่วมและหลักของประชาธิปไตย และประชาชนในพื้นที่ ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต

การเสริมสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในพื้นที่ เสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งมีความเอื้ออารีต่อกัน สร้างความสามัคคีกัน ทำงานเพื่อชุมชนร่วมกัน

๗. ความยุ่งยากในการดำเนินการ/ปัญหา/อุปสรรค

- ๗.๑ ปัญหาด้านยาเสพติด มีความเสี่ยงสูง ต้องใช้ความระมัดระวังในการดำเนินการขับเคลื่อนงาน
 ๗.๒ ประชาชนในพื้นที่ยังมีความหวาดกลัวในปัญหาของยาเสพติดไม่ยอมเกี่ยวข้องกับเท่าที่ควร
 ๗.๓ ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID- ๑๙) การจัดการประชุม หรือการรวมตัวกันของประชาชนมีความเสี่ยง

๘. ข้อเสนอแนะ

- ๘.๑ ดำเนินงานภายใต้ความดูแลของผู้นำหมู่บ้านอย่างใกล้ชิด
 ๘.๒ จัดกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ เป็นการจูงใจให้ประชาชนอยากเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม
 ๘.๓ จัดกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญโดยรวมที่ประชาชนได้รับประโยชน์เพื่อเสริมสร้าง ความสามัคคีและส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยความต้องการของคนในชุมชนเอง เป็นการระเบิดจากข้างใน
 ๘.๔ ดำเนินการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงานของกองทุนแม่ของแผ่นดินให้แก่ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง เน้นการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ
 ๘.๕ ติดตามสถานการณ์ รวมถึงคำสั่งการของจังหวัดนครนายก และดำเนินการตามมาตรการที่กระทรวงสาธารณสุขแจ้งให้ดำเนินการเมื่อจัดการประชุมในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) อย่างเคร่งครัด

ขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางสาวเบญจวรรณ อุทโท)

ผู้ขอประเมินบุคคล

๑๐ มีนาคม ๒๕๖๖

ได้ตรวจสอบแล้วขอรับรองว่าผลงานดังกล่าวข้างต้นถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....

(นางศศิกาญจน์ ตระการศาสตร์)

ตำแหน่ง พัฒนาการอำเภอองครักษ์

ลงชื่อ.....

(นายวิลาศ บุญโต)

ตำแหน่ง พัฒนาการจังหวัดนครนายก

**แบบการเสนอข้อเสนอแนวคิดการปรับปรุงหรือพัฒนางาน
(ระดับชำนาญการ)**

๑. เรื่อง การสื่อสารและการประสานงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในองค์กร

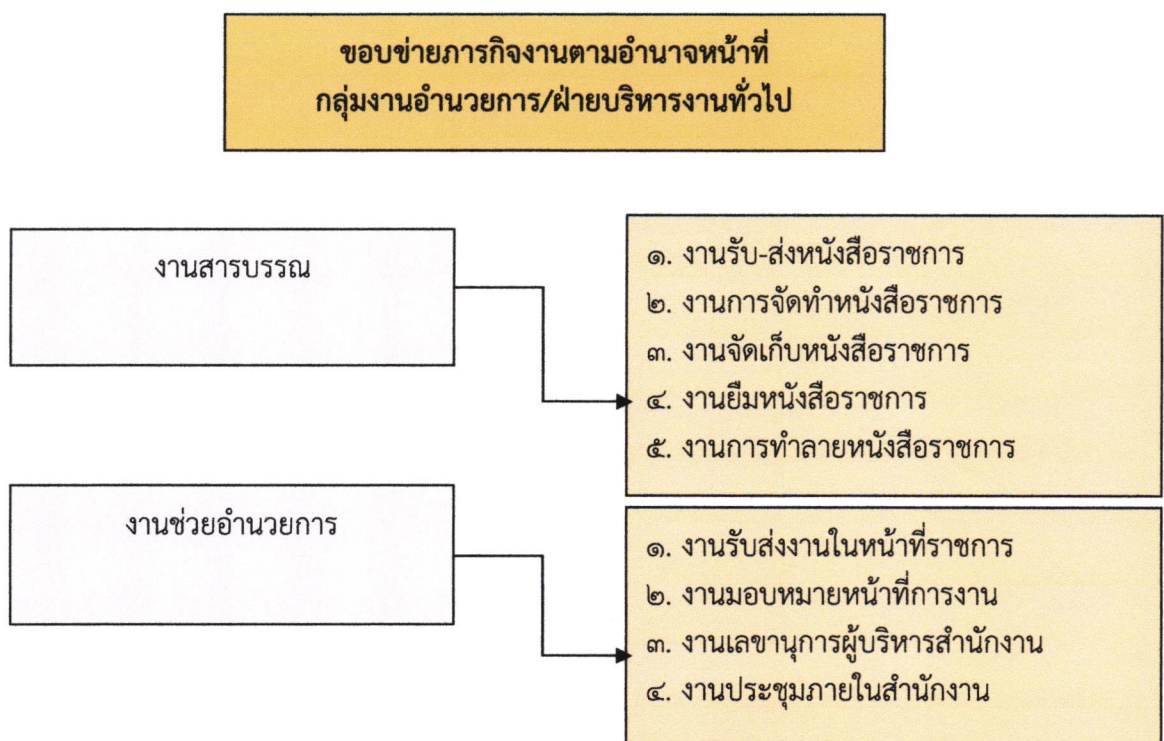
๒. หลักการและเหตุผล

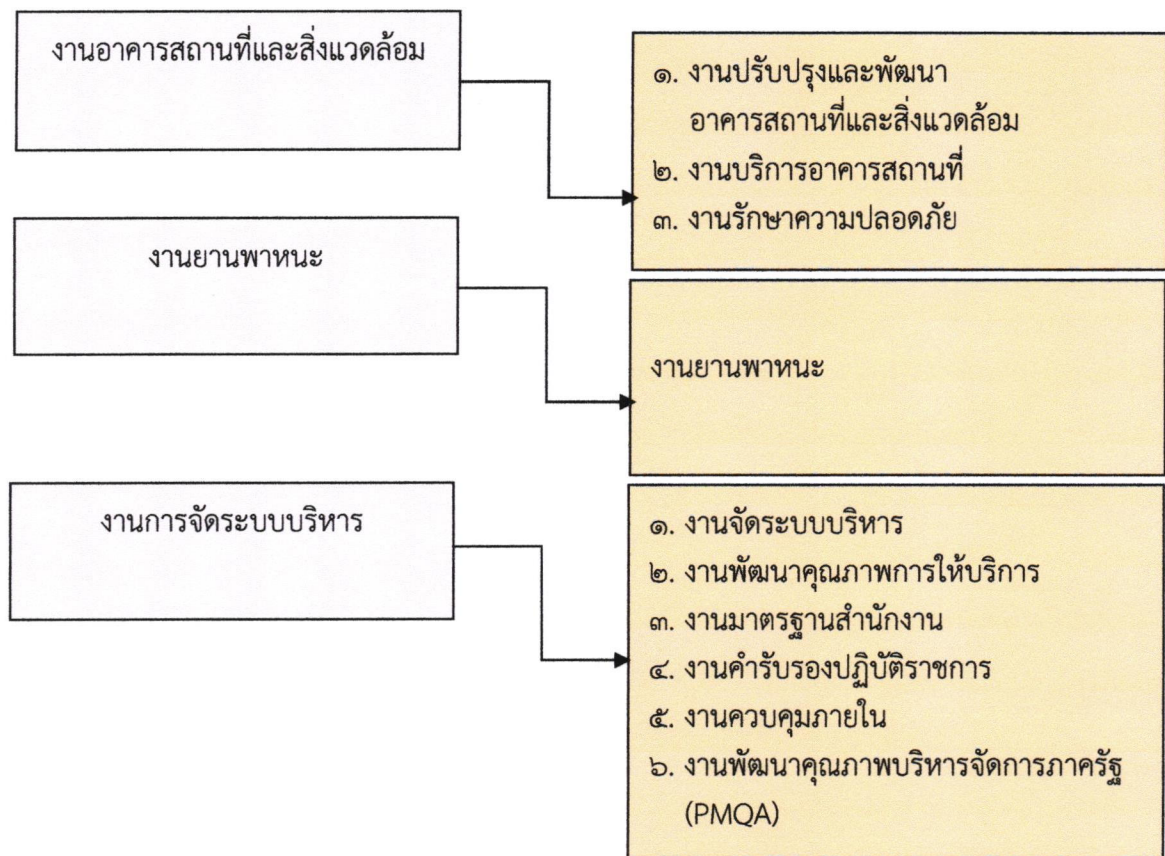
งานของการบริหารจัดการทั่วไปภายในสำนักงานและการบริหารราชการทั่วไปเป็นภารกิจของกลุ่มงานอำนวยการ หรือฝ่ายบริหารงานทั่วไป ซึ่งมีภารกิจหน้าที่ด้านการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูล สถิติ การรายงาน ช่วยวางแผน และติดตามงาน การติดต่อนัดหมายจัดงานรับรอง และงานพิธีต่าง ๆ การเตรียมเรื่อง เตรียมการประชุม จัดบันทึก เรียบเรียงรายงานการประชุม รวมถึงรายงานอื่น ๆ ประสานงานกับหน่วยงานและบุคคลอื่น ติดตามผลการปฏิบัติงานตามมติที่ประชุม หรือผลการปฏิบัติงาน หรือมีลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุม การบริหารงานด้านสารบรรณ การบริหารงบประมาณ งานการเงินและบัญชี งานพัสดุ งานบริหารอาคารสถานที่ งานเอกสาร งานระเบียบแบบแผน งานสัญญา และงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องใช้การสื่อสารและการประสานงานกันเป็นหลัก ดังนั้น เพื่อให้การอำนวยการหรือการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพเกิดผลสัมฤทธิ์ จึงมีความจำเป็นในการนำทักษะการสื่อสารและการประสานงานที่ดี มาปรับใช้ในการบริหารงานและการปฏิบัติงาน ให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

๓.๑ บทวิเคราะห์

กลุ่มงานอำนวยการ หรือฝ่ายบริหารทั่วไป มีภารกิจงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์การ การประสานงาน และการให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ให้กลุ่มภารกิจและงานต่าง ๆ ในสำนักงาน สามารถบริหารจัดการและดำเนินงานตามบทบาท ภารกิจ อำนาจ หน้าที่ ได้อย่างเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บนพื้นฐานของความถูกต้องและโปร่งใส ตลอดจนการสนับสนุน และให้บริการข้อมูลข่าวสาร เอกสาร สื่อ อุปกรณ์ ในการดำเนินงานเพื่อให้องค์กรบริหารจัดการได้อย่างสะดวก คล่องตัวมีคุณภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์ขอบข่ายงานตามภารกิจกลุ่มงานอำนวยการ หรือฝ่ายบริหารงานทั่วไป จะเห็นได้ว่าการสื่อสารและการประสานงานที่ดี เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่ทำให้การดำเนินงานตามภารกิจสำเร็จบรรลุผล เนื่องจากทุกภารกิจมีความจำเป็นต้องติดต่อสื่อสาร เชื่อมโยงกันในองค์กร

๓.๒ แนวความคิด/ข้อเสนอ

ความหมายของการ สื่อสาร หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็น ความต้องการจากผู้ส่งสาร โดยผ่านสื่อต่าง ๆ ที่อาจเป็นการพูด การเขียน สัญลักษณ์อื่นใด การแสดงหรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไปยังผู้รับสาร ซึ่งอาจจะใช้กระบวนการสื่อสารที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม หรือความจำเป็นของตนเองและคู่สื่อสาร โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดการรับรู้ร่วมกัน และมีปฏิริยาตอบสนองต่อกัน บริบททางการสื่อสารที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผล (ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร)

องค์ประกอบที่สำคัญของการสื่อสาร มี ๔ ประการ ดังนี้

๑. ผู้ส่งสาร (Sender) หรือ แหล่งสาร (Source) หมายถึง บุคคล กลุ่มบุคคล หรือ หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการส่งสาร หรือเป็นแหล่งกำเนิดสาร

๒. สาร (Message) หมายถึง เรื่องราวที่มีความหมาย หรือสิ่งต่าง ๆ ที่อาจอยู่ในรูปของข้อมูล ความรู้ ความคิด ความต้องการ อารมณ์ ฯลฯ ซึ่งถ่ายทอดจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารให้ได้รับรู้ และแสดงออกมาโดยอาศัยภาษาหรือสัญลักษณ์ใด ๆ

๓. สื่อ หรือช่องทาง (Media or channel) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการสื่อสาร หมายถึง สิ่งที่เป็นพาหนะของสาร ทำหน้าที่นำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ผู้ส่งสารต้องอาศัยสื่อหรือช่องทางทำหน้าที่นำสารไปสู่ผู้รับสาร

๔. ผู้รับสาร (Receiver) หมายถึง บุคคล กลุ่มบุคคล หรือมวลชนที่รับเรื่องราวข่าวสารจากผู้ส่งสาร และแสดงปฏิกิริยาตอบกลับต่อผู้ส่งสาร หรือส่งสารต่อไปถึงผู้รับสารคนอื่น ๆ ตามจุดมุ่งหมายของผู้ส่งสาร

วัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

๑. เพื่อแจ้งให้ทราบ (Inform) ในการทำการสื่อสาร ผู้สื่อสารมีความต้องการที่จะบอกกล่าวหรือชี้แจงข่าวสาร เรื่องราว เหตุการณ์ หรือสิ่งอื่นใดให้ผู้รับสารได้รับทราบ

๒. เพื่อสอนหรือให้การศึกษา (Teach or education) มีวัตถุประสงค์เพื่อจะถ่ายทอดวิชาความรู้ หรือเรื่องราวเชิงวิชาการ เพื่อให้ผู้รับสารได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ให้เพิ่มพูนยิ่งขึ้น

๓. เพื่อสร้างความพอใจหรือให้ความบันเทิง (please of entertain) ใช้วัตถุประสงค์ในการสื่อสารเพื่อสร้างความพอใจ หรือให้ความบันเทิงแก่ผู้รับสาร โดยอาศัยสารที่ตนเองส่งออกไป ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในรูปของการพูด การเขียน หรือการแสดงกิริยาต่าง ๆ

๔. เพื่อเสนอหรือชักจูงใจ (Propose or persuade) ใช้วัตถุประสงค์ในการสื่อสารเพื่อให้ข้อเสนอแนะ หรือชักจูงใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อผู้รับสาร และอาจชักจูงให้ผู้รับสารมีความคิดคล้อยตาม หรือยอมปฏิบัติตามการเสนอแนะของตน

๕. เพื่อเรียนรู้ (Learn) วัตถุประสงค์นี้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้รับสาร การแสวงหาความรู้ของผู้รับสาร โดยอาศัยลักษณะของสาร ในกรณีนี้มักจะเป็นสารที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวิชาการ เป็นการหาความรู้เพิ่มเติมและเป็นการทำความเข้าใจกับเนื้อหาของสารที่ผู้ทำการสื่อสารถ่ายทอดมาถึงตน

๖. เพื่อกระทำหรือตัดสินใจ (Dispose or decide) ในการดำเนินชีวิตของคนเรามีสิ่งหนึ่งที่ต้องกระทำอยู่เสมอคือการตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง การตัดสินใจนั้นอาจได้รับการเสนอแนะ หรือชักจูงใจให้กระทำอย่างนั้นอย่างนี้จากบุคคลอื่นอยู่เสมอ ทางเลือกในการตัดสินใจของเราจึงขึ้นอยู่กับข้อเสนอแนะนั้น

ลักษณะของการสื่อสารและการประสานงานที่ดี มีดังนี้

๑. Communication : การสื่อสารอย่างไม่ลดละ หมายถึง การแจ้งข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และติดตามผลทุกครั้ง

๒. Simplify : เรียบง่ายและชัดเจน ความเรียบง่ายและชัดเจนเป็นพื้นฐานของการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสมองของคนเรารับรู้สิ่งที่ยากได้ดีกว่าสิ่งที่ง่าย และรับรู้สิ่งที่ชัดเจนได้ดีกว่าสิ่งที่คลุมเครือ สำหรับการสื่อสารแบบพูดคุยต่อหน้า ให้เลือกให้คำที่สื่อสารได้อย่างตรงประเด็น ไม่อ้อมค้อม ฟังแล้วเข้าใจในทันที และหากเป็นการสื่อสารด้วยข้อความ หรือการส่งอีเมล นอกจากจะต้องเลือกใช้คำที่เหมาะสมแล้ว ยังสามารถใช้การแบ่งวรรค ระยะห่างระหว่างบรรทัด และการแบ่งประเด็นเป็นข้อ ๆ เพื่อช่วยให้อีกฝ่ายเข้าใจสิ่งที่ต้องการสื่อสารมากขึ้น

๓. Listen : ฟังและทำความเข้าใจ สำหรับการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ ควรให้ผู้รับสารฟัง ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ส่วนอีก ๒๐ เปอร์เซ็นต์ ให้พูดคุยกับผู้ส่งสารเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

๔. Illustrate : ใช้ภาพประกอบการสื่อสาร เนื่องจากสมองคนเราสามารถรับรู้เนื้อหาในรูปภาพได้ดีกว่ารูปแบบข้อความยาว ๆ เพราะภาพหนึ่งสามารถสื่อสารข้อมูลทั้งหมดได้จากการมองเพียงครั้งเดียว

๕. Affirm : เน้นย้ำความชัดเจน หลังจากสื่อสารด้วยเทคนิคทั้ง ๔ ข้อที่ได้กล่าวไปแล้ว อย่าลืมเน้นย้ำประเด็นที่สำคัญ หรือประเด็นที่ต้องการคำตอบในการพูดคุยครั้งหน้า เพื่อสร้างความชัดเจนในการสื่อสารมากขึ้น และหากเป็นการสื่อสารแบบพูดคุยต่อหน้า สามารถใช้ภาษากาย สีหน้า แววตา และน้ำเสียงในการเน้นย้ำทางอารมณ์ได้อีกด้วย

ลักษณะของการประสานงาน มีดังนี้

๑. การประสานงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดให้งานสอดคล้องกันโดยปราศจากความขัดแย้ง
๒. การประสานงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับความร่วมมือของผู้นำและผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่าย
๓. การประสานเป็นเรื่องเกี่ยวกับหน้าที่ในทางจัดการ
๔. การประสานงานเป็นการติดต่อสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดต่อสื่อสาร ๒ ทาง (Two-Way Communication) จะช่วยให้มีความเข้าใจตรงกัน
๕. การประสานงานมีอยู่ทุกระดับชั้น ของสายการบังคับบัญชาทั้งในรูปที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
๖. การประสานงานมีได้ทั้งในระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ระดับเดียวกัน และระหว่างหน่วยงานที่อยู่ต่างระดับกัน

วิธีที่จะได้รับความร่วมมือในการประสานงาน

การประสานงานไม่ควรจะกระทำโดยการใช้อำนาจสั่งการแต่อย่างเดียว ควรใช้สัมพันธที่ดีต่อกันเป็นหลัก เพราะความมีน้ำใจต่อกัน ไว้วางใจกันจะเป็นผลให้เกิดการร่วมมือมากกว่าการใช้อำนาจหน้าที่พยายามผูกมิตรตั้งแต่ต้นและป้องกันไม่ให้เกิดความรู้สึกเป็นปรปักษ์ มีความหวาดระแวงหรือกินแหนงแคลงใจกัน ให้การยอมรับซึ่งกันและกัน ไม่นินทาว่าร้ายกัน ไม่โยนความผิดให้แก่ผู้อื่น เมื่อมีสิ่งใดจะช่วยเหลือแนะนำกันได้ก็อย่าลังเล และพร้อมที่จะรับฟังคำแนะนำของผู้เกี่ยวข้องแม้จะไม่เห็นด้วยก็อย่าแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงก็ต้องแจ้งให้ทราบ

ดังนั้น การสื่อสารและการประสานงานที่ดี จะช่วยลดปัญหาในการทำงาน และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของทีมงานในสำนักงาน การสื่อสารที่ดีสามารถทำให้เจ้าหน้าที่ ผู้ทำงานร่วมกันมีกำลังใจในการทำงานที่เพิ่มขึ้น

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. มีทักษะและเทคนิคในการสื่อสารและการประสานงานที่ดี มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล บุคลากรในองค์กรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
๒. ลดข้อผิดพลาดในการติดต่อสื่อสารและการประสานงาน
๓. ส่งเสริมสร้างความสุขให้เพิ่มมากขึ้นในองค์กร

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ระดับความสำเร็จของภารกิจงานของกลุ่มงานอำนวยการ หรือฝ่ายบริหารงานทั่วไปเป็นไปตามวัตถุประสงค์ บรรลุเป้าหมายขององค์กร สามารถลดข้อผิดพลาดในการติดต่อสื่อสารและการประสานงานลงได้จนไม่เกิดข้อผิดพลาด

(ลงชื่อ)

(นางสาวเบญจวรรณ อุทโท)

ผู้ขอประเมินบุคคล

๑๐ มีนาคม ๒๕๖๖